

Seznam rozprav v programech zdejší reálky uverejněných.

1895. *L. Čech.* O některých otázkách týkajících se češtiny na vyšších školách reálních a středních školách vůbec.
L. Čech. Snahy Nového Města o zřízení středních škol a otevření reální školy.
1896. *Fr. Procházka.* Methodický výklad některých básniček z Bartošovy České čítanky pro I. třídu škol středních.
1897. *Ant. Jelínek.* Katalog knihovny učitelské.
1898. *L. Čech.* Palackého poetika.
1899. *Fr. Procházka.* Methodický výklad básní z Bartošových českých čítanek.
1900. *Hynek Hrubý.* Kategorie metafysické a grammatické; jejich historický vývoj a vzájemný poměr.
1901. *Karel Juda.* Václav Kosmák.
1902. *L. Čech.* Snahy Fričovy a Hálkovy o nové české básnictví.
L. Čech. Josef Kořínek. Nekrolog.
1903. Nová reální budova:
L. Čech. Dějiny stavby.
Ant. Jelínek. Popis nové budovy, botanické zahrady a hřiště.
1904. *R. Hruša.* Magické čtverce.
1905. *Jar. Bažant.* Nástin stereoisomerie.
1906. *Ambrož Soška.* Sázava. Pokus o studii hydrografickou. Část první. Geologické a horopisné poměry úvodí.
1907. *Ambrož Soška.* Sázava. Pokus o studii hydrografickou. Část druhá hydrografická.

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV
SÁZAVA

ČTVRTÁ
(TRINÁCTÁ)

ROČNÍ ZPRÁVA

C. K. VYŠŠÍ REÁLNÍ ŠKOLY

V NOVÉM MĚSTĚ

ZA ŠKOLNÍ ROK 1906—7.

OBSAH:

1. SÁZAVA. Pokus o studii hydrografickou. Část druhá (hydrografická).
Napsal *Ambrož Soška*, c. k. supplující učitel.
2. ZPRÁVY ŠKOLSKÉ. Se sborem učitelským sestavil ředitel.

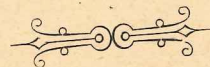

V NOVÉM MĚSTĚ.

Nákladem vlastním. — Tiskem F. Šaška v Novém Městě.

Obsah:

1. Sázava. Pokus o studii hydrografickou. Část druhá. Geologické a horopisné poměry úvodí. Napsal Ambrož Soška, c. k. suplující učitel	3.
2. Zprávy školské.	33.
A. Zřízení vnější.	35.
I. Učitelstvo	44.
II. Sbírký učebných předmětů	59.
III. Podporování chudých žáků	63.
IV. Školní zdravotnictví	
V. Kronika ústavu	
B. Zřízení vnitřní.	47.
I. Vyučování	48.
1. Předměty závazné.	64.
a) Učebná osnova	52.
b) Četba domácí	54.
c) Themata k úlohám	54.
d) Zkoušky maturitní	54.
2. Náboženství evangelické	54.
3. Předměty nezávazné	55.
II. Náboženské výkony	59.
C. Knihy učebné pro školní rok 1907-1908	66.
D. Důležitější vynesení úřední	69.
E. Seznam žáků	71.
F. Statistika žáků	
3. Návěští pro školní rok 1907-1908	

ČTVRTÁ
(TŘINÁCTÁ)

ROČNÍ ZPRÁVA

C. K. VYŠŠÍ REÁLNÍ ŠKOLY

V NOVÉM MĚSTĚ

ZA ŠKOLNÍ ROK 1906—7.

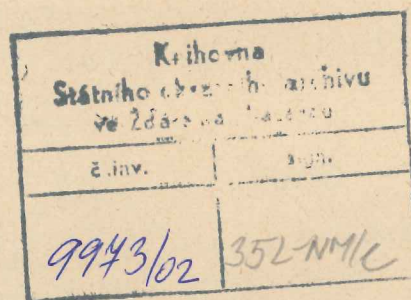
OBSAH:

1. SÁZAVA. Pokus o studii hydrografickou. Část druhá (hydrografická).
Napsal Ambrož Soška, c. k. suplující učitel.
2. ZPRÁVY ŠKOLSKÉ Se sborem učitelským sestavil ředitel.

V NOVÉM MĚSTĚ.

Nákladem vlastním. — Tiskem F. Šaška v Novém Městě.

SÁZAVA.

Pokus o studii hydrografickou.

ČÁST DRUHÁ.

Hydrografická souvislost vřidelného pramene Sázavy a Doubravy a říční síť Sázavská.

Poslední znamenitý přítok Vltavy s pravé strany tvoří Sázava, jejíž veliké úvodí 4.296 km² rozšiřuje se mezi povodím Doubravy a Lužnice. Sázava tekoucí od jihovýchodu k západoseverozápadu, tvoří diagonálu skoro obdélníkové krajiny, kdežto příčná údolí vykazují kolmý směr.

Celá síť říční náleží Českomoravské vysočině, kteráž na jižní hranici povodí dosahuje 500 až 700 m průměrné výšky, klesá pak k Vltavě až na 250 200 m.

Psáti o vzniku Sázavy jest pro geografa úlohou vděčnou a zajímavou, jednak pro spletnost poměrů, — běží tu o otázku hydrografické souvislosti Sázavy a Doubravy, jednak také proto, že otázka vrchoviska Sázavy a s tím souvisící zajímavý hydrografický zjev dosud nebyl řešen.

V poslední době psalo se sice o této otázce na několika místech, avšak bez pozitivního výsledku, neboť při prvním nahlédnutí jest zřejmo, že autoři upotřebili a spoléhali se výhradně jen na mapy generálního štábu, kde poměry, k otázce té se vztahující jsou jednak mylně nakresleny, jednak i jména zkomolena, což ovšem při složitosti zdejších poměrů způsobilo zmatek a chyby, jež z práce do práce přecházely. Výminku činí v době nejnovější pěkný článek nedávno zesnulého docenta Dra. Karla Thona „Z českomoravské vysočiny“, jenž zabývá se mimo jiné také těmito poměry. Autor dospěl na základě několika exkursí, byť ne ve všem k správnému, přece jen v hlavních rysech vystihujícímu názoru o tomto zajímavém předmětu. O zajímavosti těchto vodopisných poměrů svědčí i to, že se jimi zabýval a je pozoroval MUDr. Bedřich Drož, jenž správně, ovšem že jen stručně psal o pramenech Sázavy a Doubravy do Průvodce po Žďárských horách.*)

Sázava vzniká**) ze dvou vřidelných pramenů, jichž vody se spojují v rybníku Branském za mostem v Zámku Žďáře na Moravě.

Vrchovisko prvního z nich hledati jest na jihovýchodním konci zemského cípu Cikhájského, táhnoucího se na západ od Žakovy Hory, s níž sedlem pod 700 m sníženým souvisí. Hornatina Cikhájská jest východní částí hor Žďárských, vystupuje hmotou průměrně nad 700 m vyzdvíženou a dme se značněji toliko třemi sev.-záp. od Cikháje nad okolí povýšenými vrchy: Šindelnou

*) Vyšel péčí odboru Klubu českých turistů v Novém Městě a jest i po stránce zeměpisné dobrým příspěvkem k poznání této krajiny.

**) Vznik Sázavy v Naučném Ottově slovníku jest nesprávně popsán,

802 m, Kamenným vrchem 801 m a Tisůvkou 790 m. Tento vřidelný pramen Sázavy, jenž v horním toku nazývá se Cikhájským, sbírá četné prameny své v ponurých a hlubokých lesích z mechových mokřadů „na Žlebině“ nad vesnicí Cikháji. Dno těchto hlubokých lesů tvoří na jaře, někdy až i v květnu sněh, jako jednotná, stmelená, na spodu pozvolna roztávající deska, jejíž vody shromažďuje potok Cikhájský, na jaře silná hučící bystřina.

Protéká s počátku malebně položenou vesnicí Cikháj, načež ztrácí se v hlubokých lesích j.-z. od Cikháje se táhnoucích. Vystoupiv z lůna lesů zachovává až k svému spojení s potokem Dářským směr jižní a teče poměrně dosti širokým, ale mělkým údolím erosním na úpatí Žďárských hor. Na této cestě sesiluje se několika menšími přítoky s okolních kopců stékajícími a protéká vody rybníka „Stržského“, necháváje níže po pravé straně vesnici Stržanov, dle níž jmenuje se v dolním toku potokem Stržanovským. Jihovýchodně Stržanova tvoří částečně hranici zemskou, načež vstupuje na půdu moravskou. Před samým Zámkem Žďarem protéká vody krásného, jako v parku ležícího rybníka „Konventského“. Vynořiv se ještě jednou, zmizí hned na to za silnicí a spojuje se s vodami níže položeného rybníka Branského, v jehož severním cípu ústí se druhý vřidelný pramen Sázavy, řečený „Dářský“. Na jižním břehu tohoto rybníka valí se již značnou rychlostí vody řeky „Sázavy“, vzniklé spojením obou potoků.

Vznik druhého, západního vřidelného pramene Sázavského, hledati jest v zalesněných svazích Tisůvky ve výši 790 m sz. od Cikháje. Potok tento tvoří dravou bystřinu horskou, se značným spádem, teče s počátku směrem západním, křížuje říšskou silnici, načež ubírá se na jih a zachovává tento směr až do ústí „Velkého Dářska“ na východním jeho břehu. O tomto potoku děje se listinná zmínka již roku 1453, kde nazývá se Karel. Z Dářska odtéká voda jeho do nevelikého rybníka Nového, ležícího těsně pod hrází Dářska, značně hlouběji, malebně mezi lesy.

Z Nového rybníka vytéká již dosti silný druhý vřidelný pramen Sázavy, jenž jmenuje se po rybníku Dářku, v němž vody své značně sesiluje — potokem Dářským. Po kratičkém, značně rychlém toku, vlévá se do nevelikého rybníka Železného, rozlévajícího se v nádherné kotlině, vroubené černými lesy. Po výtoku z toho rybníka, ubírá se s počátku po dně úzkého, na svahu lesnatého údolí erosního, jež stává se poznenáhlu holým a srážnějším. Protéká pak za sebou mělké a terassovitě nad sebou ležící rybníky Stříbrný a Hammerský. Po výtoku svým z Hammerského rybníka omývá Dářský potok pěkně položenou Polničku, za níž údolí jeho se mocně rozšiřuje v šťavnaté, rozlehlé lučiny, jimiž se potok vine klikatě v četných záhybech a činí v těchto místech již dojem a ráz malé říčky. U samotných hranic česko-moravských vpadá do rybníka Pílského, jenž rozlévá své vody těsně na pohraniční čáře mezi Moravou a Čechami, načež po krátkém toku sloučí se konečně v rybníku Branském, blízko malebně položeného Zámku Žďaru na Moravě s vodami prvního hlavního pramene Sázavy — s potokem Stržanovským, přicházejícím s horských svahů, hlubokými lesy porostlých nad vesnicí Cikháji.

Nyní jest zjistiti, který potok se stanoviska hydrografického jest důležitější, po případě původnější. Při povrchním zkoumání může se pozorovati zdát, že dolní tok Stržanovského potoka jest značně silnější, avšak přihlédne-li blíže, pozná, že šířka ta je spíše zdánlivá. Způsobena jest jednak zastavením vod v rybníku Konventském, jednak velmi značně rozšířením a protáhlým ústím do rybníku. Sám pozorováním podniknutým v různých dobách ročních jsem zjistil, že sdělení těch obyvatel Zámku Žďaru, kteří oněch poměrů si všimají a tvrdí, že oba potoky Stržanovský a Dářský jsou skoro stejně silné, jest úplně pravdivé a správné.

Ovšem nedá se upřít, že za určitých okolností, jmenovitě za větších dešťů potok Dářský jest mocnější a na vodu bohatší, neboť rybníky, jimiž protéká, považovati dlužno za ploché reservoiry, které permanentně mu vodu dodávají.

Ale pokud se týče stáří obou potoků, jest Stržanovský jako hlavní pramen Sázavy daleko původnější. Pozorovateli, jenž třeba i jen poněkud dovede přírodovědecky srovnávat, na první pohled bude nápadná podobnost, srovná-li geologický ráz a charakter údolí Sázavy za hranicemi na půdě české, že se jedná o jednu a v základě tutéž přírodní formu. Tuto původnost dnešního potoka Stržanovského lze dokázat i historicky, neboť ze zprávy letopisu Žďárského je vidět, že předkové naši tento potok zcela správně Sázavou jmenovali. V letopise Žďárském se totiž čte: „Iste locus placet inter aquas Sasan atque Polnam.“*)

Jak z další spojitosti vysvítá, míněn jest latinským názvem „Sasan“ potok Stržanovský, Polnou nazýván dnešní pramen Dářský. Z uvedeného zřejmě plyne, že původním pramenem Sázavy jest potok Cikhájský, že pojmenování jeho „Sázava“ jest jak po stránce přírodovědecké správnější, tak také historicky odůvodněno, a bylo by si jen přáti, aby toto pojmenování dnes již mizící zase úplně ovládlo. Proti tomu nemluví ani ta okolnost, že pramen Dářský bývá časem silnější, průměrně jsou dnes oba potoky stejně silné a a také stejně důležité, ale při tom pro přednost potoka Stržanovského, vlastně hlavního pramene Sázavy, svědčí ten závažný fakt, že pramen Dářský nabyt nynější své důležitosti průběhem dob historických, zvláště když na něm byly založeny rybníky, z nichž ovšem daleko nejdůležitější byl Viktorinem z Kunštátu, vévodou Münsterberským založený rybník Dářsko.

Pro řešení druhé otázky, totiž souvislosti Sázavy a Doubravy, jest nejdůležitější znalost krajiny rybníků Malého a Velkého Dářska. Poměry na mapě generál. štábu nejsou správně kresleny.

Rybník Malé Dářsko leží nedaleko za Vojnoměstcem na jih, na malém křídovém plateau. Jest to mělký rybník, na jedné straně vroubený hrází, na druhé rozteklý v jílovitý, šedavý močál skoro bez porostu. Severní část krajiny rybníka jest uzavřena plochými pahrbky křídovými, na jižní straně rozkládá se mohutná rašelinná pláň, táhnoucí se až k Velkému Dářsku. Na východě v samé blízkosti rybníka táhne se prořídlý jehličnatý les, prostoupený rašelinisky a přecházející v mohutnější hvozď kolem Velkého Dářska.

Malé Dářsko nemá přítoků. Voda jeho je z velké části původu atmosférického, až na nepatrné drenážní stružky z okolních polí a lesa. Přímo na západ stavidlem odtéká malý ramének do nízkého a úzkého údolíčka, — je to vřidelný pramen Doubravy — potok Štírový. Nepatrný tento potůček vyryl si tu svou erosivní činností úzké údolí k západu čím dál hlubší a rychle klesající, neboť podklad tvoří měkký křídový hřbet táhnoucí se od Krucemburka až k severnímu okraji Velkého Dářska. Na této cestě sesilován jest několika raménky vyvěrajícími z okolních svahů údolí. U Štírového mlýna, severně od malebně položené vesnice Hluboké, údolí se rozšiřuje a potok opustí hluboké mokřavy na konci údolí, vtéká do velikých močálovitých luk u rybníka Řeky (nyní vypuštěného). V těchto místech vine se už jako značně silný potok s pevnými břehy a spojuje se s druhým vřidelným pramenem Doubravy, přicházejícím z mohutných hvozďů, rozložených od vodní hladiny Velkého Dářska, až k vršíčku, na němž stojí Borová.

Oba potoky spojí se nedaleko před vstupem do rybníka Řeky, jehož rozlehlé vody lemovány jsou zpola nízkými, křídovými svahy, na druhé straně omývají okraj černého lesa. Z rybníka Řeky vytéká již hotová Doubravka

*) Srov. 1. část str. 14.

k severozápadu. Druhý vřidelný potok Doubravky vzniká ze dvou pramenů. Silnější z nich sbírá své vody hluboko v lese zvaném Žlábek, (643 m) z mechu, jako nepatrná strouha. Teče potom jako malý, lesní potok s křišťálovou zrovna vodou, jakých je mnoho v jehličnatých lesích vysočiny Českomoravské. Druhý pramen vzniká na lesní, ostřicovité a močalovité louce, těsně u lesní silnice, vedoucí k západu od rašelinisk Ranských. Tato louka jest celá prosáklá vodou, která shromažďuje se ve strniskách, a odvádí ji malý lesní potůček, sesilovaný přítokem z rašelinisk Ranských. Oba tyto prameny stékají se v rybníku Doubravském, obklopeném rašelinisky, jež marně byste hledali na mapě štábní.

Doubravka prodírá se tu plochým údolím, s pustými křídovými svahy tu a tam lesy porostlými a protrhanými žlutavými, rašelinnými lukami. O ně jakém zjevu bifurkace, o němž se často psalo, nemůže býti ani řeči. Ono spojení mezi oběma Dářsky, v té podobě, jak nakresleno na vojenských mapách neexistuje; není tu žádné souvislé strouhy. Lze říci jen tolik, že vřidelný pramen Sázavy a Doubravy spolu komunikují jedním společným vrchoviskem t. j. rybníkem Malým Dářskem. Na jih z Malého Dářska prosakuje voda do rašelin, není tu žádného znatelného proudu — plateau je téměř vodorovné. Voda odtéká z Malého Dářska velmi pomaloučku, ale permanentně a prosakuje rašelinami, jež se rozkládají v úzkém pruhu mezi oběma Dářsky.

Spojení v této podobě trvá, jak jsem se přesvědčil i za vysokého léta, ovšem na jaře, když tají sněhy, jest mnohem znatelnější a slyšel jsem od hospodářských úředníků, že někdy za vyššího stavu vody i ryby, jmenovitě velké štiky, z Velkého Dářska nahoru do Malého se dostávají. Tato končina rašelinistě má zajímavý ráz, odlišný od slatí šumavských aneb rozsáhlých území „borků“ u Veselí a Třeboně. Rozsáhlý pruh tohoto rašelinistě přiléhá na severní a severozápadní břeh rybníku Velkého Dářska, směrem k Radostínu. Rašelinistě to bývalo mnohem větší, měřilo 150 jiter a bylo místy přes 7 m hluboké. Dobývalo se zde na 8,000.000 cihel ročně. Rašelina se tu dobývá tak, že se ubírá půda sousedního lesa, mokřádovitá a vodou prosáklá, ta se lisuje v cihly, jejíž vysoké pyramidy způsobují zvláštní dekoraci pusté a smutné této krajiny. O odvodňování rašelinistě se nikdo nestará, tu tůňky i močál stále jsou naplněny vodou, jež hostí zajímavou zvířenu. Pokud původu se týče, jsou tato rašelinistě a bažiny, jak již v první části*) bylo vyloženo, zbytkem jezerovitých nádrží, bažin a močálů, které se v dřívějších dobách geologických, jmenovitě terciaru, v Českomoravské vysočině podobně jako na Sumavě, ovšem, že v rozměrech menších nalézaly.

Veliké Dářsko patří k největším českým rybníkům.

Hladina tohoto rybníka velikána rozlévá se ve výměře 206.4762 ha (= 358 jiter 1269 čtver. sáhů). Jsouc se všech stran sevřena mohutnými lesy, vyvolává mocný dojem, díváme-li se s hráze na sever, k holým nízkým svahům a rašelinám. Celého západního břehu dotýkají se bezprostředně vysoké lesy, úplně rašelinou prostoupené, kde udržuje se voda a jest hlavním zdrojem rybníka. Na jaře, v době tání sněhu, jest les u rybníka jedinou houbou, nasáklou studenou vodou. Větších přítoků rybník nemá, kromě pramene Sázavy jsou to menší drenážní přítoky, přicházející ze severu z polí a okolního lesa. Na sev. východním břehu ústí se do Velkého Dářska potok Pstružný, přicházející od Nové Huti. Většina vody rybníka pochází z mohutných rašelin na západním břehu rybníka. Z Dářska odtéká voda hotového již pramene Sázavského do níže položeného rybníka Nového.

Po výtoku svém z rybníka Branského ubírá se Sázava až ke Žďáru směrem jihovýchodním, u Žďáru mění náhle svůj směr v západní, vstupuje nad vesnicí Sázavou opět na půdu českou a ubírá se tímto směrem v údolí mezi

*) Sázava, I. část str. 4

mírnými svahy prahorskými k Přibyslavi. Odtud až po městečko Sázavu teče celkem směrem severozápadním, načež obrací se přímo na západ, v kterémžto směru již nadále setrvává až k svému ústí do Vltavy, kteréž jest pod vesnicí Sázavou naproti Davli. Sázava vyvíjí po celé délce svého toku četné okliky, které jmenovitě v středním a dolním toku stávají se pro vývoj toku řeky charakteristickými.

Celé úvodí sázavské s pravé strany zaujímá skrovnou plochu, takže také přítoky s této strany nejsou velké, jsouce charakterisovány po většině krátkým tokem a na mnoze rychlým spádem. Pozoruhodnější jsou:

Losenický potok, vznikající ze dvou vřidelných pramenů v Novém rybníce a vlévající se u Ronova do Sázavy; Borovský potok, který pramení se pod Horkou (619 m) sev. od Borové a vpadá do Sázavy pod mlýnem Preclíkem; Jilemnický potok vlévající se pod Pohledem; Břevnický potok přicházející jižně od Chotěboře a ústící se u Hamerského mlýna; Břevnický potok jest dosti mocný, neboť jej sesiluje s obou stran několik přítoků. Perknovský potok vpadající nad Perknovem; Lučický potok vpadající nad Babicemi.

Větší úvodí s této strany vykazuje toliko Malá Sázava, přicházející od Rankova západně Chotěboře, zaujímá 126.4 km² plochy. Teče směrem celkem sev.-záp. pod Štěpánovem obrací se pravým úhlem na jih a dostihuje tímto směrem Sázavy nad Světlou. Na pravé straně sesilována jest třemi přítoky. Žebrákovský potok vyvěrá pod horou Borovou u Čihoště a ústí pod Světlou; Pavlovský potok vzniká u Vlkanova a spojuje se nad Ledčí se Sázavou; přímo v Ledčí ústí se Olešenský potok. Bystřice ústí naproti samotě Duduláku; potok Baba vlévá se u Křenovic; u Zruče vlévá se do Sázavy silnější potok Ostrovský, jenž vyvěrá z Nového rybníka u Řeplic, jest sesilován s pravé strany potokem Hodkovským, Želivským, Dubinským a Jiříckým, jež mají vesměs směr od severu k jihu. Naproti Kácovu vlévá se Čestinka, pod Kácovem Losiňský potok; u Rataj Mirošovický potok; Čekanovský potok spojuje se se Sázavou nad sklárnou u sv. Prokopa; Vlkancický potok ústí u dvora naproti Samechovu; potok Propast vzniká spojením dvou vřidelných pramenů u mlýna Propasti a ústí pod Horní Skalici do Sázavy; Hrušecký potok vzniká rovněž spojením dvou potůčků a to Mnichovického a Šmejkalů u mlýna Hrušeckého a vpadá do Sázavy naproti dvoru Zlenickému. U Dnespek sesiluje Sázavu potok Mokřanský, sbírající své vody pod vrchem Todickým (473 m); konečně u Pěnkovského mlýna přijímá Sázava s pravé strany potok Krhanický a pod Kamenným Přívozem potok Chotouňský.

Na levém břehu přijímá Sázava kromě menších potoků, své největší přítoky, jsou to: Šlapanka, Želivka s Trnávkou a Blanice.

U Žďáru vlévá se do Sázavy potok Staviště, vznikající z několika pramenů v lese řečeném „Bratranovská“ mezi Vlachovicemi a Sklenným; u Přibyslavi ústí se Bystřice, přicházející sev.-východně od Hrbova. Větší úvodí vykazuje Šlapanka, jež zaujímá 259.7 km² plochy a vlévá se u Něk. Brodu. Celé údolí Šlapanky vyniká malebností, jmenovitě od Něk. Brodu až k Frydnavě, za níž zvedá se lesnatý vrch Hochtán (586 m), s něhož krásný rozhled na tuto část Posázaví. S pravé strany přijímá potoky Brskovský a Šachotinský, s levé pak potok Polenský, Smilovský a Květnovský. U Něk. Brodu vlévá se ještě potok Žabinec, přicházející jihových. od Úsobí. Pod Dolním Chlístovem pije Sázava potok Usobský, u Okrouhlce potok Perlový, u Babic vlévá se potok Babický, pod Mrskovicemi potok Pstružný, sesilovaný sedmi menšími přítoky; u Šmrčné potok Meziklanský a konečně ještě před ústím Želivky potok Koutecký.

Největší pobočkou Sázavy jest její přítok s levé strany — Želivka. Úvodí Želivky dostupuje mezi všemi pobočkami největšího rozsahu 1178.1 km².

Želivka pramení se pode jménem Hejnického potoka na svazích Strážníka ve výši 712 m, teče směrem sev.-záp. až ke stoku s Hejlovským potokem nad Sedlicemi, jenž tvoří vlastně druhý vřidelný potok Želivky. Mohutný tento potok, pramenící se u Krunvaldu, má značné úvodí 278,2 km² a sesilován jest četnými přítoky. S pravé strany jsou to zejména: Ústrašinský potok a Bělá, které mají s obou stran četné menší přítoky. S levé strany přijímá u Vlasenic potok Cerekvický. Po stoku s Hejlovským potokem tvoří Želivka mohutnou okliku na východ, načež pod klášterem Želivským, od něhož má jméno, obrací se ostrým úhlem na severovýchod, kterýžto směr mění u Lhotic v čistě severní až k Budči, u níž obrací se opět na sev.-záp., a teče tímto směrem až k svému ústí do Sázavy, do níž u Černýše se vlévá. Údolí Želivky jest velmi malebné a svou bohatou, měnivou scenerií vábivé. Jmenovitě romantičností vynikají nádherné lesní partie v celém úvodí, krásným dojmem působí zvláště Želiv. Z přítoků na pravé straně sluší jmenovati: Krasonovský potok, Vysrckovský potok, Petrovický potok, Vitický potok, Lohenický potok.

Na levé straně sesiluje Želivku, kromě mohutné Trnávky, největšího to jejího přítoku vůbec, celá řada menších potoků jako: Dudinský potok, Jankovský potok, mohutný Martinický potok, jenž vnímá po obou stranách četné menší přítoky a vykazuje celkem úvodí 117,1 km². Tento potok vzniká u Nameradce a teče v malebných oklikách od západu k východu a ústí se naproti Vojslavicům. Potom ještě následují přítoky: Blažejovský potok, Šetejovský potok, Tomický potok a konečně silný potok Sedlický ústící se nad Švihovem. Trnávka, nejmocnější přítok Želivky s této strany, vykazuje úvodí 331,4 km² plochy.

Trnávka pramení se jako potok Vodický v Domamyšlském lese u Hartlíkova, běže se až k Bedřichovu na sev.-východ, načež obrací se na sever k Velké Černé, odtud teče směrem jihovýchodním, ale mění brzo tento směr ve větších oklikách opět v sev.-vých. až k svému ústí pod klášterem Želivským.

S pravé strany přijímá Novodvorský potok, ústící se nad Březinou a a potok Utěchovický, přicházející od Čížkova a ústící u Hořepniku do Želivky. S levé strany sesilují Želivku tyto větší potoky: Novomlýnský potok, Těchobuzský potok a potok Vočadlo.

Mezi ústím Želivky a Blanice zasluhuje zmínky potok Štěpánovský, přicházející z Malého Bolínského lesa u Vracovic a ústící se u mlýna řečeného „Mařan“ do Sázavy.

Nejdůležitějším přítokem Sázavy po Želivce jest Blanice, jejíž úvodí 558,4 km² stojí rozsahem mezi přítoky Sázavy na druhém místě.

Je to druhá veliká pobočka na tomto břehu.

Blanice pramení se u vesnice Blaničky jihozápadně od Mladé Vožice na severním svahu horského hřbetu „Dubu“ ve výšce téměř 700 m. Vykazuje povšechný směr severní s nepatrnými úchyly; tak v horním toku svém až po Pohnání teče na sev.-západ, od Pohnání zabočuje na sever s nepatrnou odchylkou na východ a přidržuje se tohoto směru až po Polánku, odkudž směrem severovýchodním k Sázavě spěje a vlévá se do ní nad malebně položeným Šternberkem. Přítoky Blanice vyznačeny jsou krátkým tokem a jsou s obou stran dosti četné.

Na pravé straně vlévá se do ní potok Nahořanský ústící se u Mladé Vožice, Daměnický potok ústící se nad Louňovicemi, potok Brodec, vlévající se naproti vesnici Světlé, Kondračský potok, jenž přichází od Vracovic a spojuje se s Blanicí nad Ostrovem, Pavlovický potok ústící se nad Hrádkem u mlýna zvaného „U Šipanův“ a konečně potok, jenž přichází od Psář a vlévá se naproti Všechlapům do Blanice.

Na levém břehu Blaničky sesilují: Zhořský potok, pramenící se v rybníku ve Zhoři a vlévající se v Mladé Vožici, Stupský potok, jenž vyvěrá rovněž

z rybníka poblíž Neustupova a spojuje se s Blanicí u Šebřova, Zvěstovský potok sbírá prameny své u Nosákova a ústí se nad Louňovicemi, Čelivský potok vlévá se u Polánky, konečně jmenovati sluší silný potok Chotěšanku, jenž přichází z rybníků u Větrova a vlévá se u Libče do Sázavy. Až po Takonín protéká značný počet rybníků a sesilována jest na levém břehu pěti menšími potůčky.

Po vtoku Blanice pije Sázava po levé straně ještě tyto přítoky: Křešický potok, tekoucí z rybníka Smilovského a ústící se pod Šternberkem; Křešický potok sesilují s každé strany dva menší přítoky; Odslivský potok sesiluje Sázavu nad Kocerady; Vranovský potok, vzniká pod Kačím vrchem (526 m) u Klokočné a vlévá se do Sázavy u Hvězdonic; Bezděkovský potok ústí se naproti Poddubu; Mráčský potok vzniká spojením potoků Štruhařovského a Benešovského u Bedrče a vtéká do Sázavy nad Poříčím; Konopišský potok protéká větší rybník Podhrázký u Tomic, pod Bystřicí rybníky Splav a Semovický, konečně rybníky u Jarkovic a Konopiště, načež vlévá se do Sázavy v Poříčí. Největším přítokem Sázavy za ústím Blanice až k jejímu ústí jest potok Janovický, jenž zaujímá plochu 157,1 km². Tento potok pramení se u Velké Lhoty, jižně od Janovic, protéká šest menších rybníků, teče až k ústí svému v Týnici celkem směrem severním. Na pravém břehu přijímá pouze dva větší potůčky, kdežto na levé straně sesilován jest čtyřmi potoky.

Poslední přítoky Sázavy s levé strany jsou potoky Netvořický, ústící se u Netvořic, a Březanský, vlévající se do Sázavy u samoty Rybáře.*)

Rybníky a rašeliniště.

Ještě několik slov o rybnících a rašeliništích v úvodí sázavském. Oba vřidelné potoky Sázavy protékají až k svému spojení, četnými rybníky, kteréž tvoří příjemnou změnu celkem dosti jednotvárné zdejší krajiny. O všech těchto rybnících stala se již zmínka v předcházející stati, jmenovitě o Velkém a Malém Dářsku promluveno podrobněji, takže postačí je v tomto přehledu jen vyjmenovati. Jsou to rybníky: Velké a Malé Dářsko, Nový rybník, Železný rybník, Stříbrný rybník, Hamerský rybník, Pilský rybník, Branský rybník, Stržský rybník a Konventský rybník. Tato část krajiny hodila se velmi dobře k zakládání rybníků, bylyť tu podmínky příznivé. Terrain toku obou hlavních vřidelných potoků Sázavy tvoří ponejvíce půda močálovitá a rašelinná, vedle toho pak jsou pozemky kamenité a neúrodné.

Zakládání takových rybníků bylo i jinak kotlinovitému terainu povrchu i po stránce hydrografické velmi přiměřené, neměl-li nastáti nedostatek vody v údolích srážnějších, jmenovitě za většího spádu dna; ale i k zabránění velikých povodní slouží tyto rybníky znamenitě. Jinak působily blahodárně na vytvoření vláh zemské, vzdušných par a náplavu, pročež byly a jsou dodnes, zvláště na vrchovisku obou vřidelných pramenů střídavě i jako luka pěstovány.

Také v povodí Želivky najdeme menší rybníky, z nichž znamenitější jest horní a dolní Kladinský a Hejlovský rybník. V úvodí dolního toku zasluhuji zmínky rybníky Konopišské u Benešova.**)

*) Becker, Die Gewässer in Österreich. Wien 1890. II. Specialübersicht der Flussgebiete. — Pech, Vodopis Čech. Naučný slovník sv. VI. Elbstrom, sein Stromgebiet und seine wichtigsten Nebenflüsse. V Berlíně 1898. II.

**) Becker, Die Gewässer in Österreich. Wien 1890. II. Specialübersicht der Flussgebiete. Elbstrom II.

Velkou důležitost v hydrografii Sázavy mají v předešlém odstavci popsaná rašeliniska ranská a dárská, kteráž dlužno považovati za přirozené vodní re-servoiry v čas nedostatečných srážek atmosferických. Jsou v pravém slova smyslu regulativy poměry odtoku a přítoku vody dešťové.

Tok a řečiště Sázavy.

Sázava mění jen nepatrně po celé délce toku svého ráz horské řeky, která velmi ostrými záhyby, úzkým údolím a silným spádem jest vyznačena. Na Sázavě dají se zcela dobře rozeznat tři podstatné částky toku a sice horní, střední a dolní tok. Horní tok počíná od spojení obou vřídelných pramenů v Zámku Žďáře na Moravě ve výšce 572 m a sahá až k ústí Malé Sázavy u Světlé (390 m). Vykazuje pak horní tok 60 km délky a při délce vzduchové čáry mezi pramenem a ústím, měřící 39·8 km, činí vývoj toku 7·1‰, kdežto vývoj údolí obnáší 40·7‰.

Tím, že Sázava po celé délce toku svého činí mocné, ostré záhyby jme-novitě ve středním toku od Kácova až k Sázavě, kteréž bývají doprovázeny na mnoze údolím velmi úzkým, vysvětlujeme si zajímavý zjev, že vývoj toku říčního, který lze definovati jako poměr délky údolí k délce čáry vzduchové, mezi pramenem a ústím jest pozoruhodně nepatrný oproti vývoji koryta údol-ního, které lze zjistiti z poměru délky toku k délce údolí.

Střední tok počíná se od Světlé, sahá až k ústí Janovického potoka v Týnici ve výšce 252 m a vykazuje největší délku 124·4 km, jest tudíž dvakrát takový jako tok horní, kdežto dolní tok převyšuje sedmeronásobně.

Čára vzduchová mezi Světlou a Týnicí měří pouze 62·2 km, poněvadž polovička celé délky toku říčního spadá na rozsáhlý vývoj mohutných oklik a zákrutů, kteréž jmenovitě velmi četně provázejí tok Sázavský od Kácova až k městečku Sázavě. Řeka Sázava prodírá se tu četnými a mohutnými serpentínami v údolí zarytém hluboko do útvaru žulového a rulového, které na některých místech tak se úží, že vedle řeky nebylo lze ani silnici zříditi, na jiných místech zase nechává tu větší, tu menší kotliny, ve kterých osady se tvoří. Záhyby sázavské jsou tak mocné, zejména u Rataj, že skutečná délka mezi Žručí a Sázavou jest 1½ krát větší než přímá čára mezi uvede-nými místy. Úzkost a strmost údolí také jest příčinou, že se ve středním toku nevytvořily rybníky, jichž v horním toku Sázavském hojně se zrcadlí. Následkem těchto poměrů jest vývoj řeky, jakož i vývoj údolí v středním toku největší.

Okliky toku říčního nabývají zvláštní důležitosti za velké vody. Působí tu jako stavidla, bránice volnému odtoku, takže voda rychle stoupá a za-plavuje okolí. Často se také stává, že tok při takové příležitosti opouští okliku a že si prohlubuje přímým směrem nové řečiště. Na takové změny toku říčního ukazuje často i název „stará řeka“ mezi lidem pro opuštěné ře-čiště obvyklý. Za takovýto zjev nutno považovati zázračné a náhlé zmizení vody sázavské ze starého koryta říčního dne 19. listopadu roku 1140. Mnich vyšehradský píše o této události takto:*)

*) Srov. 1. část str. 14.

„Řeka Sázava, která teče okolo kláštera téhož jména, utrpěla dne 19. listopadu přetržení na více, než 20 honů zdělí od hořejška až dolů. Mlýn téhož kláštera, kterému od starodávna nikdy voda nescházela, tehdy stál na suchu. Opat a bratři toho kláštera i sloužící přišli k břehu a vidouce zázrak, k většímu označení zázraku toho sbírali nad obyčej velké ryby a raky na suché půdě. Udržena jest pak tato zmíněná řeka až do šesté hodiny v této změně řízením božím.“

V takovýchto oklikách lze velmi dobře sledovati rušivou i novotvornou činnost vody, která přivodila zejména v středním toku patrné změny; Sázava obrátila za posledních desetiletí tok svůj o několik m hlouběji, vytloukajíc ustavičně na proláklé straně půdu, kdežto protější břeh zanáší.

Také Sázava často tok rozdvouje a dělí, tvoříc tu větší, tu zase menší ostrůvky.

Dolní tok od Týnice až k ústí do Vltavy (ve výšce 198 m) měří 18·6 km délky, čára vzduchová měří 14·8 km při vývoji toku 1·1‰.

Délka celého toku od Žďáru na Moravě až k ústí obnáší 203·0 km, celkový vývoj řeky činí 74·1‰.*)

Vývoj údolí a toku pro jednotlivé části řeky je shrnut v tabulce:

Část řeky	délka toku v km	délka údolí v km	délka čáry vzduchové v km	Vývoj v ‰		
				toku	údolí	řeky
Horní tok: Žďár - Světlá	60·0	56·0	39·8	7·1	40·7	50·8
Střední tok: Světlá - Týnice	124·4	122·4	62·2	1·6	96·8	100·0
Dolní tok: Týnice - Davle	18·6	18·4	14·8	1·1	24·3	25·7
Celá řeka	203·0	196·8	116·6	3·2	68·8	74·1

Povaha řečiště sázavského jest různá, měníc se intensitou spádovou. Se silným spádem trhá voda horninu a uvolňuje zemskou kůru svahů horských, vyplňujíc jí dno údolí říčního.

V horním toku ubírá se Sázava v dosti mělkém řečišti, které na mnoha místech se značně zúžuje i prohlubuje. Poněvadž ale Sázava mění jenom ne-patrně po celé délce toku svého ráz horské řeky, jest koryto řeky hluboko vřezáno v horniny je doprovázející, vyznamenává se celkem malou proměnlí-

*) Elbstrom. III.

vostí — jest takorčka cestou, po níž štěr a písek, jakož i jiné rozpuštěné součástky kůry zemské do údolí přinášeny bývají. Tvoří tedy více neb méně se pohybující součástky kůry zemské koryto řeky, kteráž je nikdy neutuchající činností stále a stále mění, s místa na místo přesunuje, mísíc při tom usazeniny náležející různým dobám vývoje povrchu zemského.

Charakteristické rozdily řečiště, a sice skalnatý ráz na jedné a méně způsobilá vlastnost odporu na druhé straně, při sebe menším sklonu se uplatňují.

Povaha údolí mění se podobným způsobem jako ráz řečiště. V horním toku až k ústí Malé Sázavy u Světlé má údolí základní tvar neckovitý, jsouc lemováno mírnými a na mnoze malebnými stráněmi horskými.

V středním toku, počínaje u Světlé stává se řeka splavnou pro vory, ale údolí se zúžuje, a jen na několika málo místech, jako mezi Světlou a Týnicí, kde geologická povaha vrstev toho dovoluje, vznikla proslulá, krásami přírodními malebná údolí sázavská, v nichž se tvoří vesnice.

Jelikož pak břehy řeky této části 3·0 až 5·0 m dosahují, dostavují se jenom v případech mimořádných záplavy, jež dosahují až 400 m šířky.

Od pramene až ke Světlé stoupají horské stráně po obou březích sázavských plocho, kdežto od Týnice až k ústí ubírá se řeka veskrze řečištěm i údolím velmi úzkým a hluboko v centrální granit zařezaným, takže břehy řeky v těchto místech tvoří vysoko čnicí a strmé skalní stráně, dodávající celé délce toku říčního nemalé romantičnosti a půvabnosti; krajina tato, vynikající krásami přírodními měrou ne nepatrnou, stojí za to, aby se jí po této stránce více než doposud bylo všímáno.

V silně nakloněném horním toku jest podélný spád údolí řeky mocný, pročež netvoří se tu usazeniny. Jakmile však spád údolí stává se menším, pokrývají usazeniny ponejvíce dno údolí. V horním a středním silně nakloněném řečišti tvoří podklad rozmělněné massy rulové, hlavně štěr, místy i křemen, dále písek a hlíny z rozdrčených hornin — rozmanité mocnosti. Od Ledče až k Týnici přinášejí přítoky, mající silný konečný spád, do hlavního řečiště mohutné balvany, kteréž místy mají v zápětí divoký ráz koryta říčního.

Také dolní tok, vynikající neobyčejně prudkým spádem, valí sebou často velké kameny, kteréž řečiště značně úží, nechávající jen těsný průchod pro plavbu vorů. Na takových místech, kde dno údolí znesnadňuje odtok vody, tvoří se někdy vysoko v horách rašelinistě, jako na příklad rašeliniska ranská a dářská v horním toku sázavském. Tato rašeliniska v příhodně položených místech přecházejí také v bahno dosti značné mocnosti.

Nestejný vývoj řeky, jejího toku i údolí způsobuje, že se příčný profil Sázavy v různých částech jejích mění. Šířka hladiny vodní při středním stavu vodním v horním toku u Německého Brodu činí 0·30 až 0·50 m. V středním toku rostou poměry profilové. Hladina vodní u Ledče nad ústím Želivky vykazuje 30 až 40 m šířky, při průměrné hloubce 0·6 až 0·7 m.

V dolním toku, kde strmá a příkrá skaliska řečiště zúžují a značnou rychlost toku i v této části způsobují, činí šířka řeky 35 až 40 m. V takových místech, kde se údolí poněkud rozšiřuje, hlavně tedy v středním a dolním toku, dosahují břehy 1·0 až 5·0 m výšky; jinak jsou však nižší.

Důležitou stránkou, jež souvisí také s vývojem toku a údolí říčního, je spád řeky.

Absolutní spád Sázavy neboli výškový rozdíl mezi hranicí horního toku (572 m) a ústím jejím, které leží 198 m nad úrovní mořskou je 37 m; největší spád jeví se v toku horním, kde Sázava sestupuje pojednou o 182 m. Poměrný

spád Sázavy na 1 km činí 1·90‰ nebo 1 : 526, je tudíž celkem malý. Jen horní tok převyšuje tuto hodnotu, obnáší 3·25‰ nebo 1 : 308; průměrný spád středního a dolního toku, zůstává za tímto průměrem, v středním toku zmírňuje se průměrný spád na 1·13‰ neb 1 : 887; kdežto průměrný spád dolního toku při bližší se značně toku hornímu, činí 2·93‰ neb 1 : 341. *)

Část řeky	Výška nad úr. m. v m	Rozdíl výškový	Vzdálenost v km	Poměrný spád	
				‰	1 : x
Horní tok Ždár-Světlá	572 390	182·0	56·0	3·25	308
Střední tok Světlá-Týnice	390 252	198·0	124·4	1·13	887
Dolní tok Týnice-ústí	252 198	5·40	18·4	2·93	341
Celý tok	—	374·0	196·8	1·90	526

Na spádu říčním jest také závislá rychlost tekoucí vody.**) Je samozřejmo, že stoupáním spádu přibývá i rychlosti; není však úlohou snadnou rychlost toku přesně určit, poněvadž ji od středu povrchu profilového k pokrajům ubývá. Při Sázavě možno uvést jen pozorování Plencknerovo konané v Praze. Střední rychlost Sázavy při ústí obnáší dle jeho výpočtu 1·086 m.

Hydrologie.

1. Srážky a stávky vodní.

Království České vyniká i tím nad mnohé země středoevropské, že jeho zvláštnosti deštopisné známe velmi dobře, tuto přednost děkují Čechy mimo cenné zásluhy jednotlivců také své zvláštní povaze, představující pravidelně utvářený, přirozený celek. Neuplynula dlouhá doba a v Čechách se vyvinula tak znamenitá síť ombrometrická, že jak do poměrného počtu, tak i do rozmanitosti poloh se nevyskytuje podobné v Evropě. Veliké zásluhy o pozorování ombrometrická má prof. Fr. J. Studnička, jenž jest vlastně jejich průkopníkem a zakladatelem.***) Pozorování byla zahájena roku 1876 a uveřejňována v „Resultate der ombrometrischen Beobachtungen“ až do roku 1888 v Král. české společnosti nauk, avšak pozorování na nově zřízených stanicích v úvodí sázavském nedělo se nepřetržitě a jest také namnoze neúplné. Teprve r. 1885 a zejména r. 1889 znamenatí dlužno vzrůst počtu stanic. Od roku 1889 do roku 1894 uveřejňovány „Výsledky deštoměrných pozorování v Čechách“ (česko-německy) hydrografickým oddělením zemědělské rady král. českého, a od roku 1895 oznamuje záznamy ombrometrické „Jahrbuch des k. k. hydrographischen Centralbureaus“ ve Vídni.

*) Elbstrom III.

**) Srv. Blink, Der Rhein in den Niederlanden. Stuttgart 1889.

***) Dr. Fr. Jos. Studnička, Základové deštopisu království Českého. Praha 1886.

Síť deštoměrných stanic je v úvodí Sázavy hustě rozestřena, dle posledních záznamů stanic, připadá 40 stanic na 4296 km², tedy průměrně jedna stanice na 107.5 km². V tomto ohledu nejenže Čechy vyrovnají se Anglii a Sasku, nýbrž ony je i předčí. Ve zmíněných zemích, kteréž po stránce ombrometrické předstihují ostatní státy evropské, připadá 1 stanice na 100 až 150 km.*)

Stanice jsou dosud poměrně nestejnoměrně rozloženy, takže střední část úvodí Sázavy je proti východní a západní části v nevýhodě.

Přehled deštoměrných stanic v úvodí Sázavy :**)

Jméno stanice	Zeměpisná		Výška n. ú. m.
	délka	šířka	
1. Dobříkov (Sázava horní)	33° 2'	49° 28'	692
2. Borová	33° 26'	49° 38 1/2'	550
3. Brod Německý (Sázava h.)	35° 15'	49° 36'	425
4. Peleštrov (Sázava horní)	33° 13'	49° 38'	480
5. Petrkov "	35° 31'	49° 47 1/2'	580
6. Pohled "	33° 20'	49° 37'	520
7. Skála u Humpolce (Sáz. h.)	31° 55'	49° 52'	549
8. Světlá (stř. tok)	33° 5'	49° 40'	393
9. Libice	33° 1'	49° 29'	520
10. Pelhřimov	32° 54'	49° 25'	500
11. Proseč-Vobořišt	32° 48'	49° 24 1/2'	575
12. Pácov (Želivka hor.)	32° 40'	49° 28'	574
13. Čejkov	33° 58 1/2'	49° 22'	680
14. Jizbice (Želivka střed.)	32° 40'	49° 37'	580
15. Senožaty "	32° 50'	49° 34'	460
16. Kališt u Humpolce (Žel. dol.)	32° 57'	49° 35 1/2'	520
17. Tomice (Želivka dolní)	32° 50 1/2'	49° 39'	445
18. Vlašim (Blanice dol.)	32° 33'	49° 43'	364
19. Vlastějovice (Sázava stř.)	32° 50 1/2'	49° 44'	390
20. Chotěboř (Sázava hor.)	33° 20'	49° 44'	485
21. Chabeřice (Sázava stř.)	32° 45'	49° 45'	370
22. Kácov "	32° 42'	49° 47'	332
23. Psáře "	32° 38'	49° 45'	450
24. Zhoř "	33° 56'	49° 49'	470
25. Zbraslavice "	32° 51'	49° 49'	692
26. Čestín "	32° 46'	49° 49'	483
27. Zderadín "	32° 42'	49° 48'	410
28. Stará Hutá "	32° 46'	49° 50'	470
29. Vestec "	32° 42'	49° 50'	450
30. Ostředek	32° 30'	49° 50'	455
31. Brník (Sázava dolní)	32° 34 1/2'	49° 59'	380
32. Buda-Makařov "	32° 25'	49° 59 1/2'	420
33. Štěchovice "	32° 4'	49° 51'	210
34. Stupčice "	32° 17'	49° 32'	580
35. Habr "	31° 25'	49° 57'	455

*) Ruvarac-Penc, Die Abfluss- und Niederschlagsverhältnisse von Böhmen Wien 1896
Geographische Abhandlungen Heft 5.

**) Jahrbuch des k. k. hydrographischen Centralbureaus Wien 1900.

Jméno stanice	Zeměpisná		Výška nad úr. mořsk.
	délka	šířka	
36. Penčice (Sázava dolní)	32° 29'	49° 57 1/2'	350
37. Nedvězí "	32° 8'	49° 48 1/2'	340
38. Lhotka "	32° 9'	49° 45'	460
39. Benešov "	32° 24'	49° 47'	377
40. Tomkovka "	32° 10'	49° 50'	414

Pro posouzení hustoty srážek vodních, uvádím měsíční výšky srážek v jednotlivých rocích v mm, a sice těch stanic, jichž pozorování jsou celkem úplná.

Dobříkov.

Měsíc	R o k										
	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
Leden	46	44	43		5	83		37	34		79
Únor	4	11	43		49	31		22	27		57
Březen	18	24	43		59	99		35	29		102
Duben	153	37	39		36	39		19	61		27
Květen	76	28	34		109	82		112	76		71
Červen	100	37	92		78	97		32	64		64
Červenec	87	98	41		28	68		175	64		89
Srpen	145	40	12		63	76		72	52		29
Září	140	12	61		61	31		37	35		31
Říjen	39	6	50		74	63		28	50		51
Listopad	60	16	7		16	23		46	27		67
Prosinec	11	31	13		23	104		21	26		50
Roční úhrn	876	383	476		599	796		600	536		703

Libice (Želivka)

Leden	58	62	66	66	11	69		38	56	35	100
Únor	6	25	40	51	44	36		41	36	18	56
Březen	22	42	49	61	59	74		44	56	20	95
Duben	128	51	59	4	61	37		35	81	97	29
Květen	113	37	54	97	120	95		114	101	186	88
Červen	155	77	122	40	108	100		52	103	56	78
Červenec	117	131	76	78	79	78		219	93	159	82
Srpen	126	76	20	36	84	89		89	77	88	41
Září	146	36	77	46	69	43		41	65	142	34
Říjen	55	9	90	68	95	63		40	73	17	48
Listopad	87	31	15	64	21	28		29	35	20	60
Prosinec	7	57	35	17	24	84		15	35	98	58
Roční úhrn	1020	623	703	628	776	796		756	811	936	769

Habry.

R o k												
Měsíc	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	
Leden	62	63	71	48	6	98		47	50	33	82	
Únor	6	16	45	51	58	42		54	57	26	66	
Březen	19	37	74	27	97	80		82	53	23	128	
Duben	113	51	57	2	45	39		28	62	79	33	
Květen	115	58	43	77	118	64		119	55	101	81	
Červen	150	94	61	23	83	98		39	71	57	106	
Červenec	102	87	121	81	55	56		142	75	84	159	
Srpen	228	67	21	52	79	54		76	69	69	26	
Září	132	32	42	46	52	12		35	70	92	21	
Říjen	31	14	76	43	100	50		20	59	12	65	
Listopad	101	52	8	42	17	35		28	32	19	75	
Prosinec	6	67	35	18	34	94		44	31	103	48	
Roční úhrn	1066	633	654	509	743	722		714	684	698	840	

Světla.

Leden	51	63	85	66	6	60		41	50	29	60
Únor	3	12	47	53	48	31		73	34	11	66
Březen	20	41	49	37	76	47		58	50	12	68
Duben	100	50	39	02	54	17		32	89	92	40
Květen	84	45	55	90	122	40		107	104	140	47
Červen	130	65	80	30	101	144		39	71	45	103
Červenec	103	120	48	81	79	92		161	64	136	101
Srpen	183	67	24	62	104	85		118	61	80	28
Září	114	30	77	78	80	17		51	42	123	16
Říjen	55	7	95	76	110	71		20	61	16	48
Listopad	78	35	15	44	23	52		18	23	23	64
Prosinec	7	68	30	18	22	101		23	32	77	49
Roční úhrn	953	602	634	635	825	757		751	681	784	690

Německý Brod.

Leden	49	56	38	48	12	76		41	39	12	74
Únor	4	14	31	53	51	46		19	37	17	50
Březen	13	22	26	52	81	54		30	57	14	35
Duben	105	40	17	10	40	44		30	51	77	20
Květen	91	20	31	115	148	77		81	35	136	37
Červen	123	47	44	42	92	65		38	81	63	128
Červenec	108	125	34	73	47	73		169	70	133	127
Srpen	110	87	26	42	106	74		110	74	80	32
Září	142	84	31	59	64	32		49	44	120	26
Říjen	39	15	61	79	81	75		24	66	21	43
Listopad	95	28	28	54	13	46		16	30	22	71
Prosinec	5	47	49	23	25	87		13	33	65	46
Roční úhrn	884	536	415	651	760	749		620	617	760	689

Senožaty. (Želivka.)

Měsíc	Rok										
	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
Leden	49	47	60	50	45	62		34	34	32	79
Únor	51	9	25	39	43	32		38	25	14	48
Březen	14	27	40	43	56	73		47	39	17	69
Duben	55	54	49	2	47	36		29	77	79	24
Květen	63	29	52	85	21	76		92	72	156	70
Červen	135	65	55	32	78	74		37	71	27	66
Červenec	80	129	49	81	58	84		137	73	144	80
Srpen	141	80	17	29	81	65		92	108	98	19
Září	118	26	80	76	65	25		32	53	118	17
Říjen	48	9	88	47	106	44		23	64	17	42
Listopad	73	34	13	53	13	29		26	32	16	60
Prosinec	5	54	23	15	19	83		15	33	65	40
Roční úhrn	796	564	547	553	779	683		602	681	783	614

Psáře (Blanice).

Leden	56	48	41	39	2	51		37	47	25	79
Únor	4	5	33	31	36	39		34	37	12	61
Březen	17	29	44	30	59	46		40	36	9	71
Duben	95	42	56	6	63	54		31	64	68	35
Květen	77	53	51	88	103	76		134	70	142	59
Červen	144	94	72	28	84	114		36	46	26	73
Červenec	121	104	112	113	70	144		166	44	87	68
Srpen	126	86	26	54	93	65		138	73	66	5
Září	140	44	72	52	52	28		63	50	153	17
Říjen	45	8	64	46	108	55		16	62	13	33
Listopad	90	46	10	44	11	40		19	33	14	47
Prosinec	4	58	34	17	17	42		4	27	52	23
Roční úhrn	918	626	615	541	698	754		718	579	667	571

Benešov.

Leden	38	54	40	46	6	55		46	35	34	87
Únor	7	14	38	34	27	33		58	21	11	53
Březen	32	28	41	28	82	50		59	39	13	83
Duben	107	63	61	2	102	65		27	56	88	51
Květen	148	39	43	79	127	79		152	67	147	58
Červen	131	88	41	27	71	57		66	56	55	84
Červenec	85	80	88	133	146	128		139	52	118	64
Srpen	152	86	46	37	138	57		67	73	56	22
Září	122	39	68	58	52	12		41	58	104	22
Říjen	39	12	73	57	91	57		36	44	10	36
Listopad	79	45	16	47	6	41		13	38	15	36
Prosinec	5	53	28	17	15	50		21	38	65	49
Roční úhrn	937	600	616	562	862	684		725	577	665	665

Lišná.

Měsíc	R o k											
	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	
Leden	27	65	31	43	5	52		30	31	36	89	
Únor	5	16	30	29	31	32		36	23	10	55	
Březen	23	45	52	27	104	48		46	52	10	68	
Duben	140	51	38	5	104	63		32	76	94	53	
Květen	146	46	69	88	114	82		190	140	165	66	
Červen	160	110	86	44	79	75		53	52	36	87	
Červenec	97	99	115	100	117	84		210	67	112	63	
Srpen	120	120	31	28	105	61		103	66	58	15	
Září	128	41	81	67	55	17		47	62	118	19	
Říjen	47	12	85	46	112	41		20	74	9	37	
Listopad	93	40	5	49	8	31		19	32	15	56	
Prosinec	2	31	25	21	12	61		17	18	58	41	
Roční úhrn	986	676	649	546	845	647		803	693	121	649	

V další tabulce jsou uvedeny 10leté průměry srážek vodních podle jednotlivých měsíců pro stanice Habry, Světlou, Něm. Brod, Libici, Benešov, Lišnou, Psáře a Senožaty. Podle nich spadá hlavní maximum do července, v Benešově a Lišné již do května, všude tudíž do měsíců letních; hlavní minimum srážek objevuje se v prosinci a zasahuje při dosti značném vzrůstu srážek za leden až do února.

Stanice	10letý průměr srážek v letech 1890—1900 v mm:												roční
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Habry	56	42	50	51	78	76	87	75	53	49	41	38	697
Světlá	51	38	47	51	83	80	99	81	63	56	38	43	720
Něm. Brod	45	32	39	43	77	72	96	74	65	50	40	39	672
Libice	56	34	52	59	102	89	111	73	70	56	39	43	784
Benešov	44	42	46	62	93	67	53	73	57	45	37	34	713
Lišná	40	28	39	66	113	78	106	70	64	48	35	30	717
Psář	42	38	39	51	85	71	99	72	67	45	36	27	687
Senožaty	45	39	43	48	62	64	89	73	71	49	35	35	653

Dr. Jos. Frejlich ve své studii*) udává hlavní maximum srážek rovněž na červenec, minimum však klade na měsíc leden, tomuto mínění Frejlichovu odporují uvedené průměry za 10 let doby nejnovější, kteréž možno považovati za správné; neboť jak lhůta pozorovací, tak i počet stanic pozorovaných dávají záruku, že se celkem správně mohou vyjádřiti hodnoty hledané. Podle nich hlavní minimum srážek spadá již do prosince, druhé minimum nastupuje opět v únoru, při dosti značném průměrném stoupnutí srážek za leden.

Tyto hodnoty potvrzují se i tabulkou, jež označuje výšky měsíčních srážek pro celé povodí v jednotlivých rocích:

*) Dr. Jos. Frejlich, Studie labské. Rozpravy České Akademie. Třída II. Roč. IV. V Praze 1896 p. 31.

Měsíc	R o k									
	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
Leden	51·3	50·9	50·8	42	(56·8)		(34·8)	(7·1)	(15·1)	(49·8)
Únor	12·6	37·4	44·4	42·1	33·9		(15·4)	(14·6)	(11·3)	(29)
Březen	30·5	41·1	34·4	72·1	(18·3)		(3·0)	(1·5)	(6·3)	(76·9)
Duben	50·2	44·5	2·2	62·9	(2·6)		(0·9)	(0·8)	(1·2)	(4·1)
Květen	39·0	52·7	90·5	129·5	(5·1)					(0·1)
Červen	80·9	76·1	43·1	88·7	114·4		124·4	70·1	149·5	58·4
Červenec	102·8	74·6	91·5	76·9	95·4		41·6	68·4	39·9	87·1
Srpen	74·8	28·2	42·1	96·6	78·3		160·6	63·0	113·1	103·1
Září	32·4	71·9	58·9	62·4	33·8		102·5	66·9	79·2	23·3
Říjen					(2·)		44·8	48·5	127	21·3
Listopad	10·6	78·1	55·0	102·6	(0·1)		(8·5)			(0·2)
Prosinec	38·6	11·7	46·4	13·1	42·6		23·5	60·2	16·3	47·8
výšky					(32·9)		(11·2)	(1·3)	(4·3)	2·8
ročních srážek	581·0	599·3	574·3	769·3	877·4		24·1	29·6	19	54·9
					(151·3)		(7·3)	(6·7)	(65·1)	(8·5)
							19·2	27·4	67·2	47·5
							(81·1)	(32·0)	(103·3)	(171·4)
							699·0	620·7	751	699·4

Jak z této tabulky patrně, připadají maxima srážek vodních na měsíce letní, hlavně květen a červenec, kdežto minimum spadá na měsíce zimní, zvláště na prosinec.

Správnost doby udaných maxim a minim srážek vodních plyne i z pozorování měsíčních maxim za 24 hodin v těchto stanicích (doba pozorovací 13 roků).**)

Vlašim.

Měsíční maxima za 24 hodiny v jednotlivých letech.

Měsíc	R o k													
	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892
leden	5·4	2·9	1·4	5·3	13·1	6·1	4·4	15·7	9·5	7·1	3·6	25·0	12·3	4·6
únor	24·4	4·7	4·2	10·5	3·6	2·4	5·6	2·7	3·1	8·5	8·9	2·9	5·6	9·8
březen	3·2	12·3	13·9	4·6	4·7	13·6	13·5	14·5	18·9	11·9	8·0	3·6	8·7	13·5
duben	12·3	13·9	10·8	8·5	4·9	7·7	9·9	29·7	6·5	18·4	9·1	21·8	4·2	18·5
květen	25·0	19·5	9·6	24·1	5·6	29·0	14·5	3·4	26·5	96·3	28·5	23·5	14·5	16·4
červen	38·7	9·5	23·5	19·2	78·9	19·1	24·2	60·9	7·8	15·2	35·2	24·7	17·9	12·6
červenec	17·5	21·3	43·9	41·1	24·6	24·3	55·6	24·6	16·9	11·5	15·3	20·5	41·7	27·5
srpen	14·4	43·1	55·9	19·3	20·2	18·7	12·5	9·2	45·8	86·3	21·9	27·3	24·9	5·9
září	37·1	17·9	18·3	27·3	14·4	12·9	15·6	13·6	16·2	20·4	14·3	69·9	25·3	23·2
říjen	6·4	13·5	7·3	17·2	8·0	14·7	7·0	15·4	2·9	17·0	40·8	4·5	3·3	18·8
listopad	9·7	7·9	4·5	13·0	2·7	4·1	15·5	5·5	36·8	10·6	4·8	30·7	7·6	4·6
prosinec	12·5	15·1	3·6	26·4	10·4	13·9	14·6	17·5	15·7	5·0	10·1	0·9	12·5	12·2

*) Čísla v závorkách označují výšku sněhu.

**) Dr. Jos. Frejlich, Studie labské p. 93.

Brod Německý.

Měsíční maxima za 24 hodiny v jednotlivých letech.

Měsíc	R o k														
	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
leden	10.3	15.8	1.4	5.5	9.3	7.3	3.2	8.4	6.7	9.6	9.8	8.7	10.3	6.2	9.2
únor	16.2	4.0	1.8	6.5	4.5	3.5	5.0	7.5	1.6	14.0	7.3	1.5	3.7	7.3	6.9
březen	11.7	15.3	17.2	5.3	6.3	7.5	5.8	16.3	7.6	13.2	18.2	5.8	4.7	10.5	7.0
duben	11.1	23.7	5.2	6.6	6.0	8.2	28.2	31.6	5.3	23.3	10.0	23.4	15.2	5.7	4.2
květen	15.6	16.5	13.1	17.5	6.2	8.0	25.8	3.2	12.5	7.8	9.2	27.6	2.6	6.3	21.6
červen	37.9	27.5	22.3	9.1	66.5	21.5	43.5	46.0	12.4	33.5	19.4	23.1	7.8	7.8	13.5
červc.	12.7	25.2	12.7	28.3	14.8	25.0	17.5	23.3	15.7	20.5	27.4	24.2	17.5	7.2	22.6
srpen	25.2	32.3	68.4	13.6	10.5	10.0	8.5	19.0	44.8	29.5	10.6	22.7	15.4	12.1	13.6
září	23.8	12.4	17.4	29.5	13.4	18.8	24.2	14.6	11.0	22.8	17.5	34.1	18.3	18.4	23.0
říjen	7.3	12.7	7.4	19.5	4.0	24.6	12.5	21.5	3.3	17.0	34.4	10.8	3.9	11.1	20.2
listop.	11.4	7.8	7.3	14.0	4.5	9.6	16.5	16.0	41.0	16.0	6.5	49.5	7.8	18.6	9.3
prosin.	8.0	8.3	8.3	13.0	8.3	12.5	16.0	17.2	10.0	7.3	6.5	1.6	5.8	12.3	5.4

Pacov.

Měsíční maxima za 24 hodiny v jednotlivých letech.

leden	8.6	11.9	3.0	4.5	6.2	7.2	5.1	5.1	10.0	11.0	2.7	9.1	4.8	9.9	9.4
únor	11.0	3.8	6.3	6.5	4.2	2.4	3.0	1.3	6.3	19.2	6.3	4.1	1.6	6.8	7.0
březen	5.7	20.6	23.2	5.4	3.5	6.9	8.1	10.3	11.2	12.2	17.4	2.6	3.6	16.9	7.2
duben	15.1	37.2	2.5	8.2	5.5	9.4	12.0	31.1	12.3	14.0	14.1	23.1	17.8	13.4	0.6
květen	23.2	31.8	19.5	20.8	7.5	8.9	8.7	19.5	9.7	2.0	14.8	34.7	9.5	34.0	16.3
červen	42.7	12.6	22.9	15.9	28.3	21.7	5.0	50.2	8.8	13.8	44.0	31.2	12.7	11.3	12.5
červc.	11.9	14.6	52.2	24.2	23.6	18.4	46.7	15.0	15.0	15.4	29.2	69.0	12.6	23.3	6.40
srpen	18.0	41.3	6.20	18.4	15.8	14.0	7.0	13.1	23.1	68.1	18.4	53.3	13.6	7.2	13.4
září	39.5	15.2	20.1	8.8	5.8	20.5	22.3	10.8	9.6	27.6	15.7	54.1	14.6	27.2	26.1
říjen	6.8	8.9	9.4	8.8	7.0	11.2	10.3	4.9	2.5	27.5	48.2	16.8	4.1	13.9	18.0
listop.	7.7	12.8	5.6	10.7	6.1	5.3	9.4	7.1	10.2	13.2	7.0	60.2	12.8	8.0	13.0
prosin.	10.4	26.2	6.7	17.8	13.9	12.0	11.9	18.0	9.8	6.1	3.5	1.8	10.9	9.0	9.7

Na srážkách atmosferických, třeba že tyto nejsou jediným činitelem rozhodujícím, závisí stavy vodní, jejichž pokles a vzestup jest často odrazem poměrů srážkových.

Na Sázavě jsou tyto správně pozorované vodoměry:

Stanice vodoměru	Doba pozorování
Německý Brod	od 1. října 1883
Ledeč	od 7. května 1895
Sázava	od 1. ledna 1892
Čerčany	od 6. října 1893
Poříč	od 1. července 1880

Pozorování vodoměrná, veřejňovaná v letech 1880—1888 v Harlachových „Die hydrometrischen Beobachtungen“, od roku 1889—1894 v česko-německých „Ergebnisse der Wasserstandsbeobachtungen an den Flüssen Böhmens“ — Výsledky vodoměrných pozorování na českých řekách“ hydrografickým oddělením technické kanceláře rady zemědělské pro král. české, od roku 1895 zaznamenává „Jahrbuch des k. k. hydrographischen Centralbureau“ ve Vídni.

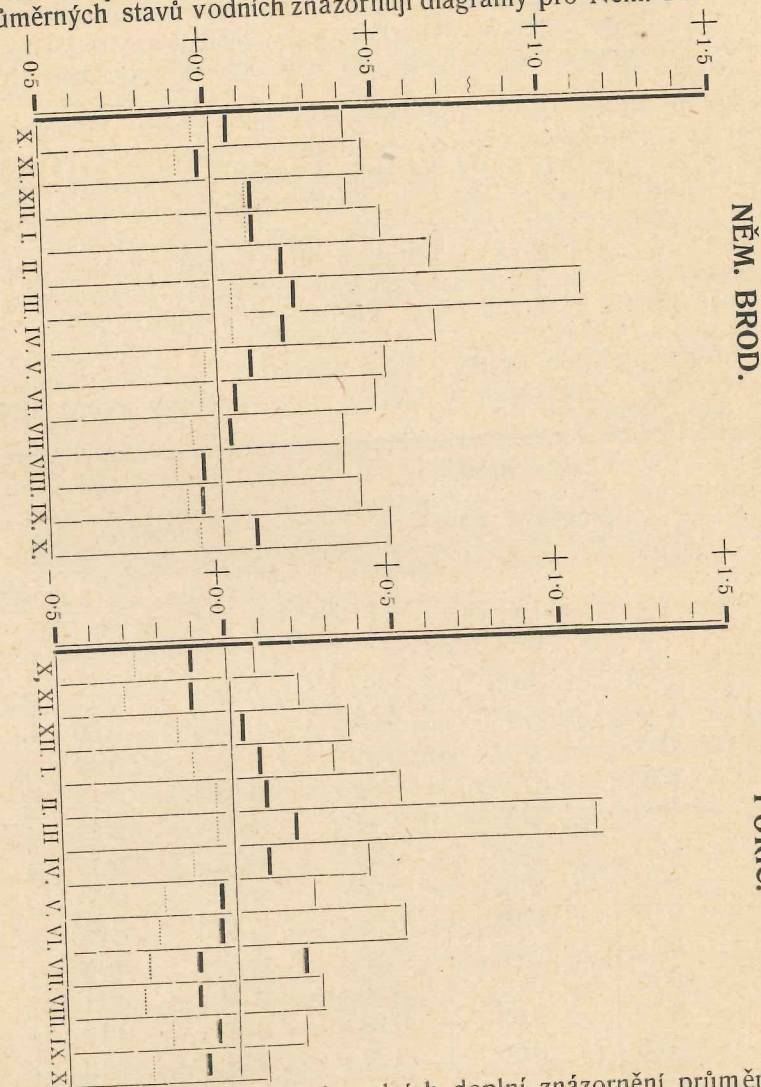
Vedle již jmenovaných vodoměrů byl také zřízen vodoměr v Kácově, který však pro nepříznivou polohu byl zrušen; pozorování byla provedena toliko na konci roku 1892. Také na Želivce zřízen byl vodoměr, avšak pozorování máme jen za dobu 1882—86. Soukromých vodoměrů na Sázavě není. Ke zkoumání pohybu stavů vodních vzaty jsou v úvahu vodoměry, jež vykazují pozorování neúplnější, a to Německý Brod a Poříč. V Ném. Brodě pozorování počínají od roku 1883; scházejí toliko výsledky pozorování od 1. do 13. července 1889 a z června 1891. Pozorování v druhé stanici počínají od roku 1880 a jsou úplná.

V dalším přehledu uvedeny jsou střední a současně nejnižší a nejvyšší stavy vodní v měsíčních průměrech pro Německý Brod (1883—1894) a Poříč (1880—1894).

Měsíc	Něm. Brod			Poříč		
	průměrný stav			průměrný stav		
	nejnižší	střední	nejvyšší	nejnižší	střední	nejvyšší
	v m			v m		
listop.	— 0.09	— 0.03	+ 0.34	— 0.23	— 0.11	+ 0.21
prosin.	+ 0.00	+ 0.11	+ 0.27	— 0.14	+ 0.00	+ 0.39
leden	+ 0.00	+ 0.11	+ 0.39	— 0.11	+ 0.07	+ 0.37
únor	+ 0.05	+ 0.22	+ 0.62	— 0.08	+ 0.12	+ 0.53
březen	+ 0.11	+ 0.35	+ 1.14	— 0.08	+ 0.25	+ 1.23
duben	+ 0.11	+ 0.23	+ 0.60	— 0.12	+ 0.06	+ 0.45
květen	+ 0.01	+ 0.13	+ 0.36	— 0.22	— 0.05	+ 0.27
červen	— 0.07	+ 0.08	+ 0.35	— 0.24	— 0.05	+ 0.50
červc.	— 0.10	+ 0.03	+ 0.20	— 0.27	— 0.13	+ 0.20
srpen	— 0.13	— 0.01	+ 0.20	— 0.29	— 0.11	+ 0.29
září	— 0.12	— 0.03	+ 0.23	— 0.26	— 0.12	+ 0.20
říjen	— 0.06	+ 0.06	+ 0.27	— 0.21	— 0.10	+ 0.07

Střední stav vodní dostupuje na obou vodoměrech pravidelně maxima v březnu, když taje led a sníh; stavy vodní pak klesají, načež v Poříči nastává minimum již v červenci a srpnu, v Ném. Brodě pak až v září. Mezi nejnižšími stavy vodními v jednotlivých měsících vyskytuje se minimum v srpnu na obou vodoměrech, v této době nastává všeobecně největší klesání vody, jak již bylo při průměrech středního stavu uvedeno. Poměrně největší hodnoty nízké stavy nabývají v březnu a dubnu, do kterýchžto měsíců zasahuje tání ledu a sněhu. Pro nejvyšší stavy měsíční je březen měsícem maxima, v době nejsilnějšího tání ledu a sněhu, kteréž způsobuje skoro pravidelně jarní povodně; poněvadž pak také střední a nízké stavy vodní současně v tomto měsíci dostupují maxima, odvádí březen největší množství vody. V středním toku pozoruhodno jest stoupání čáry velké vody v prosinci, což odpovídá před-

cházejícímu počasí, jež vyznačuje se značnou oblevou. V letních měsících červnu a srpnu nastávají často silné lijáky spojené s průtrží mračen, jež zvláště v středním toku mají mocný účinek a v této době vedlejší maxima způsobují. Přehled průměrných stavů vodních znázorňují diagramy pro Něm. Brod a Poříč.*)

Tento přehled pohybu stavů vodních doplní znázornění průměrného nejvyššího, středního a nejvyššího stavu vodního v zimě, v létě a během roku.**)

Vodoměr	Průměrný nejnižší stav vody			Průměrný střední stav vody			Průměrný nejvyšší stav vody		
	zima	léto	ročně	zima	léto	ročně	zima	léto	ročně
Něm. Brod 1883-1894	-0.12	-0.17	-0.18	+0.18	+0.04	0.11	+1.40	+0.56	+1.41
Poříč 1880-1894	-0.25	-0.35	-0.35	+0.07	-0.10	-0.02	+1.46	+0.92	+1.59

*) Průměrný stav: střední —, nejnižší —, nejvyšší —. **) Elbstrom III.

Nejvyšší a nejnižší stavy vodní na obou vodoměrech za poslední větší řadu let v době zimní a letní znázorňuje tato tabulka.*)

Vodoměr	Nejvyšší stav		Nejnižší stav	
	v zimě		v létě	
Něm. Brod	+ 2.30 m 6. břez. 1891	- 0.26 listopad 1891 a leden 1894	+ 1.50 m 3. září 1890	- 0.30 září a říjen 1886
Poříč	+ 5.00 m únor r. 1862	- 0.41 m prosinec 1881	+ 2.72 22. červ. 1886	- 0.55 m 21. srp. 1889

Následující tabulka podává přehled, kolikrát nastává nejnižší a nejvyšší stav vody v jednotlivých měsících v Něm. Brodě za dobu 1884-1894 a v Poříči za dobu 1880-1894.

Stanice vodoměru	Nejvyšší stav vody nastal (krát) v měsíci										
	list.	pros.	leden	únor	břez.	dub.	květ.	červ.	červc.	srpen	září
Něm. Brod (1883-1894)	—	—	1	3	5	1	—	1	—	—	1
Poříč (1880-1894)	—	1	1	2	5	1	—	2	1	—	—
Stanice vodoměru	Nejnižší stav vody nastal (krát) v měsíci										
	list.	pros.	leden	únor	břez.	dub.	květ.	červ.	červc.	srpen	září
Něm. Brod (1883-1894)	4	—	2	—	—	—	—	2	3	5	4
Poříč (1880-1894)	4	—	—	1	—	1	—	—	2	3	3

Pozorování charakteristických stavů vodních také potvrzuje dříve udanou dobu maxim a minim.

Pozorování charakteristických stavů vody r. 1895.

Stanice	Povrch srážek km²	Stav vody								Roční prům. 1895
		nejvyšší				nejnižší				
		1895		dříve pozorov.		1895		dříve pozorov.		
		cm	datum	cm	datum	cm	datum	cm	datum	
Něm. Brod	718.9	+170	29. III.	+328	30. III. 1845	—	—	—30	20-30 IX. 1886	—
Sázava	3.547.5	288	30. III.	—	—	—49	11. IX.	—60	1. IX. 1893	+15
Čerčany	3.838.9	320	29. III.	—	—	—25	12. IX.	—43	6. I. 1894	15
Poříč	3.983.6	240	29. III.	500	3. II. 1362	—38	10. X.	—55	21. VIII. 1898	3
Ledeč	1.351.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Elbstrom III.

Charakteristické stavy vody r. 1897.

Stanice	Povrch sražkový km ²	Stav vody								Roční průměr
		nejvyšší				nejnižší				
		1897		dosud pozor.		1897		dosud pozor.		
		cm	datum	cm	datum	cm	datum	cm	datum	
Něm. Brod	718.9	+168	30. VII.	+328	30.III.1845	+12	7. I.	— 30	20-30 IX. a 1-7 X. 1886	+18 " 14
Ledeč	1.351.1	" 120	25. II.	" 83	5.V. 1896	— 17	22. XI.	— 18	8.IX. 1895	" 20
Sázava	3,547.5	" 266	30. VII.	" 289	30.III.1895	+ 33	30. XII.	— 60	1.IX. 1893	" 20
Čerčany	3.828.9	" 295	31. VII.	" 320	29.III.1895	" 18	16. VII	— 43	na počátku roku 1894	—
Poříč	3.983.6	" 215	31. VII.	" 500	3.II. 1862	" 32	18. a 20 VII.	— 55	21. VIII 1889	— 5

Charakteristické stavy vodní v r. 1898.

Stanice	Stav vody								Roční průměr
	nejvyšší				nejnižší				
	1898		dosud pozorovaný		1898		dosud pozorovaný		
	v cm	datum	v cm	datum	v cm	datum	v cm	datum	
Sázava	+ 210	1. II. 7 h. ráno			— 30	19. VIII.	— 60	1. IX. 1893 21. VIII, 1889	+ 5
Poříč	" 140	1. II. 31. II.	+ 500	3. II. 1862	— 34	30. VII. 1. VIII.	— 55	20.—30. IX. a 1.—7. X. 1886.	— 9
Něm. Brod	" 148	2—3 h. r.	" 328	30. III. 1845	— 4	27.—29 VI.	— 33		+ 12
Ledeč	" 70	23. V. 1 h. v noci			— 10	14. a 16. IX.			" 12
Čerčany	" 215	31. I. a 1. II.			— 30	11.—12. X.	— 43	6. I. 1894	

Charakteristické stavy vodní v r. 1899.

Charakteristické stavy vody										Průměr roční
Stanice	Stav vody									
	nejvyšší				nejnižší					
	1899		dosud pozorov.		1899		dosud pozorov.			
	v cm	datum	v cm	datum	v cm	datum	v cm	datum		
N. Brod	+153	10. V. 5—6 h. po pol.	+328	30. III. 1845	+8	1—12 I.	—30	20—30 IX. a 1—7 X. 1886	+19	
Ledeč	" 102	10. V. 11 1/2 h. v noci	" 120	25. II. 1897	—16	20. III.	—10	14. 16. IX. 1898	" 11	
Sázava	" 235	11. V. 5 h. ráno	289	30. III. 1895	—20	28. III. a 5. IV.	—60	1. IX. 1893	" 11	
Čerčany	" 142	11. V. 8 h. ráno	" 320	29. III. 1895	—25	11—12 I. 5 IV. a 7—8 IV.	—43	počátkem ledna 1894	" 11	
Poříč	" 165	11. V. 6 h. ráno	" 500	3. II. 1882	—23	29. III. a 5. IV.	—55	21. VIII. 1889	—3	

Charakteristické stavy vodní v r. 1900.

Stanice	Stav vody								Průměr roční	
	nejvyšší				nejnižší				v r. 1900	1891-90
	v r. 1900		dosud pozor.		v r. 1900		dosud pozorovaný			
	cm		cm		cm		cm			
Něm. Brod	+150	8. IV. 6—8 h. večer	+328	30. III. 1845	—20	21. 22. VII. a 8. IX.	—40	20—30. IX. a 1—7 X. 1886	+21	+24
Ledeč	„ 112	až 9. IV. 1 h. r.	„ 120	25. II. 1897	—37	28. IX. 8. X.	—16	20. III. 1899	„ 15	
Sázava	„ 300	9. IV. 6 h. ráno	„ 456	9. III. 1897	—28	5 h. odpo.	—60	1. IX. 1893	„ 31	„ 12
Čerčany	„ 340	9. IV. 8—12 h. před pol.	„ 530	3. II. 1862	—25	28. a 29. VII. 29. VIII. a 9. IX.	—43	počátkem ledna 1894	„ 32	„ 15
Poříč	„ 256	předp.	„ 500	3. II. 1862	—24		—55	21. VIII. 1889	„ 17	—2

O ročních průměrech stavů vodních na Sázavě, jež by mohly podati sytější obraz života řeky, nelze mnoho uvést, protože je doba pozorování po této stránce ještě krátká a pozorovacích roků celkem málo.

Průměrný stav vody za období 1895—1900 v jedn. měsících (v cm).

Stanice	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červc.	Srpen	Září	Říjen	Listop.	Prosín.
N. Brod	+1.5	+3.2	+3.5	+3.3	+2.8	+1.1	+5.0	+1.0	+0.8	+0.1	+0.8	+1.3
Sázava	" 1.0	" 4.7	" 5.7	" 4.8	" 3.7	" 0.6	" 0.4	" 0.4	-0.3	-0.6	-0.8	-0.2
Čerčany	" 1.7	" 3.8	" 5.6	" 4.8	" 4.1	" 1.3	" 0.7	" 0.4	+0.5	-0.5	-0.3	+0.1
Poříč	" 0.5	" 2.6	" 3.1	" 2.3	" 1.6	-0.5	-0.8	-0.8	-1.3	-1.5	-1.5	-0.5
Ledeč	" 1.1	" 2.4	" 2.2	" 2.1	" 1.9	+1.1	+1.0	+0.9	+0.5	+0.6	+0.6	+0.9

2. Poměry odtoku.

K zjištění množství odtoku vede pouze jediná bezpečná cesta, a sice dlouholetá pozorování řeky samé, zbavená všech formulí theoretických výpočtů, na jejichž výsledek dlužno pohlížeti vždy s určitou rezervou. Doposud jevila se všude snaha určit poměry odtoku čistě theoreticky.

Dílo Lauterburgovo*) přináší s ohledem na poměry výškové, na geologický ráz úvodí a na poměry vegetační 5 všeobecných vzorců pro jednotlivé fáse stavu vodního a případného odtoku. I prof. Penck pomýšlel ve svých pracích na podobný všeobecný vzorec, jež hleděl vyvoditi ze vzájemné spojitosti srážek a odtoku. Ve své studii „Abfluss und Niederschlagsverhältnisse von Böhmen**)“ určil množství odtékající vody jakožto rozdíl srážky a odpařené vody a v přednáškách jeho z r. 1897***) následoval výpočet, že v oblasti mezi 47°—51° s. š. a 13°—19° v. d., tudíž také v massivu českém, odtékají asi tři čtvrtiny každé srážky, která činí více než 420 mm; nedostoupí-li srážka této výše, zůstává oblast bez odtoku.

*) Lauterburg, Anleitung zur Berechnung der mitteleuropäischen Quellen und Stromabflussmengen aus der Regenmenge, Grösse und Beschaffenheit der Quellen- und Flussgebiete. Allgemeine Bauzeitung 52. Jahrg. 1887.

**) Geogr. Abhandl. Fft. 5. Wien 1896.

***) Deutsch-österreich-ungar. Verband für Binnenschiffahrt. Penck, Über die einheitliche Pflege der Hydrographie in den Verbandländern. Verb.-Schrift No. 16. Berlin 1897.

Avšak i metodě Penckově lze vytknout přílišnou všeobecnost a neurčitost, třeba by neměla tolik pochybných činitelů, jako má Lauterburg, již překáží správnosti závěru; vyloučiti tuto nejistotu v Penckových výpočtech podaří se jedině delším pozorováním.

Krom toho theoretickým pokusům ještě jiné nesnáze stavějí se v cestu. Jest totiž míti na zřeteli, že poměr stavu vodního a odtoku není stálý, vyššímu stavu neodpovídá vždy ve skutečnosti větší odtok a naopak. Nepravidelnost tuto, již možno aspoň částečně opravit, zavinují zácpy vodní, obyčejně s třenicí ledu spojené, kteráž má v zápětí velmi značné stoupání na vodoměru, aniž by se při tom poměry odtoku patrně změnily.

Jest ještě ale jiný činitel, jehož při těchto vzorcích nebylo šetřeno, a sice ten, že za různých teplot odtéká různé množství vody. Na tuto otázku upozornil Forster ve své práci „Die Temperatur fliessender Gewässer Mitteleuropas“.*)

O Sázavě v této příčině nelze ničeho uvést, jelikož pozorování jsou dosud jen velmi skrovná.

Podobně také pro poměry odtoku máme nedostatek pozorování, proto je nesnadno kontrolovati spleť vzorce mathematické a nahraditi je lepšími.

Na Sázavě byla provedena měření odtoku teprve v nejnovější době; v připojeném přehledu jsou sestavena tak, že uveden stav vodní a doba, kdy se měření konalo.**)

Německý Brod			Ledeč		
doba měření	stav vodní v m	množství odtoku v m ³ za 1 vteř.	doba měření	stav vodní v m	množství odtoku v m ³ za 1 vteř.
9. III. 1896	+ 0.14	4.2	10. II. 1896	+ 0.06	5.7

Čerčany		
doba měření	stav vody v m	Množství odtoku v m ³ za 1 vteř.
11. IV. 1895	+ 0.50	76.6
8. IV. 1895	„ 0.70	109.0
31. III. 1895	„ 1.55	257.5

Poříč		
doba měření	stav vody v m	Množství odtoku v m ³ za 1 vteř.
26. VIII. 1893	— 0.36	2.8
3. VI. 1888	— 0.14	8.9
11. XI. 1884	— 0.13	11.7
10. V. 1888	— 0.09	11.3
4. X. 1888	— 0.20	40.2
26. IV. 1888	+ 0.42	57.5
13. IV. 1889	+ 0.52	79.0
25. III. 1888	+ 0.59	79.5
28. III. 1888	+ 0.70	116.4

*) Geogr. Abhandlungen Bd. V. Hft. 4. Wien 1894.

**) Elbstrom III.

Nejmenší stav vody, jaký kdy byl pozorován, objevil se dne 21. srpna r. 1889; na vodoměru bylo lze čísti výšku vody, obnášející pouze — 0.35 m. Tomuto stavu vodnímu odpovídalo množství odváděné vody za vteřinu sotva 2.5 m³.

K jakým převratům dojíti může i při řece občas skoro živořící, dokazuje povodeň z roku 1862, která měla za následek nejvyšší doposud známý stav vody, jenž měřil 5.0 m, za tohoto stavu odváděla Sázava bezmála 1200 m³*) za vteřinu, což jest spousta vody při Sázavě jistě velmi vzácná.

Dle výpočtu Harlachera odvádí Sázava 3.61 m³ za vteřinu, kdežto Plenker**) vypočítal za stavu vody na vodoměru v Praze +0.08 množství odtekající vody na 8.94 m² při střední rychlosti 1.086 m.

3. Vzájemný poměr srážek, odtoku a odpařování.

Při pozorování množství odtoku v první řadě vynikly jeho vztahy k poměrům dešťovým. Aby tento poměr stal se ještě patrnějším, nepostačí stanoviti množství vody v korytě říčním, nýbrž musí býti tento poměr s množstvím dešťové vody porovnán a stanoven. Jde tedy především o otázku, jak mnoho z dešťové vody dostává se řece. V této příčině třeba si všimati, jak odtok odpovídá srážce časově.

Není pochybnosti, že jak odtok, tak srážka nespádají v jedno. Z deště jenom část napájí hlavní řeku a přítoky, jiná ne nepatrná část ztrácí se různými okolnostmi, tak jmenovitě vegetačními a podnebnými poměry.

Tito činitelé rozhodují také v úvodí Sázavy.

Podzemních proudů, kromě zcela nepatrných výjimek tu není, neboť celá oblast složena jest převážně z prahor, takže půdu lze považovati celkem za nepropustnou. Poměry vegetační se ovšem zcela uplatňují. Nejvíce vody přináší Sázava v březnu, nejméně v srpnu. V létě pokryta jest půda vegetací, kteráž potřebuje značnou část vody ku svému vzrůstu a rozvoji, čímž ovšem odtok velmi značně jest omezován, v druhé řadě napomáhají tomuto úbytku odtoku také okolnosti meteorologické.

Pokud se týče odpařování, lze říci, že většímu počtu srážek odpovídá také větší odpařování, mezi oběma zjevy jeví se paralelnost. V době letní, kdy odpařování vyrovnává se výšce srážek, jen malá část vody zbývá k napájení řeky a jejích přítoků, za doby zimní odtéká dosti značné množství vody následkem nízké teploty.

Lhůtu, po které možno tuto část srážky na zvýšeném stavu řeky a odtoku pozorovati, jest těžko přesně stanoviti. Záleží tu především na vzdálenosti místa, kde nejvíce přšelo, velikosti oblasti, geologickém rázu půdy a j. Z uvedeného plyne, že stanovení tohoto zpoždění odtoku bývá různé.

Penck***) pozoroval na př. na Labi, že srážky v jeho českém úvodí spadlé dostaly se do Děčína po 6 dnech, dr. Villi Ule ve své studii*†) o Sále praví, že dobu tuto možno omeziti na 3 až 4 dni, byla-li krajina, kde přšelo, 200 až 300 km vzdálena.

Tento poměr zpoždění platí také po Sázavu, jak jsem zjistil z několika bouří, jež měly v zápětí přívally dešťové.

Tato zkušenost se celkem potvrzuje také ze spisku prof. Augustina „Povodeň v Čechách roku 1890“.

*) Elbstrom IV.

**) Plenker, Uplavnění řek methodou kanalisační, Praha 1887.

***) Ruvarac-Penck, „Die Abfluss- und Niederschlagsverhältnisse von Böhmen.“

*†) Dr. Villi Ule, Zur Hydrographie der Saale. Forschungen zur deutschen Landes- und Volkskunde X. 1. Stuttgart 1896.

4. O povodních.

Povodně nastávají v úvodí Sázavy z dvojí příčiny. V první řadě bývá to rychlé tání sněhu a současné tání ledu, který se hromadí v oklikách údolních tak pevně, že rozvodněné řece nezbývá než hledati si cestu mimo břehy, takoveto zácpy ledové zejména v středním toku Sázavy nejsou vzácností; za druhé bývají to silné deště, kteréžto následují po větších srážkách deštových nebo průtržích mračen.

Jarní povodně dostávají se, ač velmi zřídka, již také v únoru, dosahující při tom malé výšky.

Z letních měsíců vyznamenávají se zvláště červen a září značnými povodněmi, kteréž mají za následek značné stoupání stavů vodních. Zprávy o starších povodních Sázavy jsou skrovné, kde se vyskytují, jsou to ponejvíce jenom záznamy, kde kolik domův a mostů strženo neb odneseno.*)

Veliké povodně z roku 1845 a 1862 utkvěly živě v paměti všeho obyvatelstva v Posázaví.

O stavech vodních za těchto povodní máme věrohodná pozorování.

Místní poznamenání	Čas	Stav vody v m	Poznámka
Na pivováře v Kácově	9. března 1845	+ 4.398	Stav vody jest převeden na nultý stupeň vodoměru, nalézajícího se pod jezem kácovským
	1. a 2. únor. 1862	+ 4.940	
V Sázavě	9. března 1845	+ 4.557	Stav vody jest převeden na nultý stupeň vodoměru sázavského.
	2. února 1962	+ 4.556	

V následujícím přehledu uvedeny jsou stavy vodní jarních povodní z doby novější.

Doba	Něm. Brod m	Poříč m
únor 1862	—	nad + 5.00
březen 1881	—	" 2.27
březen 1886	+ 1.65	" 2.35
březen 1888	" 2.10	" 2.60
březen 1889	" 1.75	" 2.00
březen 1890	" 2.30	" 3.50
únor 1893	" 1.40	" 2.00

Z uvedeného plyne, že největší dosud pozorovaná povodeň na Sázavě byla únorová (1. a 2.) povodeň roku 1862.

*) Katzerowski, Periodicität der Überschwemmungen. Prag, 1886: lednová povodeň z roku 1760, z listopadu 1767, z února 1768, z ledna 1843, z března 1845, únorová z r. 1862, z r. 1876. Krolmus, Kronika či dějepis všech povodní v království Českém v Praze 1845: povodeň z roku 1805, květnová z r. 1837, březnová z r. 1845.

Nejpozoruhodnější povodně po ní nastaly v červnu 1886 a září 1890. Na počátku června spadlo v povodí sázavském více menších dešťů, kteréž půdu zemskou hojně zavlažily; když pak 21. a 22. června dostavily se mohutné lijáky, nastalo náhle stoupání vody, mající v zápětí velikou povodeň. O stavech vodních za této povodně podají poučení vodoměry v Německém Brodě a Poříčí.

Doba	Něm. Brod m	Poříč m
21. června 1886	+ 0.51	+ 0.38
22. " "	" 1.20	" 2.72
23. " "	" 0.88	" 1.83
24. " "	" 0.52	" 1.36
25. " "	" 0.46	" 0.91

Podobným způsobem stoupla voda za povodně v roce 1890. Povodeň tato nastala po vydatných deštích 1. až 3. září. Vodoměr v Něm. Brodě ukazoval v 6 hod. večer + 1.50 m, vodoměr v Poříčí 6 hod. ráno + 2.48 m.

Povodeň v r. 1897 držela se v mezích povodní z roku 1880, r. 1890 a roku 1895.

Povodeň tato nastala po několikadenních deštích; dny 27.—31. července byly deštěm nejbohatší.

Na nejvyšší stav stoupla Sázava počátkem úřetního dne v Čerčanech, vodoměr tamější ukazoval + 2.95 m.)*

5. Ledy.

O poměrech ledu lze celkem velmi málo povědět, poněvadž při pozorováních vodoměrných těchto poměrů všimáno si pouze jaksi mimochodem. Jednotlivé záznamy přihlížejí sice k tvoření pokrývky ledové, nebo tříští a třenici ledu, ale jsou celkem neúplné a tak zlomkovité, že souvislého pozorování ani u jediné stanice nenajdeme.**)

Ze zlomků těchto vysvítá, že pokrývka ledová počíná se tvořiti na Sázavě zřídka již v měsíci listopadu, načež však během prosince utvoří se již pevná ledová pokrývka. Nicméně však časté střídající se oblevy mají za následek tání, takže během zimní části roku možno pozorovati tři až čtyři odchody ledu, při nichž velmi často vznikají zácpy ledové. Nejsilnější a nejmohutnější vrstva ledová byla pozorována v zimě roku 1892—93, kteráž s nepatrnými přestávkami potrvála od konce listopadu až na počátek února. Celkem vzato dostávají se ledy na Sázavě do pohybu v únoru a březnu po jarním oteplení; tímto způsobem vznikají tak zv. třenice ledu, při kterých se často led v oklikách Sázavy tak nahromadí, že způsobuje značné jarní povodně, o nichž v předcházejícím odstavci více promluveno.

Národohospodářská důležitost řeky.

Každá větší řeka má důležitý význam národohospodářský. V tomto ohledu náležejí sem především otázky, týkající se využitkování řeky jakožto síly hnací,

*) Srov. Charakteristické stavy vodní, str. 24. (Jahrbuch des k. k. hydrographischen Centralbureaus roč. 1895 až 1900.

**) Srov. Harlacher, Die hydrometrischen Beobachtungen 1879—1888. Výsledky vodoměrných pozorování na českých řekách 1889—97. Jahrbuch des k. k. hydrographischen Centralbureaus.

sesplavnění řeky jako levné cesty vodní, zadržování vod jarních a povodňových, zabraňování povodní v nižších částech údolí, zadržování šterku a valounů, aby do kanalisovaných tratí říčních vniknouti nemohly, využitkování kalných vod a z nich se usazujícího náplavu ve prospěch meliorace půdy a luk. Přináleží sem vůbec rozsáhlejší používání užitečné vody pomocí přírodních staveb a zařízení, by se veškeré dosud za škodnou považované vody s nejlepší výhodou využít mohlo.

Sázava zasluhuje po této stránce jistě náležitého povšimnutí, pro to mluví také její způsobilost k splavnění.

Velký význam národohospodářský měla by Sázava v první řadě pro plavení dříví po celé délce toku jejího.

Dnes pouze ve středním toku poskytuje voroplavba okolním obyvatelům vedle polního hospodářství, hlavně z jara, kdy slunko teplejšími paprsky rozehrívá sníh a tím vodu v řece rozhojuje, vedlejší pramen příjmů. Zvláště zabývají se voroplavbou obyvatelé vesnic, ležících při řece, jako: Vilimovic, Křenovic, Zruč, Kácova, Kamenného Přívozu a j. Stanice, kde se vory zhotovují, nacházejí se vždy na břehu řeky, a sice v Ledči, Křenovicích, Bučicích, Budách, Kácově, Ratajích a Koceradech.*)

Sázava měla by ale pro plavení dříví stavebního nemalý význam hned při svém vzniku, ano význam ten stal by se časem svým snad ještě větším, kdyby se dříví ze zdejších lesů, posud z největší části jako palivo spotřebované, poznenáhla sdělávalo více jako dříví stavební. Pro lesy štocké a větrnojenikovské nedaleko Sázavy ležící, neměla a nebude mít tato řeka žádné důležitosti, poněvadž lesy tyto již řekou Jihlavkou a jejími přítoky mají přirozenou dopravní cestu do města Jihlavy.

Důležitá však jest Sázava pro lesy lipnické a světlešské, pak pro lesy ledečské a dolnokralovické, z nichž plaví se dříví také po Želivce, a neméně také pro lesy kácovské.

Mimo to plaví se po vodní cestě sázavské také dříví z lesů podél Sázavy se nacházejících, totiž z lesů šternberských, ratajských, dále z lesů černokosteleckých, komornohradeckých, ostředeckých a konopištských. Po Blanicích plaví se dříví z Vlašimě do Sázavy.

Želivka má značný význam pro dopravu dříví z lesů želivských.

Na Sázavě jest 46 vodních jezů, jejichžto splavy pro pravidelnou voroplavbu větším dílem musejí býti znovu zřízeny. Vory mohou se plaviti, jenom když jest větší voda, ale není to ani tak z nedostatku vodnosti, jako jmenovitě proto, že v některých částech řeky, jako u Kamenného Přívozu jest v řečišti mnoho skalních balvanů, takže plavení dříví se může toliko s velikým nebezpečenstvím pro život plavců i zachování vorů.

Těmto vadám odpomoci lze jen náležitou kanalisací a úpravou Sázavy. Vyžadovala by pak kanalisace Sázavy mezi Něm. Brodem a Davlí pomocí aspoň 90 pohyblivých jezů a jednoduchého upravení břehů 13 millionů K.

Pohlédneme-li na všechny ztráty, kterých zájmy národohospodářské zanedbáváním této řeky utrpěly a trpí, uvážíme-li dále všechny velké prospěchy, kterých všeobecným, důmyslným, avšak také neodkladným upravením Sázavy ještě lze zjednat, musíme uznati, že úplná kanalisace její jakožto voroplavné dráhy a doplněk prostředků komunikačních má pro blahobyt celé krajiny jejího rozsáhlého úvodí touž důležitost jako nově zřízená dráha posázavská; proto tedy tím větším úsilím a rázností jest pracovati k tomu, aby to, co se dosud zanedbalo, nyní ve skutek bylo uvedeno.**)

*) Srov. Jan Valchář, O voroplavbě posázavské. Český Lid, roč. 1889.

**) Srov. Fr. Vala, Vodní cesty v Čechách a na Moravě. Praha, 1881. K. E. Gallaš, Upravení řek v Čechách a jeho význam v ohledu národohospodářském. Praha, 1871. — Die systematische Regelung des Wasserwirtschaft, die Regulierung und Nutzbarmachung der Gewässer in Böhmen. Prag, 1884.

V doslovu budiž upozorněno na zásluhu slovního pana dr. Václava Švambery, docenta geografie při české universitě, jenž v geografickém semináři upozornil na odvětví geografie u nás málo doposud vyhledávané — totiž na českou hydrografii. Jeho návodem došlo v geografickém semináři k pokusům v tomto směru; pokud mi známo, byla zpracována Ohře od dra. T. M. Woldřicha.*) I moje práce v semináři geografickém započatá chce býti pokusem o takovouto studii hydrografickou a přispěti tak k zpracování české hydrografie.

Za veškeru ochotu a laskavost, s níž mne slovní pan dr. V. Švambersa do studia hydrografie uváděl, za všechny rady a pokyny vzdávám hluboké díky.

V Novém Městě v červnu 1907.

Ambrož Soška,
suppl. učitel.

Poznámka: Ku konci měla by býti připojena geologická mapka úvodí mapka hydrografická, zvláště ale situační plán hydrografické souvislosti Sázavy a Doubravy. Příloh těchto nebylo lze přiložiti, jednak proto, že by náklad určený na program byl překročen, hlavně však z toho důvodu, že na malém venkovském místě není ústavu tiskařského tak vypraveného, aby podobné mapky zdařile zhotoviti mohl. Tato okolnost, budiž laskavě přijata jako omluva.

Omyly: Na stránce 13. má státi místo srážky a stávky vodní, srážky a stávky vodní.

*) Ohře, po stránce hydrografické zpracoval Dr. T. M. Woldřich. Sborník, české spol. zeměvědné. Praha roč. X.

Zpráva

o stavu reálné školy ve školním roce 1906—1907.

A) Zřízení vnější.

I. Učitelstvo.

a) Změny ve sboru učitelském.

Do sboru vstoupil:

Schüller Jan, zkoušený zkušební kandidát při c. k. akademickém gymnasiu v Praze, jmenován byl c. k. supplujícím učitelem při ústavě zdejších k zaslu-pování onemocnělého c. k. skutečného učitele R. Hruše (od 23. května 1907; 7. června 1907 č. 10570 m. z. š. r.).

Vyučování předmětům relativně závazným a nezávazným bylo svěřeno: evangelické náboženství ref. *Josefu Dobešovi*, evang. faráři a senioru v Novém Městě (27. října 1906 čís. 19,508 m. z. š. r.), cvičení v chemické laboratoři c. k. professoru *Jaromíru Bažantovi*, těsnopisu *Miloslavu Jičínskému*, odbor-nému učiteli v Novém Městě, zpěv a hra na housle *Al. Relichovi*, učiteli obecné školy v Novém Městě (28. října 1906 č. 19455 m. z. š. r.).

b) Stav sboru učitelského a rozdělení předmětů ve šk. r. 1906—7.

Číslice přidané k jednotlivým předmětům znamenají počet týdenních hodin.

Číslo	Jméno a hodnost	Třídní ve třídě	Správce	Závazné předměty ve třídě							Nezávaz. předměty	Počet hod. týdenních	Poznámka
				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.			
1.	Čech Leander, c. k. ředitel v VI. třídě hodnostní.	—	—	—	—	—	—	—	Če- ština 3	—	—	3	Dopisující člen c. k. čes. aka- demie cis. Frant Josefa v Praze. Dopisující člen Matice české. Čestný měšťan města Hranic na Moravě.
2.	Bažant Jaromír, c. k. professor.	III.	sbírek pro chemii	—	Mathema- tika 3 3	Chemie	—	—	—	—	Praktická cvičení v chemické labo- ratoři	21	—
3.	Bláha In. Arnošt, c. k. skutečný učitel.	IV.	knihovny učitelské	—	—	—	—	Němčina 3 — 3 Francouzština 4 4 3	—	—	—	17	—

Číslo	Jméno a hodnost	Třída ve třídě	Správce	Závazné předměty ve třídě							Nezávaz. předměty	Počet hod. týdenních	Poznámka
				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.			
4.	Brož Josef, c. k. professor v VIII. třídě hodnostní.	—	sbírek pro kreslení a pro vý- zdobu chodeb	Kreslení							—	22	—
5.	Cigánek Emil, c. k. professor.	II.	knihovny žákovské	—	Češ- tina 5 Něm- čina 5	—	—	Češ- tina 3	—	Češ- tina 4	—	17	—
6.	Frič Karel, c. k. professor.	VII	sbírky programů	—	—	Něm- čina 4	—	Něm- čina 3	—	Něm- čina 3	—	18	—
7.	Hruša Rudolf, c. k. skutečný učitel	—	sbírek pro fysiku	Ma- the- ma- tika 4	—	Fy- sika 3	—	—	Fy- sika 4	Ma- the- ma- tika 5	—	20	Do 12. května 1907
8.	Jelínek Antonín, c. k. professor.	V.	sbírek pro přírodopis a botanické zahrady	2	2	—	—	2	2	3	—	18	—
9.	Landa Václav, c. k. skutečný učitel	VI.	sbírek pro mathema- tiku a měřictví	—	—	2	3	3	3	2	—	20	—
10.	Matocha Karel, c. k. professor.	—	sbírek pro děje- pis a zeměpis	—	2	—	—	3	—	3	—	16	—
11.	Oulehla Jan, c. k. professor.	—	knihovny výpomoc., kaple a sbírek pro náboženst.	2	2	2	2	2	2	2	—	14+2 16	—

Číslo	Jméno a hodnost	Třída ve třídě	Správce	Závazné předměty ve třídě							Nezávaz. předměty	Počet hod. týdenních	Poznámka
				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.			
12.	Pokora Josef, c. k. skutečný učitel tělocviku.	—	tělocvičny a herního náčiní	2	2	2	2	2	2	2	—	20	—
13.	Soška Ambrož, c. k. supplu- jící učitel	I.	—	Češ- tina 5 Něm- čina 6	—	2	2	—	3	—	—	20	—
14.	Schüller Jan, c. k. supplu- jící učitel.	—	—	Ma- the- ma- tika 4	—	Fy- sika 3	—	—	—	Fysika 4 Ma- the- ma- tika 5	—	20	Od 23. května 1907.
15.	Dobeš Josef, učitel evang. náboženství	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Náboženství evangelické ve 4 odděl.	8	Senior a evan- gelický farář v Novém Městě.
16.	Jičínský Miloslav, vedlejší učitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Těsnopis ve 3 odděleních	5	Učitel dívčí školy měšťan- ské v Novém Městě.
17.	Relich Alois, vedlejší učitel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zpěv ve 3 odděl., hra na housle ve 3 odděleních.	12	Učitel obecné školy v Nov. Městě.

II. Učebné pomůcky.

A) Příjmy a vydání.

I. Příjmy.

1. Zbytek ze školního roku 1905 - 6	5 K 36 h
2. Obnos přijímacích tax od 53 žáků po 4.2 K	222 " 60 "
3. Příspěvky na učební pomůcky od 215 žáků po 2 K	430 " — "
4. Taxy za duplikáty vysvědčení	12 " — "
5. Doplatek na normální dotaci	455 " 40 "
	1125 " 36 "
	5*

II. Vydání.

1. Na knihovnu, dějepis a zeměpis a sice na:		
1. časopisy	139.6	K
2. knihovnu učitelkou	177.46	"
3. " žákovskou	100.—	"
4. zeměpis a dějepis	36.—	"
		453.06 K
2. Na fysiku		300.— "
3. " přírodopis		85.— "
4. " chemii		179.80 "
5. " kreslení a matematiku a to:		
na kreslení	79.5	K
" matematiku	28	"
		107.5 "
Úhrnem		1125.36 "

B) Jednotlivé sbírky.

I. Knihovna.

a) Učitelská knihovna.

Správce knihovny: c. k. skutečný učitel In. Arnošt Bláha.

a) Časopisy.

Ve školním roce 1906—7 odebírány časopisy: Anzeiger der k. k. Akademie der Wissenschaften in Wien (č. 559, 388.), Časopis Matice moravské (č. 56.), Časopis Moravského musea zemského (č. 928.), týž německý (č. 929.), Časopis musea král. Českého (č. 58.), Časopis pro pěstování matematiky a fysiky (č. 282.), Česká Mysl (č. 898.), Český časopis historický (č. 311.), Český lid (č. 51.), Lehrproben und Lehrgänge (č. 52.), Paedagogické Rozhledy (č. 899.), Sborník české společnosti zeměvědné (č. 429.), Slovanský Přehled (č. 845.), Úřední Věstník c. k. okr. hejtmanství v Novém Městě (č. 59.), Verordnungsblatt (č. 7.), Věstník české Akademie (č. 225.), Zeitschrift f. d. physik u. chem. Unterricht (č. 699.), Zeitschrift f. d. Realschulwesen (č. 12.), Zeitschrift f. d. Zeichen- u. Kunst-unterricht (č. 50.), Živa (č. 53.), Žďárský Obzor (č. 900.), Vierteljahrsschrift für körperliche Erziehung (č. 1285.), Listy filologické (č. 428.)

Z časopisů těch dostalo se darem od sl. c. k. akademie věd ve Vídni č. 559. a 388., od c. k. okresního hejtmanství v Novém Městě č. 59., od ředitele ústavu č. 900. a č. 428., jakož i časopisy Česká Osvěta, od ministerstva vyučování č. 1285.

Ústav náš vyměňoval si dále časopisy ve smyslu „Návodu“ str. 70 e) a nařízení min. ze dne 30. prosince 1896 č. 26.362 se zemskou vyšší reálkou v Telči. —

b) Knihy a spisy.

1. Následující starší čísla doplněna:

23. Ottův Slovník naučný díl XXV. — 46. Sněmovní list o zasedání sněmu zemského za r. 1905. — 42. Zpráva o činnosti moravského výboru zemského za r. 1904. — 1286. Národopisný Věstník českoslovanský. Roč. 1906. — 34. Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens. — 557. Sborník světové poesie. — 708. Sebrané spisy Jaroslava Vrchlického. — 786. Dr. Čeněk Zíbrt: Bibliografie české historie. — 658. Vlastivědy moravské okres třebický, vranovský a rožnovský.

Dále zařazeny všechny časopisy r. 1906 odebírané.

2. Nově přibylé knihy:

Č. 1304. Systematisch geordnetes Verzeichniss der Programmarbeiten österr. Mittelschulen. III. Teil. (1890.—1905.) Von Josef Bittner. Czernowitz 1906. — 1305. J. Sobotka: Deskriptivní geometrie promítání paralelního. — 1306. Dr. Fr. Ratzel: Völkerkunde I. u. II. Band. — 1307. Dr. Ot. Kádner: Příspěvky k paedagogice experimentální. Dědictví Komenského 1906. — 1308. Batovcův příruční místopis Čech, Moravy a Slezska. Batovec, Praha, 1907. — 1309. Stanley Jevons: Počátkové logiky. Praha, Akademie, 1906. — 1310. Rud. Dvořák: Jednání sněmů moravských v letech 1835—1848. — 1311. V. Ostwald: Analytische Chemie. Leipzig Engelmann 1904. — 1312. Ing. Václav Řehořovský: O stupni vývoje základních věd technických. Brno, 1907. — 1313. Dr. J. U. Jarník — Bř. Jedlička-Brodský: Spolky okrašlovací a jejich ústředí. — Význam české ženy při práci okrašlovací. — 1314. Prof. Hugo Lanner: Zur Gehaltsfrage der Staatsmittelschulprofessoren. — 1315. Ing. Michal Ursiny: Jednotná vysoká škola se zřetelem na českou universitu na Moravě. Brno, 1906. — 1316. Fr. Horálek: Pravda Flajšhansova. — 1317. Festschrift zur Feier des 50jährigen Bestandes der k. k. St. Realschule im IV. Bez. in Wien. Wien 1905. — 1318. Rozpravy České Akademie II. tř. Mathem.-přir. Roč. XV. 1906. — 1319. Rozpravy České Akademie II. tř. Mathem.-přir. Roč. XV. 1906. — 1320. Publikace České Akademie v letech 1891—1903. — 1321. Kolda Malinský: Lidiada. Parodie o 9 zpěvích. — 1322. Durdíkův Sborník. Vydala Jednota filosofická, Praha 1906. — 1323. Jindřich Kettner: Slovníček samoznaků a zkrácenin těsnopisu českého. Praha, 1906. — 1324. Spisové Karla IV. Praha, 1878. Nákladem Matice české. — 1325. Fr. Dvorský: O starožitném panském rodě Benešoviců. Brno, 1907. — 1326. Fr. Palacký: Dějiny národa českého. Praha, Kočí, 1907. — 1327. Zigmund Winter: Dějiny řemesel a obchodu v Čechách ve XIV. a XV. století. Praha, Akademie, 1906. — 1328. Dr. Jan Kapras: Pozůstatky knih zemského práva knížectví opavského. Praha, Akademie, 1906. — 1329. Dr. U. Talíř: K dějinám rakouského taxovníctví. Praha, Akademie, 1907. — 1330. Jan Smolík: Zlaté mince s domnělým opisem ΠΕΓΝΑΖΕ. Praha, Akademie, 1906. — 1331. V. A. Francev: Korrespondence Jos. Dobrovského. Praha, Akademie, 1906. — 1332. Fr. Bartoš: Dialektický slovník moravský. Praha, Akademie, 1907. — 1333. Jos. Truhlář: Katalog českých rukopisů. Praha, Akademie, 1906. — 1334. Š. Kott: Archiv pro lexikografii a dialektologii. Příspěvek k česko-německému slovníku. Praha, Akademie, 1906. — 1335. J. Niederle: Slovo o Homerovi a jeho básních. Praha, 1875. — 1336. Dr. Ant. Pavlíček: Dodatek ke spisu „Chek ve vědě a zákonodárství.“ Praha, Akademie, 1906. — 1337. Dr. Karel Chytil: Malířstvo pražské XV. a XVI. věku a jeho cechovní kniha staroměstská. Praha, Akademie, 1906. — 1338. Spindler's Werke. Lieferung 1—192. Stuttgart, 1856. — 1339. Gellert's Werke. Lieferung 1—20. Leipzig. — 1340. Bürger's Sämtliche Gedichte. — 1341. Kalendář. — 1342. Mährischer Wanderer 1841. — 1343. Neuer Bote aus Mähren. Brünn, Olmütz, 1835. — 1344. Gräfin Itha von Toggenburg: Hirlanda, Herzogin von Bretagne. Eger 1829. — 1345. Lampenwärter. Aus dem amerikanischen von Blumencron. Wien I. u. III. Bd. — 1346. Thalia. Taschenbuch für 1854. Herausg. von J. N. Vogl, Wien. — 1347. Jules Verne: Der Courier des Czaar. I., II. Bd. Leipzig, 1876. — 1348. Andersen: Nur ein Geiger. Stuttgart, 1848. — 1349. Bulwer: Nacht und Morgen. Stuttgart, 1845. — 1350. Heinrich Laube: Reisenovellen. Mannheim, 1836. — 1351. Heinrich Laube: Reisenovellen. Mannheim, 1836. — 1352. Neuer Bote aus Mähren. Brünn, Olmütz, 1834. — 1353. Fr. Bartoš: Moravský lid. Telč, Šolc, 1892. — 1354. Lumír, VI. roč. 1856. Red. F. B. Mikovec. — 1355. Lumír, X. roč. 1860. Díl I. a II. Red. F. B. Mikovec. — 1356. Lumír, roč. XII. 1862. Díl I. — 1357. Lumír, roč. XI. 1861. Díl II. — 1358. Květy, roč. X. 1843. Vedením a vydáním Jar. Pospíšila. — 1359. Květy,

r. XI. 1844. Vedením a vydáním Jar. Pospíšila. — 1360. Winterabende. Wien, Lechner 1825—1843. Bd. 1. 40. — 1361. Proben aus J. S. Machar's Poesie und Prosa. Mähr. Budwitz, Jahoda, 1907. Übersetzt von Dr. Fr. Drož. — 1362. Česká Osvěta. Roč. 1906. —

Z knih těch darovali: Akademie č. 1309., 1318., 1319., 1320., 1327., 1328., 1329., 1330., 1331., 1332., 1333., 1334., 1336., 1337., Moravská Matice č. 1310., autor č. 1312., 1313., 1314., 1315., 1316., 1317., 1323., pan ing. Petr Kříčka 1324., 1335., musejní spolek č. 1325., nakladatel p. Kočí č. 1326., pan ředitel L. Čech č. 1361., z pozůstalosti sl. V. Želízkové v Telči č. 1321. a č. 1338.—1360. —

Učitelská knihovna obsahuje v I. odboru 65, II. 52, III. 136, IV. 22, V. 16, VI.a) 141, b) 5, c) 8, d) 46, VII. 5, VIII. 69, IX. 37, X. 107, XI. 85, XII.a 188, XII.b 176, XIII. 121, XIV. 67, XV. 4, XVI. 7, XVIII. 5 knih. —

Úhrnem nově přibylo 59 inv. čísel, 141 svazků.
Stav loňský 1303 inv. čísel, 2083 svazků.

Stav koncem šk. r. 1906/7 1362 inv. čísel, 2224 svazků.

c) Oddělení školských učebnic.

Nově přibylo 7 čísel o 7 svazcích.
Stav loňský 143 čísel o 177 svazcích.

Stav koncem šk. roku 1906/7 150 čísel o 184 svazcích.

Knihy darovala různá nakladatelství.

d) Programy.

Správce programů: c. k. professor Karel Frič.

Sbírka programů měla loni 2821 čísel; letos přibylo 274 čísel; má nyní 3095 čísel.

V rozpravách programů zastoupeny jsou tyto odbory: I. Filosofie a theologie 95. II. Paedagogika 101. Methodika 204. Školní řeči, slavnosti, básně 123. Administrativa školní, popisy škol 36. Dějiny škol 243. Seznamy knihoven 540. Nekrology a životopisy 183. III. Filologie a literatura: Česká literatura 52. Literatura cizojazyčná 168. Grammatika česká 22. Grammatika cizí 74. Filologie germánská 146. Filologie klassická 444. Překlady 79. IV. Historie a zeměpis: Dějiny rakouského mocnářství 227. Dějiny všeobecné: Starý věk 62. Střední věk 55. Nový věk 32. Zeměpis. Cestopis. Metereologie. Pomocné vědy historické 242. V. Mathemetika a mat. geometrie 105. VI. Geometrie. 73. VII. Theoretická mechanika. Astronomie 14. VIII. Fysika. Chemie 205. IX. Přírodopis 203. X. Umění výtvarná, lidové studium 51. XI. Tělocvik a hygiena 14. XII. Stenografie. Zpěv. 7. XIII. Průmysl. Právo. Obchod. 23.

b) Knihovna žákovská.

Správce: c. k. professor Emil Cigánek.

1. Doplněny knihy: čís. 102. Osvěta, r. 36. I. II. — 103. Vesmír, r. 35. 114. Věda a práce, r. 14. — 216. XXII. Jirásek, Rozmanitá prósa. — 370. Vlastivěda moravská. Místopis sv. 14. 15. 16. — 463. X. Daudet — Frič, Lettres de mon moulin. — 463. XII. Molière-Bruderhans, Les femmes savants (2 ex.). — 557. Kubín, Causeries françaises, r. 4 a 5. — 585. Kurz, Z přírody II. — 637. Vilímekův kalendář II. r. —

2. Číslo nová: 638. Vrchlický, Exulanti. — 639. Vrchlický, Noc na Karlštejně. — 660. Vrchlický, Námluvy Pelopovy. — 641. Vrchlický, Smír Tantalův. —

642. Vrchlický, Smrt Hippodamie. — 643. Shakespeare, Coriolanus. — 644. Shakespeare, Othello. — 645. Shakespeare, Král Lear. — 646. Shakespeare, Hamlet. — 647. Shakespeare, Romeo a Julie. — 648. Kipling, Kniha džunglí. I. II. — 649. Jirásek, Jan Žižka. — 650. Jirásek, Lucerna. — 651. Příhody V. Vratislava z Mitrovic. — 652. Rais, Kalibův zločin. — 653. Machar, Výlet na Krym. — 654. Gogol, Mrtvé duše. — 655. Gogol, Večery na Dikaňce. Revizor. — 656. Tolstoj, Dětství, chlapectví a jinošství. — 657. Turgeněv, Lovcovy zápisky. — 658. Nábělek, O hvězdách. — 659. Simonides, O záření kathedovém. — 660. Holman a Ziskal, Prázdniny. — 661. Hauptmann, Hanneles Himmelfahrt. — 662. Rosegger, Als ich noch der Waldbauernbub war. I. II. III. — 663. Freytag, Die Journalisten. — 664. Němcová, Chýže pod horami. — 665. Maeterlinck, Roj. — 666. Homer, Příběhy Odysseovy. — 667. Erben, České pohádky. — 668. Němcová, Divá Bára. — 669. Řiha, Bájký. — 670. Němcová, Chudí lidé. — 671. Němcová, Pan učitel. — 672. Machar, Zde by měly kvést růže. — 673. Dvorský, O starožitném panském rodě Benešoviců. I. —

Do odboru A) zařazena čís. 664—671; do odboru B) čís. 648, 658, 660; do odboru C) ostatní. Čítá tudíž odbor A) 167 čísel o 197 svazcích; odbor B) 186 čísel o 234 sv.; odbor C) 315 čísel o 515 sv.; odbor D) 5 čísel o 63 sv.

Darem přibyla čís. 737. II., od nakladatele, 660 od prof. K. Mafochy; ostatní koupí.

Úhrnem nově přibylo: 36 čísel o 54 svazcích.
Stav loňský: . . . 637 čísel o 955 svazcích.

Stav ke konci šk. r. 1906/7 673 čísel o 1009 svazcích.

c) Knihovna výpomocná.

Správce: c. k. professor J. Oulehla.

Úhrnem nově přibylo: 6 děl o 74 kusech
Stav loňský: . . . 127 „ „ 1004 „
Celkem: . . . 133 „ „ 1078 „
Ubylo upotřebením: 5 „ „ 48 „

Stav na konci šk. r. 1906/7: 128 „ „ 1030 „

Celkový stav knihovny na konci školního roku 1906—7.

Učitelská 1362 díla o 2224 svazcích, 150 učebnic, 3095 programů
žákovská 673 „ „ 1009 „
výpomocná 128 „ „ 1030 „
Celkem: 2163 „ „ 4263 „ 150 „ 3095 „

2. Sbírky pro vyučování náboženství.

Správce: c. k. professor J. Oulehla.

Stav nezměněn jako na konci minulého roku školního: 5 čísel o 18 kusech.

3. Pomůcky země- a dějepisné.

Správce: c. k. professor Karel Mafocha.

Doplněna tato čísla inventární: 67 (mince) o 2 kusy (poř. č. 388—389): Pamětní mince Jiřího knížete z Lobkovic (dar p. řed. Leandra Čecha), pamětní mince Frant. Palackého (dar p. prof. Antonína Jelínka); 152 (archaeologie atd.) o torso bab. diplomu med. chirurg. studií v Olomouci s bullou (poř. č. 7.) (dar K. Kudy, žáka VI. tř.); 160 (fotografie) o panorama Terstu (poř. č. 47) (dar p. prof. J. Oulehly).

Nově přibylo: č. 178. Gerasch-Pendl: Terst (obraz); 179. Bamberg, mapa ke kulturnímu, hospodářskému a obchodnímu zeměpisu Německa a zemí okolních; č. 180. plán Benátek (dar p. prof. J. Oulehly).

Celkem nově přibylo: 3 čísla o 7 kusech.

Stav koncem škol. r. 1905/6: 177 čísel o 1671 kusech.

Stav na konci škol. roku 1906/7 180 čísel o 1678 kusech.

4. Sbírka pro matematiku a měřictví.

Správce: c. k. skutečný učitel Václav Landa.

Nově přibyla čísla: 96. Rozkladné deskriptivní modely. 97. Drátěný model parabolického průseku na kuželi šikmém.

Celkem přibylo: 2 čísla o 2 kusech.

Stav loňský: 95 čísel o 112 kusech.

Stav na konci šk. r. 1906/7 97 čísel o 114 kusech.

5. Sbírky přírodní.

Správce: c. k. professor Antonín Jelínek.

Přibylo: č. 826. Lebka koně. č. 827. Žluna zelená. (Obě darem od kustoda.) č. 828. Orel křiklavý (střelen ve Fryšavě 1907.)

Celkem přibylo: 3 čísla o 3 kusech.

Stav loňský: 825 čísel o 2462 kusech.

Stav koncem šk. r. 1906/7: 828 čísel o 2465 kusech,

a to A) pro zvologii: vycpaných zvířat 122, lihových praeparátů 45, suchých praep. 664, osteolog. praep. 29, obrazů 42, modelů 6, mikroskop. praep. 18, zkamenělin 92.

B) pro botaniku: herbář a plody 32, modely 17, obrazy 22, mikroskop. fotografie 29, zkameněliny 3, technolog. praep. 1.

C) pro nerosty: nerostů a hornin 427, sítě kryst. 1, modely 85, přístroje 1, mapy 2, obrazy 80.

D) nástrojů 33.

6. Sbírky fyzikální.

Správce: c. k. skutečný učitel Rudolf Hruša.

Přibylo: č. 301. Závěsný teploměr. č. 302. Augustův psychometr. č. 303. Článek Meidingerův. č. 304. De la Rueův stroj na otáčení výboje kol magnetických. č. 305. Podvojný termoskop diferenciální.

Jeví se tudíž přírůstek o 5 čísel o 22 kusech.

Stav loňský 300 " " 411 "

Stav na konci škol. roku: 1906—7 305 " " 433 "

A) Nástroje, lučebniny, diagramy 61 čísel

B) Všeobecné vlastnosti, mechanika 43 "

C) Hydromechanika 16 "

D) Aeromechanika 23 "

E) Akustika 17 "

F) Thermika 29 "

G) Optika 30 "

H) Magnetismus, elektřina 78 "

Astronomie 8 "

Dohromady 305 čísel.

7. Sbírky chemické.

Správce: c. k. professor Jaromír Bažant.

Přibylo: čis. 1240. Diagram výroby sody dle Solvayů. 1241. Diagram generátoru. 1252. Model hranolu 6bokého. 1243. Promývačka Bunsenova. 1244. Kys. dusičná dýmavá. 1245. Chlorid vanadový. 1246. Křemen práškovitý. 1247. Spodium zrněné. 1248. Dusan draselnatý. 1249. Fosforečnan vápenatý kyselý. 1250. dto. střední. 1251. Uhličitán kademnatý. 1252. Alkohol benzylový. 1253. Asfalt. 1254. Amfibolit. 1255. Čedič. 1256. Břidlice chloritová. 1257. Bulžník. 1258. Fyllit. 1259. Láva vesuvská. 1260. Mandlovec diabasový. 1261. Trachyt. 1262. Znělec. 1263. Zemina rozsivková. 1264. Anhydrit. 1265. Anthracit. 1266. Baryt. 1267. Bauxit. 1268. Chlorit. 1269. Dolomit. 1270. Cinnabarit. 1271. Kassiterit. 1272. Pyrop. 1273. Hessonit. 1274. Grossular. 1275. Heliotrop. 1276. Hrachovec. 1277. Vřidelní kámen. 1278. Srostlice karlovarské. 1279. Kámen lithografický. 1280. Diamant marmarošský. 1281. Obsidian. 1282. Onyx. 1283. Pyrolusit. 1284. Sanidin. 1285. Siderit. 1286. Sfěrosiderit. 1287. Smithsonit. 1288. Sfalorit. 1289. Tuf vápenný. 1290. Coelestin. 1291. Strontianit. 1292. Witherit. 1293. Ligroin. 1294. Diagram pece sulfátové. 1295. Diagram pece na olovo a cin. 1296. Opuka. 1297. Kyselina seleničitá. 1298. Jodičnan sodnatý. 1299. Dithionan sodnatý. 1300. Schlippova sůl. 1301. Dusičnan železitý. 1302. Dusičnan manganatý. 1303. Roseokobaltchlorid. 1304. Purpureokobaltchlorid. 1305. Trimethylamin. 1306. Allyljodid. 1307. Benzolsulfonan sodnatý. 1308. Chlorbenzol. 1309. O-nitrotoluol. 1310. m-kresol. 1311. p-kresol. 1312. Guajakol. 1313. Saligenin. 1314. Difenylmethan. 1315. Oranž Victoria. 1316. Aurantia. 1317. Zelená naftolová. 1319. Primulin. 1319. Sklo arsenové. 1320. Zelená svinibrodská. 1321. Chlorhydrát chininu. 1322. Chinidin. 1323. Magnalium. 1324. Zelená Rinmanova. 1325. Zelená Guignetova. 1325. Voda javellská. 1327. Olej kostní. 1328. Šelak bílý. 1329. Kopal. 1330. Dračí krev. 1331. Balsám toluánský. 1332. Balsám peruvský. 1333. Květ vápenný. 1334. Vápenec korálový. 1335. Kyselina selenová. 1336. Fosforan sodnatý. 1337. Karbid hliníku. 1338. Ceresin. 1339. Dammara. 1340. Balsám kanadský. 134a. Gummigutta. 1342. Umbra. 1343. Modř horská. 1344. Okr. 1345. Sandarak. 1346. Karnallit. 1347. Boracit. 1348. Kieserit. 1349. Tachyhydrit. 1350. Polyhalit. 1351. Alunit. 1352. Pazourek. 1353. Jaspis. 1354. Aragonit. 1355. Apatit. 1356. Fosforit. 1357. Strontianit. 1358. Coelestin. 1359. Baryt. 1360. Magnesit. 1361. Dolomit. 1362. Bauxit. 1363. Kaolin. 1364. Oligoklas. 1365. Albit. 1366. Serpentin. 1367. Olivin. 1368. Beryll. 1369. Arsenopyrit. 1370. Sfalorit. 1371. Smithsonit. 1372. Chalkopyrit. 1373. Kassiterit. 1374. Krokoit. 1375. Magnetit. 1376. Haematit. 1377. Limonit. 1378. Siderit. 1379. Kobaltin. 1380. Chromit. 1381. Molybdenit. 1382. Wolframit. 1383. Scheelit. 1384. Ilmenit. 1385. Diagram kolonového aparátu lihovarnického. 1366. Diagram výroby kys. dusičné a červeného fosforu.

Celkem přibylo: 147 čísel o 147 kusech

Stav loňský: 1239 " " 1500 "

Stav na konci šk. r. 1906-7: 1386 " " 1647 "

1. Nástroje, přístroje, nářadí a utensilie 23 čísel o 30 kusech

2. Přístroje měřicí 18 " " 36 "

3. Náčiní skleněné 56 " " 151 "

4. " porcelánové a hliněné 15 " " 37 "

5. Přístroje a nářadí k vaření a žihání 7 " " 19 "

6. Náčiní kovové 17 " " 30 "

7. " dřevěné 5 " " 6 "

8. Různé 20 " " 26 "

9. Zásoby 103 " " 103 "

10. Preparáty a reagentie	809	„	878	„
11. Nerosty	140	„	141	„
12. Sbírká technologická	133	„	148	„
13. Obrazy a diagramy	40	„	42	„
Celkem	1386	„	1647	„

Zakoupeno bylo: čís. 1243—1293, 1296—1345, zhotoveno čís. 1240—1242, 1294, 1295, 1385, 1386 (žáci: Malina VII., Šolín V., Linsbauer a Výborný VI.), darováno 1333 (Ganzwohl IV.), 1334 (prof. Jelínek). 1346—1384 (žáky navštěvujícími cvičení v laboratoři a správcem kabinetu).

8. Sbírká pro kreslení.

Správce: c. k. professor J. Brož.

Čís. 266. Hlava starce. 267. Hlava tura (Ř. V. č. 30). 268. Kráva (studie dle přír.) (Ř. V. č. 23). 269. Tigr (Ř. V. č. 28). Hliněné modely nádob Výrob. družstva keramického v Bechyni: 270. Nádobá nepoléváná. čís. tov. 4. 271. Džbán nepoléváný, č. tov. 5. 272. Váza nepol., č. t. 6. 273. Váza nepol., č. t. 8. 274. Nádobka nepol., č. t. 9. 275. Váza nepol., č. t. 11. 276. Váza nepol., č. t. 13. 277. Nádobka nepol., č. t. 28. 278. Nádobka nepol., č. t. 29. 279. Talíř nepol., č. t. 30. 280. Džbán nepol., č. t. 33. 281. Džbán nepol., č. t. 35. 282. Váza nepol., č. t. 37. 283. Váza nepol., č. t. 40. 284. Konvice nepol., č. t. 41. 285. Mísa nepol., č. t. 43. 286. Váza poléváná, č. t. 45. 287. Váza pol., č. t. 46. 288. Vázička pol., č. t. 63. 289. Váza pol., č. t. 68. 290. Džbán pol., č. t. 78. 291. Váza pol., č. t. 81. 292. Koflík pol., č. t. 82. 293. Váza pol., č. t. 84. 294. Vázička pol., č. t. 87. 295. Váza pol., č. t. 89. 296. Kachle hliněné dva. 297. Beneš-Klíka-Richter Pap. modely čes. staveb (4). 298. Model horácké chalupy. 299. Model stavidla. 300. Pět dutých polokoulí dřev. 301. Talířek porculánový.

Stav loňský obsahuje	265	čísel	ve	425	kusech
Přibylo	36	„	„	44	„
Stav koncem šk. r. 1906—7	301	„	„	469	„

9. Tělocvična.

Správce: c. k. skutečný učitel tělocviku Josef Pokora.

a) Tělocvičné nářadí:

Stav koncem škol. roku 1906—7 je týž jako na konci r. minulého a to: 39 čísel o 276 kusech.

b) Herní náčiní.

Účty za školní rok 1905—6 byly schváleny výnosem c. k. m. z. šk. rady ze dne 8. srpna 1906 č. 14.493. Aktivní zbytek pro letošní rok činil 137 K 99 h. Se schválením c. k. mor. z. šk. rady ze dne 22. června 1906 čís. 10231 vybráno pro školní rok 1906—7 K 208, tak že se zbytkem svrchu označeným a s úroky za r. 1906 činícími 9 K 70 h byl pohotově obnos 355 K 69 h.

Přibylo: čís. 51.	Žengle na šněrování míčů	1 kus
„ 4.	(míče malé pletené mot. ovin.)	8 kusů
„ 10.	(peřáky pryžové)	1 kus
„ 44.	(oštěpy bambusové slabé)	2 kusy
Celkem		12 kusů

Opotřebením ubylo: z čís. 2	(míče velké cpané bez poutka)	1 kus
„ 8	(„ pryžové)	4 kusy
„ 9	(peřáky korkové)	2 „
„ 13	(pálky ploché)	3 „
„ 18	(praporce velké)	2 „
„ 25	(jasanové hole)	4 „
„ 28	(pešky)	1 „
„ 43	(oštěpy bamb. silné)	1 „
„ 50	(míče ku hře „Tennis“)	4 „
Celkem		22 kusů

Jiné opotřebované náčiní dílem nahrazeno, dílem opraveno. Z čís. 33. (4 čapky modré nahrazeny červenobílými).

Stav loňský: 50 čísel o 410 kusech

Ubylo: — „ „ 22 „

Přibylo: 1 číslo „ 12 „

Stav koncem škol. r. 1906—8 51 čísel o 420 kusech

10. Zpěv a hudba.

Správce: vedlejší učitel Alois Relich.

Čís. 274. R. Kadleček, Theorie hmatníku houslového. 275. L. Kuba, Národní písně pro mužský sbor. 276. Fr. Vogl, Cikáni, mužský sbor. 277. J. Zahradník, Po valašsku od zeme, sbor smíšený. 278. A. Ručka, Haj, husičky! Píseň pro soprán a alt. 279. Fr. Vogl, Půda vlastenecká, sbor mužský. 280. Knorr, Národní písně pro dva ženské hlasy. 281. Kubát, Zdravice, sbor mužský. 282. Vocásek, Pochod pro 3 ženské hlasy. 283. L. Kuba, 8 národních písní pro mužský sbor. 284. Flegl, Škola houslová, sešit 1. a 2.

Stav koncem šk. r. 1905—6: 273 čísla ve 368 kusech
přibylo: 11 „ „ 11 „

Stav koncem šk. r. 1905 7 284 čísla ve 379 kusech a to: 8 učebnic zpěvu, 20 zpěvníků, 294 sborů, 21 hud. spisů, 33 děl orchestrálních a 1 ladička normální.

Fond na zakoupení harmonia vzrostl o úroky 7.28 K a činí na konci školního roku 1906—7 celkem 189.46 K.

II. Kaple.

Správce: c. k. professor Jan Oulehla.

Stav nezměněný jako na konci minulého roku školního: 29 čísel o 54 kusech.

12. Botanická zahrada.

Správce: c. k. professor Antonín Jelínek.

Přibylo čís. 15. stroj ku žetí trávy.

Přibylo: . . . 1 číslo o 1 kusu.

Stav loňský: . 14 čísel o 165 kusech.

Stav koncem škol. r. 1906/7: 15 čísel o 166 kusech.

13. Výzdoba chodeb.

Správce: c. k. professor Josef Brož.

Číslo 10. B. Kočího. Obrazárna pro českou školu a rodinu v rámcích zaskl. 25 kusů. (Z nich 19 reprodukcí vyňato ze sbírek zeměpisných.)

„ 11. Vilímek J. Podobizna P. J. Šafaříka, J. Jungmanna a J. Ev. Purkyně.

Zaskl. v rám. (3 kusy.)

Přibylo: . . . 2 čísla o 28 kusech.
 Stav loňský: . . . 9 čísel o 12 kusech.

Stav koncem škol. roku 1906/7: 11 čísel o 40 kusech.

Fond na výzdobu chodeb vzrostl o úroky za r. 1906 činící 1403 K a dobrovolnými příspěvky 1584 K, což sloňským obnosem 372 K činí na konci školního roku 1906/7 40187 K.

III. Podpora.

1. Stipendisté.

1. *Švanda* Theodor, žák I. třídy, studijní nadaci v obnosu 200 K z fondu přebytků důchodkových pokut (výnos c. k. ministerstva financí ze dne 16. ledna 1907 č. 1195).

2. *Svitil* Václav, žák IV. třídy, studijní nadaci Josefa Štěpánka, zemřelého c. k. notáře v Novém Městě (nadační listina dne 30. prosince 1887 schválená c. k. mor. místodržitelstvím dne 26. února 1880) ročních 280 K. (Usnesení obecního zastupitelstva v Novém Městě).

3. *Procházka* František, žák V. třídy, studijní nadaci J. K. Czikana (I. J. paní kněžna Alex. z Dietrichsteinů v Mikulově. G. V. ze dne 26. prosince 1905 čis. 751) ročních 140 K.

4. *Vacík* Ladislav, žák VI. třídy, nadaci D. Nussbaumové z Jamného (propůjčena c. k. místodržitelstvím markrabství mor. dne 27. března 1907 č. 10868) ročních 400 K.

2. Místní podpora.

a)

Podpora chudého žactva na našem ústavě soustřeďuje se v činnosti „Spolku ku podporování chudých studujících st. vyšší reálky v Novém Městě“, jehož jednatelská zpráva se tu podává.

Jednatelská zpráva Spolku ku podporování chudých studujících st. vyšší reálky v Novém Městě za školní rok 1906—7.

Letošního roku správního řídil záležitosti spolkové výbor, jenž byv zvolen na valné hromadě spolkové dne 6. října 1906 ustavil se na výborové schůzi dne 17. října t. r. takto: Pp. L. Čech, c. k. ředitel reálky, předseda, F. Kunstmüller, arcikněz a bisk. rada, místopředseda, K. Mafocha, c. k. professor, jednatel. O. Ganzwohl, c. k. okr. hejtman, J. Kadlec st., obchodník, J. Sadílek, stavitel a starosta města, J. Starý, c. k. notář, J. Svítal, měst. důchodní, Fr. Šašek, knihtiskař, a MUDr. B. Weis, c. k. okresní lékař, členové výboru.

Rok letoší byl spolku dosti přízniv. Získání byli noví členové, značné dary spolku věnovány a sbírky spolkové v městě i po venkově pěkně se vydařily. Mohl proto spolek podporu svoji proti roku loňskému zdvojnásobiti a tím více účelu svému vyhověti. I roku letošího pořádány s povolením c. k. okr. hejtmantství novoměstského sbírky a to mikulášská v Novém Městě a vánoční po venkově, jež svým výnosem stávají se pro spolek víc a více důležitými, ba pro jeho existenci nezbytnými. Vynesla sbírka mikulášská 198 korun a vánoční jsouc zase dobře jako loni organizována, 53860 K (o 5824 K více nežli loni a o 15258 K více nežli předloni. I). Jak vidno, získává spolek zásluhou ochotných jednotlivců a snaživých našich studentů větší a větší ob-

liby po venkově našem. Jména všech, kteří k těmto sbírkám dobrotivě přispěli, byla otištěna v „Ozvěně z Novoměstska“ ve IV. roč. v č. 6. a 7., 9., 11., 13., 14., 17.

Aby umožnil chudým a nadaným hochům vstup na reálku, zaplatil spolek za některé zápisné, podporoval 125 žáků (z Nov. Města 33) knihami, 29 žáků (z Nov. Města 10) psacími a kreslicími potřebami. 5 chudým studentům opatřil slušné a trvanlivé zimní šaty, 3 žákům zakoupil tělocvičné střevíce. Mensa loňského roku zařízená osvědčila se dobře i roku letošího. Dostávalo v ní od spolku 21 (z N. Města 3) chudých studentů (loni 17) celkem 64 (loni 30) chutných a dobrých obědů týdně. Celkem poskytl spolek za dobu od 5. října 1906 do 15. června 1907 2036 obědů.

Aby umožnil i chudým žákům účastniti se větších vycházek, zaplatil za ně spolek jízdné a pohoštění. Mimo spolek, pokud výboru jest známo, podporovali jednotlivé žáky pánové: I. A. Bláha, c. k. professor, 1 žákovi dával 2 K měsíčně, K. Frič, c. k. professor, 1 žákovi 2 K měs., O. Ganzwohl, c. k. okr. hejtman, 3 žákům po 2 K měs., F. Kubík, důchodní velkostatku, 1 žákovi 2 K měs., MUDr. B. Weis, c. k. okr. lékař, 1 žákovi 2 K měs., VII. tř. spoluzákovi na školní plat 22 K, p. prof. K. Frič k témuž účelu 10 K. — Šaty daroval 1 žákovi p. ředitel Leander Čech.

Obědy poskytovali nebo platili pánové: J. Bažant, c. k. professor, 1 oběd týdně, I. A. Bláha, c. k. professor, 2 obědy týdně, pí. A. Brügllová, vdova po obchodníku, 1 ob. v t., p. E. Cigánek, c. k. professor, 1 ob. v t., JUDr. L. Fiala, advokát, 1 ob. v t., pí. A. Hajzlerová, soukromnice, 1 ob. v t., p. F. Havlík, řezník, 1 ob. v t., J. Jelínek, soukromník, 1 ob. v t., V. Jokl, řidič učitel ve Fryšavě, 2 ob. v t., A. Kancnýř, c. k. vrchní zvěrolékař, 1 ob. v t., J. Koza, hostinský, 1 ob. v t., F. Kubík, barvíř, 1 ob. v t., V. Landa, c. k. profesor, 1 ob. v t., F. Německý, hôteier, 2 ob. v t., J. Německý, měšťan, 2 ob. v t., J. Sadílek, stavitel, 1 ob. v t., pí. J. Schücková, soukromnice, 1 ob. v t.

Spolek čítá 10 členů zakládajících, 18 členů přispívajících, 55 členů činných, celkem 83. Úmrtím ztratil spolek tyto pp. členy: Frant. Kubíka, em. důchodního velkost., Jos. Böhma, soukromníka, Š. Brügl, obchodníka, Frant. Stáru, em. c. k. kancelistu. — Budiž jim vděčná paměť!

a) Příspěvky členů zakládajících:

Pp. L. Čech, c. k. ředitel reálky, 20 K (celkem 270 K), O. Ganzwohl, c. k. okr. hejtman, 20 K, (celkem 80 K), Krejcarový spolek v Novém Městě — (200 K), F. Kunstmüller, arcikněz, — (200 K), J. Sadílek, stavitel, — (200 K), A. Seichert, lékárník, — (200 K), J. Starý, c. k. notář, — (200 K), MUDr. B. Weis, c. k. okr. lékař, — (200 K), Záložna v Jimramově — (200 K), Záložna v Novém Městě — (200 K).

b) Příspěvky členů přispívajících:

Pp. J. Bažant, c. k. professor, I. A. Bláha, c. k. professor, Jos. Brož, c. k. professor, Jos. Dobeš, senior ev. církve, Ig. Fiala, knihkupec, J. U. Dr. L. Fiala, advokát, K. Frič, c. k. professor, B. Gartšík, c. k. poštovní, Jos. Jelínek, soukromník, Mil. Jičínský, odb. učitel, J. Kadlec st., obchodník, Fr. Kubík, důchodní velkostatku, V. Landa, c. k. professor, J. Oulehla, c. k. professor, A. Relich, učitel, F. Svítal, soukromník, K. Tumlíř, c. k. notář, A. Vodička, soukromník, vesměs po 10 K.

c) Příspěvky členů činných:

Pp. B. Blažek, kooperátor, K. Böhm, obchodník, J. Borovička, c. k. ber. kontrolor, vesměs po 2 K, A. Brady, obchodník, 250 K, B. Broža, c. k. ad-

ministrátor v Moravci, 2 K., E. Cigánek, professor, 5 K, A. Czech, c. k. berní v Litovli, A. B. Čípek, obchodník, K. Eckert, c. k. soud. adjunkt, B. Feldmann, obchodník, F. Fiala, úředník záložny, J. Friedrich, c. k. koncipista, J. Glück, obchodník, K. Gregor, obchodník, K. Hlaváč, asistent velkost., J. Hošpes, obchodník, R. Hruša, c. k. professor, A. Chocholáč, obchodník, vesměs po 2 K, A. Jelínek, c. k. professor, 5 K, Em. Jelínek, obchodník, A. Kancný, c. k. vrch. okres. zvěrolékař, R. Kolařík, c. k. fin. tajemník, K. Košťál, učitel, F. Koudela, říd. učitel v Olešné, vesměs po 2 K, V. Kubelka, c. k. okres. školní inspektor, 5 K, Jan Kubík, školník reálky, Jiří Kubík, účetní, F. Kunstmüller, obchodník, J. Lehký, adv. sollicitátor, slč. Kr. Letovská, učitelka, K. Mařocha, c. k. professor, B. Melichar, obchodník, JUDr. F. Mlinář, advokát, Fr. Německý, hotelier, J. Pohanka, učitel, J. Pokora, c. k. professor, J. Pospišil, naddozorce fin. stráže, M. Říha, c. k. komisař, pí. J. Schücková, soukromnice, F. Skutecký, obchodník, A. Smejkal, faktor, A. Soška, c. k. professor, P. Spazier, katecheta, J. Spurný, c. k. soud. adjunkt, F. Stára, em. c. k. kancelista, J. Suchánek, typograf, J. Svítíl, měst. důchodník, F. Svoboda, c. k. ber. officiál, F. Šašek knihtiskař, MUDr. Šimon Škrla, železn. lékař, vesměs po 2 K, JUDr. F. Toušek, c. k. okr. sudí, 5 K, P. Wodiczka, nadlesní, F. Zelený, faktor, V. Zzulák, pekař, K. Židlický, c. k. vrchní geometr, vesměs po 2 K.

d) Dary a různé příjmy:

Za půjčení knih od 1 žáka 0·20 K. — Ze sporu Žváček ca Mahel (prostřed. p. JUDra. Mlináře) 10 K. — Za půjčení knih od žáků 89·50 K. — Ze sporu Liebicher ca Janiš (prostřed. p. JUDra. Mlináře), 10 K. — Od žáka za půjčenou knihu 0·08 K. — P. J. Urbánek, sládek v Praze, 50 K. — P. J. Markvart, výpomocný úředník v Jindřichově Hradci, 1 K. — Od žáka za půjčení knihy 0·30 K. — P. R. Švanda, c. k. vrch. komisař v Bystřici, 10 K. — P. B. Broža, c. k. administrator, v Moravci, dodat. na mikul. sbírku, 2·06 K. — Ze sporu p. S. ca M. 100 K. — P. A. Maděra, učitel v Moravci, sbírku při večírku u p. nadles. Zopfa, 22 K. — P. K. Kubíček, ředitel měšť. šk. v Bystřici n. P., místo věnce na rakev † stud. K. Musila, 10 K. — P. R. Musil, obchodník v Bystřici n. P., k uctění památky svého † syna Karla, studenta, 50 K. — Sl. občanská záložna v Německém darovala 20 K. — X. Y. dar. 0·10 K. — P. A. B. Čípek, obchodník, dodat. na mikul. sbírku, 2 K. —

P ř í j m y:

Příspěvky členů zakládajících	K 40—
" " " " " " " " " " " "	" 180—
" " " " " " " " " " " "	" 122·50
" " " " " " " " " " " "	" 377·24
Dary a různé příjmy	" 198—
Výnos sbírky mikulášské	" 538·60
" " vánoční	" 113·83
Uroky z přebytku za rok 1906	" 1570·17
Úhrnem	K 3102·99
K tomu přebytek z roku spr. 1905—6	K 4673·16
Celkový příjem	

V y d á n í:

Za knihy, vazbu jich a ostatní učebné pomůcky	K 370·02
Za 2036 obědů zaplacené	" 1018—
Snáška	" 1388·02

Přenos	K 1388·02
Za nové zimní šaty pro 5 chudých studentů	" 137·20
Za 2 žáky chudé zaplacené zápisné	" 12·40
Za kolky na vysvědčení pro chudé žáky	" 12·90
Za jízdné a pohoštění chudých žáků na vycházkách	" 44·25
Za tělocvičné střevíce pro 3 chudé žáky	" 6·90
Za tištění loňské jednatelské zprávy	" 9·00
Spolk. sluhovi za vybírání příspěvků, zvaní ke schůzím a provedení mikulášské sbírky	" 9·00
Za plechovou pokladničku	" 4·00
Poštovné	" 3·96

Dohromady . K 1627·63

Byly tedy: 1. příjmy	" 4673·16
2. vydání	" 1627·63

Přebývá . K 3045·53

Přebytek tento jest vykázan takto:

Na hotovosti	K 108·50
Na vkl. knížku č. 235 spoř. novoměstské ulož. (jm. zákl.)	K 2162·95
" " " " 101 " " " (jm. vyd.)	K 774·08

Dohromady jako nahoře . K 3045·53

Za 13 let trvání svého vydal spolek K 13309·40.

Výbor spolku děkuje za veškeré příspěvky, dary a jakékoliv jiné dobrodiní studentům našim prokázané svým členům, příznivcům, dobrodincům i přátelům české mládeže a prosí je o další přízeň a podporu, jakož i o získávání nových členů a podpor. Redakci „Ozvěny z Novoměstska“ vzdává výbor dík za laskavé uveřejňování spolkových zpráv.

V Novém Městě dne 15. června 1907.

Karel Mařocha,
t. č. jednatel.

Leander Čech,
t. č. předseda.

b)

Ku podpoře žáků nezámožných uloženo jest v městské spořitelně 239 K 61 h jakožto fond z úspor r. 1898 zemřelého žáka 4. třídy zdejšího ústavu Leandra Čecha.

B) Zřízení vnitřní.

I. Vyučování.

1. Předměty závazné.

a) Učebná osnova.

Vyučování konalo se vesměs dle nové normální osnovy učební, vyhlášené výnosem c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 23. dubna 1898 číslo 10131. (Věst. min. 1898 č. 14.).

Jazyku českému, německému a francouzskému vyučováno bylo dle osnovy schválené min. výnosem ze dne 30. srpna 1898, čís. 19502 (výnos c. k. mor. z. šk. rady dne 7. října 1898 čís. 10291).

Výnosem c. k. mor. zem. školní rady ze dne 21. září 1906 č. 17389 dáno svolení zdejšímu učiteli kreslení c. k. professoru Josefu Brožovi, aby ve školním roce 1907/8 pokračoval v pokusech s novou volnou methodou v kreslení. Bylo tedy kreslení vyučováno dle zvláštní učebné osnovy, jejíž náčrtek loňským výnosem c. k. šk. rady ze dne 22. září 1905 č. 15411 ředitelství byl zaslán a kterou přesně se bylo spravovati.

Počet hodin týdenních:

P ř e d m ě t	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Součet
Náboženství	2	2	2	2	2	2	2	14
Čeština (jaz. vyuč.)	5	5	3	3	3	3	3	26
Němčina	6	5	4	3	3	3	3	27
Francouzština	—	—	5	4	4	3	3	19
Dějepis	—	2	2	2	3	3	3	15
Zeměpis	3	2	2	2	—	—	—	9
Mathematika	4	3	3	3	5	4	5	27
Geometrie	—	2	2	3	3	3	2	15
Přírodopis	2	2	—	3	2	2	3	11
Lučba	—	—	—	—	3	2	—	8
Fysika	—	—	3	2	—	4	4	13
Kreslení	4	4	4	4	3	2	3	24
Krasopis	1	1	—	—	—	—	—	2
Tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	14
Úhrnem	29	30	32	33	33	33	34	224

Osnova jednotlivých tříd byla otištěna v sedmé roční zprávě za školní rok 1900/1 str. 68–69.

b) Četba domácí.

Jazyk český.

Ve třídě IV. Povinná: Božena Němcová, Babička. — Karel Jaromír Erben, Kytice.

Ve třídě V. Povinná: Erben, Kytice. Sv. Čech, Ve stínu lípy. Čelakovský, Ohlasy. Mažuranič, Smrt Smaila-agy. Jirásek, Psohlavci. — Soukromá: Arbes, Akrobati (Procházka, Sigmund, Šolín, Vilím), Ethiopská lilie (Sigmund), Newtonův mozek (Čuhel R., Šolín, Štikar, Vilím), Messiáš (Sigmund), Romanetta (Vilím), Cumpfe, Obrázky ze starého Řecka (Filipi), Čech, Hanuman (Ferbr, Sigmund, Václavek), Čerkes (Filipi, Kubelka), Václav Živsa (Filipi, Procházka, Vylety p. Broučka do XV. stol. (Kozák, Václavek), Jestřáb contra Hrdlička (Čuhel R., Procházka, Vilím, Zejda, Petrklíč (Procházka), Adamité (Štikar), Václav z Michalovic (Václavek), Lešetínský kovář, Povídky, arabesky a humoresky (Joukl, Vilím). Čechov, Mužici (Vilím). Čelakovský, Růže stolistá (Peňáz, Svoboda). Goethe, Werther (Vilím). Hálek, Děvče z Tater (Šolín, Václavek), Krásná Lejla, Alfred, (Šolín), Na statku a v chaloupce (Václavek), Vybraná prosa (Joukl). Havel, Ze zápisků phil. stud. Kořinka (Procházka). Heyduk, Obrázky (Ferbr, Filipi), Píseň o bitvě u Kressenbrunnu (Václavek). Chateau-

briand, Atala (Vilím). Chocholoušek, Templáři v Čechách (Peňáz, Vilím). Jakubec, Výbor z Kollára (Filipi). Jesenská, Pohádky veršem (Vilím). Jirásek, Skaláci (Čuhel Ant., Joukl, Procházka, Svoboda, Šolín, Vilím), Filosofská historie (Čuhel Ant., Čuhel R., Joukl, Homolka, Kozák, Peňáz, Pohanka, Svoboda, Šolín, Janáček, Zejda), Za bouře a klidu (Kaša, Vilím), Skály (Kozák), Bratrstvo (Kozák, Procházka, Svoboda), Mezi proudy (Procházka, Sigmund), Drobné povídky (Procházka), Staré pověsti české (Procházka), V cizích službách (Svoboda), Poklad (Janáček, Václavek, Vilím), Na ostrově (Václavek), Domů a jiné povídky, Sousedé, Pandurek, U nás (Vilím). Klášterský, Živé stíny (Peňáz, Svoboda, Vilím). Klecanda, Bludičky (Procházka). Krásnohorská, Z máje žití (Vilím). Leger, Drobné povídky (Ferbr). Mácha, Cikáni (Joukl, Václavek). Nansen, Na severní točnu (Šmirous). Němcová, Pohorská vesnice (Kozák, Zejda), Chudí lidé (Šmirous, Václavek), Chýže pod horami (Václavek). Neruda, Výbor z povídek (Václavek, Vilím), Písně kosmické (Škrla). Puškin, Báseň rozpravná (Ferbr). Rais, Horské kořeny (Beran, Joukl, Pohanka), Západ (Čuhel Ant., Joukl, Kaša, Václavek), Zapadlí vlastenci (Ferbr), Mezi lidmi (Ferbr, Pohanka, Vilím). Rubeš, Sebrané spisy (Čuhel Ant.), Humoresky (Vilím). Ruth, Bájesloví (Filipi). Sova, Ivův román (Vilím). Světlá, Láska k básníkovi (Kozák, Vilím), Kříž u potoka (Kubelka, Procházka), Vesnický román (Procházka), Hubička (Svoboda). Sienkiewicz, Potopa (Čuhel Ant., Šmirous), Křižáci (Čuhel Ant., Krob), Ohněm a mečem (Čuhel Ant., Šmirous), Na poli slávy (Svoboda, Zejda). Šmilovský, Spisy díl I. V. (Čuhel Ant., Čuhel R., Ferbr, Kozák, Oberreiter, Peňáz), I. V. VI. (Václavek), Na čerstvém vzduchu (Ferbr), Parnassie (Krob, Vilím), Krupař Kleofáš (Svoboda, Václavek), Za ranních červánků (Svoboda, Vilím), Setník Dřevnický (Štikar), Nebesa, Procul negotiis, Vesnické povídky (Vilím). Třebízský, Spisy I.—V. (Kozák, Svoboda), Pod doškovými střechami (Beran, Peňáz, Pohanka), Trnová koruna (Štikar). Tyl, Poslední Čech (Ferbr, Joukl, Václavek, Vilím), Drobné povídky, Povídky novověké (Ferbr, Vilím), Dekret Kutnohorský (Svoboda, Vilím). Rozina Ruthardova (Joukl). Uhland, Ballady a romance (Ferbr, Vilím). Vráz, Z cest (Šmirous). Vrchlický, Staré zvěsti (Ferbr, Vilím), Kytka ballad (Čuhel R.), Kytka lyriky (Šolín), Satanella (Václavek, Vilím), Midasovy uši (Václavek). Zeyer, Kronika o sv. Brandanu (Ferbr, Homolka, Kaša, Peňáz, Sigmund, Václavek, Vilím), Jan Maria Plojhar, (Procházka, Smejkal, Václavek), Výprava Maeldunova (Šmirous), Ondřej Černyšev (Svoboda). Vyšehrad (Smejkal, Šolín).

Ve třídě VI. Povinná: Čech, Dagmar. Zeyer, Vyšehrad. Šmilovský, Za ranních červánků, Krupař Kleofáš. — Soukromá: Sv. Čech, Evropa (Činčera, Kubík, Matoušek), Hanuman (Činčera, Dvořák, Jurnečka, Kubík, Kuda, Matoušek, Navrátil, Rosa, Straka, Vališ, Jitřní písně (Kuda), Nové písně (Kuda), Václav z Michalovic (Činčera, Chyba, Janáček, Jurnečka, Kuda, Linsbauer, Matoušek, Mrázek, Růžička K., Straka, Vítek). Frič, Cesty po Evropě a Americe (Činčera, Pešek). Harlas, Doba a umění (Vácík). Heyduk, Běla Dvořák, Chyba, Kuda, Pešek, Pospíšil, Oldřich a Božena (Činčera, Straka), Jeřábek, Stará doba romantického básnictví (Pešek, Jirásek, Bratrstvo (Fiala, Chyba, Mrázek, Navrátil, Vališ, Vítek), Mezi proudy (Linsbauer), Poklad (Linsbauer, Taušek, Vališ, Výborný), Proti všem (Taušek, Vítek), Skaláci (Činčera, Fiala, Chyba, Kubík, Linsbauer, Löwidt, Matoušek, Navrátil, Taušek, Vališ, Výborný), Skály (Dvořák, Chyba, Jurnečka, Mrázek, U nás (Fiala, Chyba, Mrázek), F. L. Věk (Mrázek), Z různých dob (Taušek). Kosina, Dějiny II. (Pešek, Výborný). Krásnohorská, Bajky velkých (Činčera, Janáček), Šumavský Robinson (Kubík, Pešek, Rosa), Rais, Paničkou (Chyba, Kubík, Kuda, Löwidt, Mrázek, Růžička K., Výborný), Zapadlí vlastenci (Fiala, Chyba, Kubík, Mrázek, Navrátil, Vališ). Světlá, První Češka (Kuda, Mrázek, Pospíšil, Růžička K., Vališ), Vesnický román (Dvořák), Zvonečková královna (Dvořák). Šmilovský, Bez lásky (Navrátil), Kmotr Rozumec

(Kuda, Pospíšil), Martin Oliva (Kuda, Pospíšil, Vališ), Na čerstvém vzduchu (Mrázek, Vališ), Parnassie (Matoušek, Pospíšil), Rozptýlené kapitoly (Kuda, Mrázek, Navrátil, Pospíšil, Taušek, Výborný), Starohorský filosof (Dvořák, Kuda, Matoušek, Navrátil, Růžička K., Vališ), Starý Měchura (Fiala), Setník Dřevnický (Fiala, Pospíšil, Růžička K., Vališ), Třebízský, Královna Dagmar (Výborný), Vrchlický, Na domácí půdě (Činčera, Vacík), Zeyer, Čechův příchod (Chyba, Matoušek), Griselda (Matoušek), Neklan (Činčera), Karolinská epopeje (Rosa, Růžička K., Straka, Taušek, Vítek).

Ve třídě VII. Povinná: Bozděch, Zkouška státníkova. Zeyer, Radúz a Mahulena. Jirásek, F. L. Věk. Čech, Slavie. Kabelík, Výbor z prósy J. Nerudy. Soukromá: Blackie, Sebevychování (Zich). Bozděch, Baron Goertz (Bukovský), Jenerál bez vojska (Svitil), Světa pán v županu (Bukovský). Sv. Čech, Adamité, Čerkes, Václav z Michalovic, Hanuman, Zpěvník Jana Buriána, Výlety Broučkovy (Malina), Sníh (Hošpes, Malina, Poláček), Sekáči (Malina, Poláček), Petrklíč (Bukovský, Klimeš, Pail, Svitil, Uherka), Evropa (Bukovský), Václav Živsa (Bukovský, Růžička), Pestré cesty po Čechách (Hošpes), Jitřní písně (Kalášek), První básně (Klimeš), Sotek (Poláček, Zich), Kratochvilná historie o ptáku Velikánu Velikanoviči (Poláček), Písně otroka (Růžička), Pravda (Zich), Modlitby k Neznámému (Vondruška), Hálek, Alfred (Kalášek), Krásná Lejla, Mejrima a Husejn (Zich), Večerní písně, Domácí učitel (Maršálek, Růžička), Pod dutým stromem (Maršálek, Poláček), Student Kvoch, Na statku a v chaloupce (Maršálek), Hauptmann, Potopený zvon (Malina, Uherka, Zich), Havel, Ze zápisků phil. kand. Kořinka (Bukovský, Svitil), Herben, Do třetího i čtvrtého pokolení (Malina), Heyduk, Dědův odkaz (Bukovský), Na vlnách (Poláček), Hostinský, Smetana (Vondruška), Jirásek, Dramata (Malina, Růžička), Lucerna (Zich), Filosofská historie (Najmon), Skaláci (Najmon, Růžička), Skály (Kubík, Najmon), Rozmanitá prósa (Svitil), U nás (Klimeš), Psohlavci (Kubík), Kabelík, Povídky ze Shakespeara (Hošpes), Klicpera, Dramata (Bukovský), Mácha, Marinka (Hošpes), Máj (všichni), Cikáni (Najmon), Machar Confiteor II. (Jambor), V záři hellenského slunce (Kalášek, Uherka, Uhlíř, Vondruška, Zich), Merhaut, Vranov (Hlavatý, Jambor, Kalášek, Poláček, Zich), Mrštík, Stíny (Uherka), Rok na vsi (Uherka, Uhlíř), Němcová, Pohorská vesnice (Hošpes), Neruda, Hřbitovní kvítí, Zpěvy páteční (Malina), Prosté motivy (Pail), Malostranské povídky (Hošpes, Najmon, Růžička, Svitil), Rokyta, Hradby padají (Malina), Rubeš, Pan amanuensis (Hošpes, Kubík), Shakespeare, Hamlet, Makbeth, Coriolan (Svitil), Romeo a Julie, Othello (Zich), Sova, Ivův román (Malina), Studnička, Kosmické rozhledy (Svitil), Světlá, Zvonečková královna (Trefulka), Uher, O lidech kočovných (Jambor, Kalášek, Uhlíř), Vlček, První novočeská škola básnická (Maršálek), Vrchlický, Perspektivy, Duch a svět (Hlavatý), Satanella (Trefulka), Zeyer, Dramata (Kalášek), Novelly (Pail), Jan Maria Plojhar (Hošpes, Malina, Poláček, Růžička), Dům u tonoucí hvězdy (Zich).

Jazyk německý.

Ve třídě V. A. Stifter, Bunte Steine (Sigmund, Peňáz, Pohanka, Oberreiter), Der Hochwald (Štikar), Goethe, Die Leiden des jungen Werther (Vilím), K. May, Durchs wilde Kurdistan (Kubelka, Šolín, Filipi), Durch die Wüste (Šolín, Čuhel A.), Von Bagdad nach Stambul (Kubelka, Joukl, Čuhel R.), H. v. Kleist, Michael Kohlhaas (Kaša, Kubelka), C. Spindler, Der Hofzwerg (Ferbr, Procházka, Sigmund), Ferd. Goebel, Till Eulenspiegels wunderbare und seltsame Abenteuer (Škrla, Václavěk), Auerbach, Sämtliche Schwarzwälder Dorfgeschichten II. B. (Kozák), Zöhrer, Oester. Sagen- und Märchenbuch (Svoboda), Fr. Grillparzer, Der arme Spielmann (Svoboda), K. Weise, Aus dem Jungendleben eines Handwerkers (Janáček), Chamisso, Peter Schlemihls wundersame Geschichte

(Kubelka), Bibliothek der Unterhaltung und des Wissens 1895 (Beran), Hoffmann, Meister Martin (Čuhel R.), Rosegger, Drei Erzählungen (Šmirous), Paul Lindenberg, Fritz Vogelsangs Kriegsabenteuer in China 1900. (Škrla), Tausend und eine Nacht (Škrla), Potapenko, Erzählungen und Skizzen (Šolín, Zejda), Tolstoj, Herr und Knecht (Zejda), Andrejev, Novellen (Šolín).

Ve třídě VI. Povinná: Grillparzer, Der arme Spielmann, Goethe-Schiller, Gedichte. — *Soukromá:* Schiller: Die Jungfrau von Orleans (Kuda Konr.), Auerbach, Schwarzwälder Dorfgeschichten (Kuda Konr.), May, Durch die Wüste (Kuda Konr., Linsbauer Aleš, Taušek Jos.), Wieland, Oberon (Kuda Konr., Mrázek Jos., Vališ Fr.), de la Motte-Fouqué, Undine (Fiala Jos., Janáček Jarosl.), Chyba Ludvík, Mrázek Jos., Straka Vladimír, Vítek Fr., Kleist, Michael Kohlhaas (Vališ Fr.), Chamisso, Peter Schlemihls wundersame Geschichte (Janáček Jar., Pešek Fr., Vacík Ladislav), Sv. Čech, Novellen (Matoušek K.), Goethe, Iphigenie auf Tauris (Linsbauer Aleš, Dvořák Fr.), May, Auf fremden Pfaden (Kuda Konr., Výborný Jan), Goethe, Reineke Fuchs (Jurnečka Jar., Pešek Fr.), Schiller, Räuber (Jurnečka Jar.), Heine, Buch der Lieder (Vítek Fr.), Herder, Cid (Dvořák Fr., Jurnečka Jar., Matoušek K., Mrázek Jos.), Andrejev, Skizzen und Erzählungen (Kubík Jan), May, In den Schluchten des Balkans (Růžička Jar., Růžička Karel), Němcová, Grossmutter (Taušek Jos.), Goethe, Die Leiden des jungen Werther, (Kuda Konr.), Tolstoj, Herr und Knecht (Pešek Fr.), Mörike, Mozarts Reise nach Prag (Pospíšil Karel), Eichendorff, Aus dem Leben eines Taugenichts (Kuda Konrád, Navrátil Jos., Oberreiter Jos.).

Ve třídě VII. Povinná: Lessing, Minna v. Barnhelm, Rosegger, Drei Erzählungen. Soukromá: Goethe, Torquato Tasso (Zich, Maršálek, Vondruška), Götz von Berlichingen (Bukovský, Hlavatý, Klimeš), Faust I. Teil (Malina, Tatiček, Vondruška), Lieder (Hlavatý), Leiden des jungen Werther (Hlavatý, Jambor), Reineke Fuchs (Jambor), Schiller, Räuber (Malina, Pail, Zich, Poláček, Kubík, Hošpes), Verschwörung des Fiesco v. Genua (Malina, Zich, Tatiček, Najmon), Kabale und Liebe (Malina), Wilhelm Tell (Zich, Poláček), Jungfrau von Orleans (Kubík, Růžička), Wallenstein (Malina, Uhlíř, Zich), Braut von Messina (Najmon, Tatiček), Maria Stuart (Svitil), Hauptmann, Versunkene Glocke (Hlavatý, Malina, Pail), Herder, Cid (Uhlíř, Svitil), Heine, Reisebilder (Malina, Vondruška), Buch der Lieder (Hlavatý, Svitil), Romanzero (Vondruška), Lessing, Emilia Galotti (Kalášek), Nathan der Weise (Hošpes), Vepřek, Oesterreichische Dichter (Bukovský, Maršálek), Ibsen, Die Frau vom Meere (Zich), Byron, Don Juan (Vondruška).

Jazyk francouzský.

Ve třídě V. Jos. Kubín: Morceaux choisis de prose française (Janáček Fr., Homolka Jos., Sigmund Jindřich, Šolín Václav, Štikar Fr., Vilím Fr., Zejda Jan), Josef Kubín, Contes populaires (Čuhel Ant., Kaša Jos., Krob Jos., Oberreiter Karel, Peňáz Jos., Procházka Fr., Svoboda Jos., Šmirous Fr., Zejda Jan), Chateaubriand, Les aventures du dernier Abencerage, (Kubelka Václav, Smejkal Karel, Štikar Fr.), H. Gréville, Perdue (Smejkal Karel), Lesage, Gil Blas de Santillane (Čuhel R.), Scribe-Delavigne, Diplomate (Škrla Jindřich), Daudet Alphonse, Le petit Chose (Šolín Václav), A. de Musset, Les deux maîtresses (Smejkal Karel), Emile Souvestre, Philosophe sous le toit (Smejkal Karel), Recueil de contes et récits pour la jeunesse (Ferbr Fr.), Causeries françaises (Filipi Jos., Čuhel R.).

Ve třídě VI. Povinná: Kubín, Contes populaires, Souvestre, Philosophe sous le toit. — *Soukromá:* Erckmann-Chatrian: Histoire d'un conscrit de 1813 [Dvořák František, Fiala Jos., Navrátil Jos.], Hérisson: Journal d'un officier d'ordonnance [Kuda Konrád, Fiala Josef, Dvořák Fr., Pešek Fr., Vališ Fr., Výborný Jan], Scribe-Delavigne, Diplomate [Kubík Jan], Henri, Gréville, Perdue [Linsbauer Aleš, Růžička Karel, Výborný Jan], Fromentin Un été dans le Sahara

[Matoušek K.], G. Ferry, Contes choisis, [Vališ Fr.], Lesage, Gil Blas [Chyba Ludvík, Vacík Ladislav], Chateaubriand, Atala [Janáček Jar., Kuda Konr., Mrázek Jos., Vítek Fr.], Chateaubriand, Les aventures du dernier Abencerage [Dvořák Fr., Löwidt Kamil, Rosa Karel, Vališ Fr.], Molière, L'avare [Fiala Jos., Linsbauer Aleš, Kuda Konrád, Výborný Jan]. V. Hugo, Poésies [Pešek Fr.], Souvestre, Le chèvriér de Lorraine [Mrázek Jos., Straka Vladimír]. Julie d'Apraxin: L'une ou l'autre [Kuda Konrád], A. Daudet, Trente ans de Paris [Navrátil Jos.], Němcová, La Grand'mère, [Výborný Jan], Contes modernes [Matoušek K.], A. Daudet, Le petit Chose [Činčera Em., Kubík Jan], Porchat, Trois mois sous la neige [Růžička K.], Xavier de Maistre, La jeune Sibérienne [Taušek Jos.], Maxime du Camp, Paris [Pospíšil Karel.]

Ve třídě VII. Povinná: Molière, Femmes savantes. Soukromá: Molière, Misanthrope [Malina, Svítíl], L'avare [Bukovský], Tartuffe [Malina]. Racine, Athalie [Růžička]. Daudet, Les aventures prodigieuses de Tartarin de Tarascon [Malina], Fromont jeune et Risler aîné [Zich, Malina, Růžička]. Chateaubriand, Atala [Hošpes]. René [Hošpes] E. et J. Goncourt, Marie Antoinette [Hlavatý, Poláček], Voltaire, Siècle de Louis XIV [Hlavatý, Vondruška, Tatiček], Musset, Il faut que la porte soit ouverte ou fermée [Zich, Pail, Uherka], On ne saurait penser à tout [Pail, Zich], On ne badine pas avec l'amour [Uhlíř]. Fr. Coppée, Morceaux choisis [Zich, Hlavatý, Malina], dr. Foveau de Courmelles, L'électricité et ses applications [Malina, Růžička]. V. Hugo, Préface de Cromwell [Malina, Vondruška], Kron, Théâtre moderne [Klimeš]. Denis, La renaissance tchèque [Hošpes, Poláček, Malina]. Reclus, La France [Vondruška]. Béranger, Chansons [Zich, Malina, Hlavatý]. Balzac, La peau de Chagrin [Vondruška], Scribe, Le verre d'eau [Kalásek]. Toepfer, Nouvelles genevoises [Jambor]. Hengsbach, Maîtres conteurs [Uherka]. Lamartine, Voyage en Orient [Svítíl], Taine, Voyages aux Pyrénées [Uhlíř], Loti, Aus fernen Ländern [Trefulka]. Barante, Jean d'Arc [Najmon]. Conteurs contemporains [Maršálek].

c) *Themata k úlohám.*

(Viz později.)

d) *Zkoušky maturitní.*

1. *Zkoušky maturitní v letním období 1905/6.*

Při ústní zkoušce vykonané dne 18.—20. července 1906 za předsednictví c. k. dvorního rady p. **Dr. J. Zahradníka**, profesora vysoké školy technické v Brně, z 18 abiturientů (1 externista) obdrželi 4 vysvědčení dospělosti s vyznamenáním, 11 uznáno za prostě dospělé, 3 povolena opravná zkouška po prázdninách.

2. *Zkoušky maturitní v podzimním období 1905/6.*

V období tom konány pouze zkoušky opravné. Zkoušenci byli 3. Písemné zkoušky konány byly dne 21. září 1906 a dány byly tyto otázky:

Z matematiky:

1. Bodem s (0, 2) véstí takový kruh, který zároveň prochází společnými průsečíky kruhů $K_1 \equiv x^2 + y^2 + 2x - 6y = 0$, $K_2 \equiv x^2 + y^2 - x = 0$.

2. Jak velký byl dluh, který pololetními splátkami po 900 K se zmenšil na 11.770 K v době 5 let? (Úroková míra $4\frac{1}{2}\%$).

3. Řešiti jest tuto rovnici: $\sin^6 \varphi + \cos^6 \varphi = \frac{2}{7}$

4. Koule o povrchu $5\frac{1}{6}$ dm² vězí ve válci o stejném poloměru tak, že se dna i oblíny dotýká. Je-li plášť válce $2\frac{1}{3}$ dm², jak velká část povrchu a obsahu koule vyčnívá z válce ven?

Při ústní zkoušce dne 22. září za předsednictví c. k. ředitele Leandra Čecha uznáni všickni tři zkoušenci za dospělé.

Celkový výsledek maturitních zkoušek abiturientů z r. 1905/6 byl tedy: z 18 abiturientů obdrželi 4 vysvědčení dospělosti s vyznamenáním, 14 uznáno za prostě dospělé.

Seznam abiturientů ve školním roce 1905—6.

Pořad	Jméno	Rodiště	Vlast	Den a rok narození	Léta stud.	Stupeň dospělosti	Povolání ohlášené
1	Balaš František	Tišnov	Morava	18 ¹³ / ₈ 86	6	dospělý	technika
2	Čech Břetislav	Telč	Morava	18 ²⁵ / ₈ 88	7	dospělý s vyzn.	technika
3	Freýgang Rudolf	Karlslust	D. Rakousy	18 ⁸ / ₈ 87	8	dospělý	v. šk. zeměd.
4	Hrubý Bohuslav	Horní Libochová	Morava	18 ⁵ / ₂ 88	6	dospělý	dráha úřednická
5	Chromý Čeněk	Ostrov	Morava	18 ¹³ / ₁₀ 88	6	dospělý	technika
6	Jančík Bohumil	Lhota	Morava	18 ²⁹ / ₁₂ 86	7	dospělý	učitelství
7	Klepetko Josef	Blatnice	Čechy	18 ² / ₇ 86	5	dospělý	služba u dráhy
8	Mrkvička Karel	N. Město	Morava	18 ²⁸ / ₇ 87	9	dospělý	dráha úřednická
9	Najmr Zdeněk	Bohušovice	Čechy	18 ⁴ / ₂ 86	9	dospělý	učitelství
10	Nečas Jaromír	N. Město	Morava	18 ¹⁷ / ₁₁ 88	7	dospělý s vyzn.	technika
11	Peňáz Josef	Slavkovice	Morava	18 ¹¹ / ₉ 89	7	dospělý s vyzn.	technika
12	Prudký Josef	Prosetín	Morava	18 ¹³ / ₂ 85	9	dospělý	učitelství
13	Ptáček Jindřich	Bystřice n. Pernšt.	Morava	18 ⁵ / ₁₁ 88	6	dospělý	učitelství
14	Sommer Gustav	Horní Bobrová	Morava	18 ²⁵ / ₅ 86	7	dospělý	učitelství
15	Šir Vratislav	N. Město	Morava	18 ¹² / ₈ 86	8	dospělý	technika
16	Volavý Jan	Habří	Morava	18 ¹⁶ / ₅ 86	8	dospělý	služba u dráhy
17	Zelený Jan	Zvola	Morava	18 ²⁸ / ₁₂ 87	7	dospělý s vyzn.	technika
18	Herbst František*)	H. Krupá	Čechy	18 ¹⁷ / ₉ 79	—	dospělý	—

*) Externista. Lesnický adjunkt v Litomyšli.

3. *Zkoušky maturitní v letním období 1906/7.*

Ke zkoušce se přihlásilo všech 20 veřejných žáků zdejšího ústavu. Zkoušky písemné se konaly od 13. do 17. května 1907.

K písemnému vypracování dány byly tyto otázky:

Z jazyka českého. Moře Středozemní — moře kulturní. Rozprava.

Z jazyka německého. a) Volné thema: Ursachen, Bedeutung und die wichtigsten Folgen der Kreuzzüge. Abhandlung. — b) Překlad: Vděčnost zvířete. (K. Tieftrunk, Böhmisches Lesebuch č. 77.)

Z jazyka francouzského. Avénement de Marie-Thérèse. (Šubrt-Paulus, Chrestomathie française p. 132, ř. 1—43.)

Z matematiky.

1. Do koule v průměru $d = 20$ cm jest vepsán přímý jehlan komolý o čtvercových podstavách, jichž hrany jsou: $a = 8\sqrt{2}$, $b = \sqrt{2}$; jak velký je povrch a obsah jehlanu?

2. Dvě skupiny mají dohromady 10 prvků a 76 kombinací třídy třetí s opakováním. Kolik prvků a kolik teren má každá skupina?

3. Bodem I ($x = 3$) ležícím na parabole $y^2 = 12x$ véstí takovou ellipsu, která by parabolu kolmo protínala.

4. Které úhly v mezích $0—360^\circ$ vyhovují rovnici:

$$\sin^6 \varphi + \cos^6 \varphi = \frac{1}{2} \sin^2 2\varphi?$$

Z deskriptivní geometrie.

1. Sestrojte úhel, který svírá rovina A B s rovinou souměrnosti; $A \equiv ab$ [a (— 4, 5, 7)], b (3, 1, 2), $B \equiv bc$ [c (— 2, 8, 1)].

2. Kužel, jehož elliptická základna leží v π (střed základny [s (— 3, 6, 0)], vrchol hlavní osy m (0, 8, 0), poloosa vedlejší $b = 2.5$, vrchol kužele v (5, 2, 8) zkomolte rovinou (— 8, 4, 13.5) a zobrazte meze vlastního i vrženého stínu komolce pro směr paprsku: $S_1 X_1 = S_2 X_2 = 135^\circ$.

3. Zobrazte pronik a jádro dvou hranolů, jichž základny leží v π ; základna prvního jest čtverec o úhlopříčně ac [a (— 1, 1, 0, c (— 2, 6, 0)], základna druhého jest rovnostranný trojúhelník, vrchol e (7, 1, 0), f (2.5, 2.5, 0), směry hran pobočných: am [m (1, 2, 5)], fr [r (1, 4.5, 5.5)].

Ústní zkoušky maturitní budou konány od 8. července 1907 za předsednictví c. k. profesora české vysoké školy technické v Brně p. Václava Řehořského.

2. Náboženství evangelické.

Dle svolení pana c. k. ministra kultu a vyučování ze dne 31. března 1905 čís. 9285 (výnos c. k. m. z. šk. rady ze dne 19. dubna 1905 č. 7722) vyučováno náboženství evangelickému v 8 hodinách týdně. Žáci byli rozděleni ve 4 oddělení, z nichž v každém vyučováno bylo po 2 hodinách týdně dle osnovy, vzaté na vědomí c. k. m. zemskou školní radou výnosem ze dne 30. dubna 1905 čís. 8419: I. oddělení (1. a 2. třída): Biblická dějprava starého zákona, II. odděl. (3. a 4. třída): Heidelberský katechismus, III. oddělení (5. a 6. třída): Nauka o písmě svatém, ve IV. oddělení (7. třída): Ethika.

3. Předměty nezávazné.

1. *Praktická cvičení v chemické laboratoři* po 2 hodinách týdně. (1. a 2. oddělení společně).

2. *Těsnopis* ve 3 odděleních, 1. a 2. oddělení po 2, 3. oddělení 1 hod. týdně.

3. *Zpěv* ve 3 odděleních po 2 hod. týdně.

4. *Hra na housle* ve 3 odděleních po 2 hod. týdně.

Učebná osnova otištěna ve zprávách minulých. Data statistická ve výkazu statistickém.

II. Náboženské výkony.

Pravidelné služby Boží konány byly pro žáky katolické každou neděli a svátek o půl deváté hod. dopol. ve školní kapli; před mší svatou vždy exhorta. Žáci evangeličtí chodili do evangelického chrámu Páně každou neděli v 9 hod. dopoledne v měsících listopadu až únoru, v 8 hodin v měsících březnu až říjnu.

U sv. zpovědi a přijímání byli žáci katoličtí třikrát do roka: ve dnech 9. a 10. října, 18. a 19. března, 2. a 3. července (žáci VII. třídy dne 25. června). Dne 18. a 19. března konána duchovní cvičení. Průvodu o Božím Těle zúčastnilo se veškeré žactvo katolické. (Viz také v kronice).

Při službách Božích žáci katoličtí zpívali přiměřené kostelní písně z cyrilského kancionálu, mimo to některou neděli po pozdvihování příhodnou vložku.

C) Knihy učebné pro školní rok 1907-1908.

Schválené výnosem velesl. c. k. mor. z. šk. rady dne 27. dubna 1907 č. 8427.

Třída I.

Velký katechismus katol. náboženství. C. k. škol. knihosklad. Praha.	—	K 80 h
Dr. Podlaha, Katolická liturgika. 1. a 2. vydání. Praha. C. k. knihosklad.	1	„ 60 „
Bartoš, Česká čítanka pro 1. třídu škol středních. Jen 6. vydání. Praha, Urbánek	2	„ 10 „
Gebauer, Krátká mluvnice česká. Jen 3. a 4. vydání. Praha, Unie	2	„ 80 „
Pravidla hledící k českému pravopisu a tvarosloví. Praha, c. k. šk. knihosklad.	—	„ 30 „
Jen nové přehlednuté vydání. (Malé)	—	„ 30 „
Roth-Bílý, Úvod do jazyka německého rozbořem a nápodobou. (Pro prvou třídu škol středních). Jen 3. a 4. vydání. Praha, Náklad vlastní	1	„ 30 „
Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jen nové vydání.	—	„ 20 „
Sobek, Všeobecný zeměpis. Díl I. Jen 5. a 6. vydání. Praha, Kober	1	„ 60 „
Kozenn-Metelka, Zeměpisný atlas pro školy střední. 14. vydání. Vídeň, Hölzel	8	„ — „
Sommer, Arithmetika díl I. Jen 2. vydání. Praha, Unie	1	„ 60 „
Jarolímek, Nauka o tvarech měřických přípravou ku kreslení ornamentálního pro I. tř. škol středních. Jen 4. a 5. vydání. Praha, Jednota matematiků	1	„ 10 „
Polívka, Živočichopis pro nižší tř. škol střed., Olomouc, Promberger, 1., 2., 3., 4. vyd.	2	„ 90 „
Polívka, Rostlinopis pro nižší třídy škol střed., Olomouc, Promberger, 1., 2., 3., 4. vyd.	2	„ 90 „
Cyrillský kancionál	—	„ 90 „

Třída II.

Velký katechismus katol. náboženství. Jako v I. třídě.		
Podlaha A., Katolická liturgika 1. a 2. vydání. Jako v I. třídě.		
Bartoš, Česká čítanka pro 2. třídu škol středních, 5., 6. a 7. vydání. Winiker	2	K 80 h
Gebauer, Krátká mluvnice česká. Jako v I. třídě.		
Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako v I. třídě.		
Roth-Bílý, Úvod do jazyka německého rozbořem i nápodobou. Díl II. Jen 3. opravené vydání. Praha. Náklad vlastní	1	„ 30 „
Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jen nové vydání.	—	„ 20 „
Vlach, Dějepis obecný pro nižší třídy škol středních. Díl I. Praha Otto 1. a 2. vyd.	1	„ 40 „
Sobek, Všeobecný zeměpis. Díl II. pro 2. až 4. třídu škol středních. 3., 4., 5. a 6. vyd. Praha, Kober	2	„ 70 „
Putzger-Dušek, Historický atlas školní k starým, středním a novým dějinám. Vídeň, Pichlerova vdova. 1., 2. a 3. vydání	4	„ — „
Kozenn-Jireček, Zeměpisný atlas pro školy střední. Jako v I. třídě.		
Sommer, Arithmetika pro školy reálné. II. díl. Jen 2. vydání. Praha, Unie	1	„ 50 „
Polívka Fr., Živočichopis. Jako v I. třídě.		
Polívka Fr., Rostlinopis. Jako v I. třídě.		
Jarolímek, Geometrie pro nižší třídy škol reálných. Jen 4. a 5. vydání. Jednota matematiků	2	„ 80 „
Cyrillský kancionál.		

Třída III.

Podlaha Ant. dr., Dějiny zjev. Bož. star. zákona 1899. I. L. Kotrba	3	K 40 h
Bartoš F., Česká čítanka pro třetí třídu škol středních. Jen 4. a 5. vydání. Brno, K. Winiker	3	„ 10 „
Gebauer dr. J., Krátká mluvnice česká. Jako v I. třídě.		
Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako v I. třídě.		
Roth a Bílý, Německá čítanka a mluvnická cvičebnice pro třetí a čtvrtou třídu škol středních. I. díl. Praha. Nákladem vlastním.	1	„ 28 „
Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jako v I. třídě.		
Šubert F., Učebnice a čítanka francouz. díl I. Jen 4. a 5. oprav. vyd. Praha, Neugebauer	1	„ 80 „
Dvořák-Šujan, Dějepis všeobecný pro nižší třídy škol středních. II. díl. Střední věk. Jen 2. vydání. Praha, Unie	1	„ 60 „
Sobek F., Všeobecný zeměpis. Jako v II. třídě.		
Putzger-Dušek, Historický atlas. Jako v II. třídě.		
Kozenn B., Zeměpisný atlas. Jako v I. třídě.		
Sommer J., Arithmetika pro školy reálné. III. díl. Jen 2. vyd. Praha, Unie	1	„ 60 „

- Leminger F., Fysika pro nižší třídy škol středních pro školy reálné. Jen 7. a 8. vyd. Praha, Kober 2 K 42 h
- Jarolímecký C., Geometrie pro nižší třídy škol středních. Jako v II. třídě. Cyrillský kancionál.

Třída IV.

- Procházka dr. M., Dějiny zjev. Bož. v novém zákoně. Praha, Kober. Jen 5. vyd. 3 „ 38 „
- Bartoš-Kabelík, Česká čítanka pro čtvrtou tř. škol střed. Jen 6. vydání. Brno, Winiker 2 „ 70 „
- Gebauer dr. J., Krátká mluvnice česká. Jako v I. třídě. Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako v I. třídě.
- Roth a Bílý, Německá čítanka a mluvnická cvičebnice pro 3. a 4. třídu škol středních. Díl II. Praha. Nákladem vlastním. 3. vydání 2 „ 20 „
- Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jako v I. třídě — „ 20 „
- Šubrt Fr., Učebnice a čítanka francouzská díl II. 2. a 3. vyd. Praha, Neugebauer 2 „ 20 „
- Vlach Jar., Dějepis obecný pro nižší tř. škol střed. Díl III. Nový věk. Praha, Otto 1 „ 50 „
- Sobek, Všeobecný zeměpis. Díl III. Popis mocnářství rakousko-uherského pro čtvrtou třídu škol středních. 3. vydání 1 „ 30 „
- Putzger-Dušek, Historický atlas. Jako ve třídě II.
- Kozenn B., Zeměpisný atlas. Jako ve třídě I.
- Tahtl-Soldát, Algebra pro vyšší třídy středních škol českých. Jen 5. a 6. vydání. Jednota českých matematiků, Praha 3 „ 20 „
- Hromádka-Strnad, Sbirka úloh z algebry pro vyšší třídy středních škol. Jen 6. a 7. vydání 3 „ 40 „
- Jarolímecký V., Geometrie. Jako ve třídě II.
- Leminger F., Fysika pro nižší třídy škol středních. Jako ve třídě III.
- Matzner J., Základy chemie a mineralogie pro IV. tř. real. škol. Praha, Unie. Jen 1. vydání 1 „ 70 „
- Cyrillský kancionál.

Třída V.

- Martin-Vondruška, Katolická věrouka pro vyšší třídy škol středních. Jen 4. vyd. Praha, Kober 2 K 40 h
- Bartoš-Bílý-Čech, Malá slovesnost. Jen 9. vydání. Brno, Karel Winiker 5 „ 10 „
- Hrubý a Vaňorný, Výbor z literatury řecké a římské v českých překladech pro české reálky. Jen 4. a 5. vydání. C. k. knihosklad 2 „ 70 „
- Gebauer, Krátká mluvnice česká. Jako v třídě I.
- Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako v I. třídě.
- Trnka, Deutsches Lesebuch für die fünfte und sechste Klasse der Mittelschulen mit böhmischer Unterrichtssprache. Praha, jen 3. vyd. Wiesner 4 „ 80 „
- Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jako v I. třídě — „ 20 „
- Roth Julius, Německá mluvnice pro střední školy a učitelské ústavy. Praha, Náklad vlastní 1 „ 90 „
- Tieftrunk, Česká čítanka pro žáky středních škol 1. díl 7. vydání. Praha, Kober 2 „ 60 „
- Šubrt-Paulus, Učebnice a čítanka francouzská díl III. pro V. třídu českých škol středních. Jen 2. a 3. vydání. Prague, Neugebauer 1 „ 80 h
- Šubrt-Paulus, Chrestomathie française à l'usage des classes supérieures des écoles secondaires bohèmes. Jen II. a III. vydání. Prague, Neugebauer 3 „ 30 „
- Kameníček-Dvořák, Všeobecný dějepis pro vyšší třídy středních škol. I. díl. Věk starý. Vydání pro reálky. 1. a 2. vydání. Praha, Otto 3 „ — „
- Putzger-Dušek, Historický atlas. Jako ve třídě II.
- Kozenn B., Zeměpisný atlas. Jako ve třídě I.
- Tahtl-Soldát, Algebra vyšším třídám středních škol českých. Jako ve IV. třídě.
- Hromádka-Strnad, Sbirka úloh z algebry. Jako ve IV. třídě.
- Valouch, Tabulky logaritmické. Jednota českých matematiků 2 „ — „
- Strnad, Geometrie pro vyšší školy reálné. I. díl Planimetrie. Praha, Kytka. Jen 3. vydání 3 „ — „
- Jarolímecký, Deskriptivní geometrie pro vyšší třídy reálné. Jen IV. a V. vydání. Praha, Jednota českých matematiků 3 „ — „
- Rosický, Botanika pro vyšší třídy škol reálných. Jen 3. a 4. vydání. Praha 1898 Unie 3 „ — „
- Matzner, Chemie anorganická pro vyšší školy reálné. Budějovice, Dubský 3 „ — „
- Cyrillský kancionál.

Třída VI.

- Guggenberger-Ježek, Katolická mravouka pro VII. tř. gym. a VI. třídu škol. reál. Jen 2. vydání. 1 K 80 h

- Bartoš-Bílý-Čech, Malá slovesnost. Jako v V. třídě.
- Hrubý-Vaňorný, Výbor z literatury řecké a římské. Jako ve třídě V.
- Novák J., Výbor z literatury české. Díl I. Praha, Unie 2 „ 50 „
- Grim J., Výbor z literatury české. Doba střední. Praha, Bursík a Kohout. 3. vyd. 3 „ 40 „
- Gebauer Dr. J., Krátká mluvnice česká. Jako ve třídě I.
- Bílý, Komenský Labyrint světa a ráj srdce. Barvič. Brno — „ 80 „
- Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako v I. třídě.
- Trnka Ant., Deutsches Lesebuch für die 5. und 6. Klasse der Mittelschulen mit böhm. Unterrichtssprache. Jako v V. třídě 4 „ 80 „
- Roth J., Německá mluvnice. Jako v V. třídě.
- Rosegger, Drei Erzählungen. vydal Kl. Vepřek. Telč, Šolc 2 „ — „
- Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jako v I. třídě
- Tieftrunk, Česká čítanka. Jako ve třídě V.
- Šubrt-Paulus, Učebnice a čítanka francouzská. Díl III. Jako ve třídě V.
- Šubrt-Paulus, Chrestomathie française. Jako ve třídě V.
- Kameníček-Dvořák, Všeobecný dějepis pro vyšší třídy škol středních. II. díl. Věk střední. Praha, J. Otto. Jen 2. vydání. 2 „ 80 „
- Kameníček-Dvořák, Všeobecný dějepis pro vyšší třídy škol středních. III. díl. Věk nový. Praha J. Otto. 1. a 2. vydání. 3 „ 60 „
- Putzger-Dušek, Historický atlas. Jako ve třídě II.
- Kozenn-Metelka, Zeměpisný atlas. Jako ve třídě I.
- Tahtl-Soldát, Algebra. Jako ve třídě IV.
- Hromádka-Strnad, Sbirka úloh z algebry pro vyšší třídy střed. škol, Jako ve IV. tř. 3 „ 40 „
- Valouch, Tabulky logaritmické. Jako ve třídě V.
- Strnad, Geometrie pro vyšší školy reálné II. díl. Jen 3. vydání. 3 „ — „
- Jarolímecký, Deskriptivní geometrie. Jako ve třídě V.
- Bernard Al. J., Přírodopis živočišstva pro vyšší třídy škol středních. Praha 1895. Kober Jan. Jen 2. vydání. 2 „ — „
- Reis-Theurer, Fysika pro vyšší třídy škol středních. Vydání pro reálky. Jen 3. a 4. vydání. Jednota českých matematiků. 4 „ 90 „
- Matzner J., Chemie organická pro vyšší třídy reálné. Praha. Otto. Jen 2. vydání 1 „ 40 „
- Cyrillský kancionál.

Třída VII.

- Pokoj-Šimon, Učebnice církevních dějin pro střední školy. Praha. Höfer a Klouček, Praha. Jen 2. vyd. 1906. 2 „ 40 „
- Bartoš-Bílý-Čech, Malá slovesnost. Brno, Winiker. Jako v V. třídě 5 „ 10 „
- Hrubý-Vaňorný, Výbor z literatury řecké a římské. Jako ve třídě V. 2 „ — „
- Truhlář Ant., Výbor z literatury české. Doba nová. Jen 3. přepracované vydání. Praha 1898, Bursík a Kohout 4 „ 80 „
- Gebauer J., Krátká mluvnice česká. Jako ve třídě I.
- Shakespeare-Sládek-Bartoča, Julius Caesar. Tragedie o 5 jednáních. J. Otto 1 „ 40 „
- Fr. Černý, Výbor z Hádkovy poesie 1 „ 30 „
- Pravidla hledící k českému pravopisu. Jako ve třídě I.
- Dr. Ig. Kadlec, Deutsches Lesebuch für die obersten Klassen der Mittelschulen. Praha. Unie 1906 4 „ 50 „
- Roth J., Německá mluvnice. Jako v V. třídě.
- Tieftrunk, Česká čítanka jako ve třídě V.
- Goethe, Hermann und Dorothea. Vydal J. Kabelík, Šolc, Telč 1 „ — „
- Regeln- und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Jako ve třídě I.
- Šubrt-Paulus, Chrestomathie française. Jako v V. třídě.
- Šubrt-Paulus, Učebnice francouzská. Díl III. Jako v V. třídě.
- Molière, Femmes savantes. Vyd. Bruderhans. Šolc, Telč 1 „ 40 „
- Kameníček-Dvořák, Všeobecný dějepis. Díl III. Jako ve třídě VI.
- Vrabec J., Politický zeměpis mocnářství rak.-uh. pro nejvyšší třídu škol středních. Praha, Unie 1906 2 „ 10 „
- Putzger-Dušek, Historický atlas. Jako ve třídě II.
- Kozenn B., Zeměpisný atlas. Jako ve třídě I.
- Tahtl-Soldát, Algebra. Jako ve třídě IV.
- Hromádka-Strnad, Sbirka úloh z algebry. Jako ve třídě IV.
- Valouch, Tabulky logaritmické. Jako ve třídě V.
- Strnad, Geometrie pro školy reálné vyšší. III. díl. Praha 1905. Kytka 2 „ 60 „
- Jarolímecký, Deskriptivní geometrie. Jako ve třídě V.
- Šafránek F., Nerostopis pro sedmou třídu reálnou. Jen 3. vydání. Praha-Videň 1896. Unie 1 „ 60 „
- Šafránek Fr., Geologie pro sedmou třídu reálnou. Jen 3. vydání. Praha 1898. Unie 2 „ 50 „

Reis-Theurer, Fysika pro vyšší třídy škol středních. Jako v VI. třídě.
Cyrillský kancionál.

Knihy pro povinnou četbu domácí.

Četba česká:

Pro IV. třídu:	1. Němcová, Babička	2 K 40 h
	2. Erben, Kytice	— „ 40 „
Pro V. třídu:	1. Vrchlický, Legenda o sv. Prokopu	2 „ 40 „
	2. Šv. Čech, Ve stínu lípy	1 „ — „
	3. Čelakovský, Ohlas písní ruských	— „ 40 „
	4. „ „ českých	— „ 40 „
	5. Mažuranič, Smrt Smaila-agy	— „ 80 „
	6. Jirásek, Psohlavci. J. Otto	2 „ 80 „
Pro VI. třídu:	1. Bílý, Od kolébky našeho probuzení	1 „ 50 „
	2. Zeyer, Vyšehrad	1 „ 60 „
	3. Sv. Čech, Dagmar	1 „ 60 „
	4. Jirásek, Skály	2 „ 80 „
Pro VII. třídu:	1. Bozděch, Světa pán v županu	1 „ — „
	2. Zeyer, Neklan	1 „ — „
	3. Jirásek, F. L. Věk, díl I. a II.	6 „ 60 „
	4. Kabelík, Výbor z poesie J. Nerudy. J. Otto.	1 „ 80 „

Četba německá:

Pro IV. třídu:	1. Goethe-Schiller, Gedichte. Vyd. Kl. Vepřek. Telč, Šolc	1 K — h
	2. Grillparzer, Der arme Spielmann. Vyd. Cigánek. Šolc, Telč	1 „ — „
Pro VII. třídu:	Schiller, Wallenstein. Vyd. L. Čech. Šolc, Telč	1 „ 40 „

Četba francouzská:

Pro VI. třídu:	1. Contes populaires. Telč, Šolc	1 K — h
	2. Souvestre, Un philosophe sous les toits. Telč, Šolc	1 „ 20 „
Pro VII. třídu:	1. Daudet, Lettres de mon moulin, Telč, Šolc	1 „ 40 „

Učebnice pro evangelické náboženství.

V 1. oddělení:	Kašpar L. B., Děje starého i nového zákona. Praha. Spolek Komenského	— K 80 h
V 2. oddělení:	Mareš B., Dějiny církve křesťanské pro ev.-ref. žáky středních škol, Pardubice 1898. Nákladem vlastním. Jen 2. vydání.	1 „ 20 h
V 3. oddělení:	Šebesta, Křesťanská věrouka pro školu i dům. Praha, Spolek Komenského 1886	1 „ 30 „
Ve všech 4 odděleních:	Kancionál malý bratrský	5 „ — „
	Bibl. svatá aneb všechna svatá písmena starého i nového zák. Praha. Bibl. společnost	1 „ 50 „

Předměty nepovinné.

Těsnopis.

Pro I. oddělení:	Ibl. Č., Methodická učebnice českého těsnopisu. Díl I. Jen 4. vydání. Praha	2 K 20 h
Pro II. a III. oddělení:	Ibl, Methodická cvičení českého těsnopisu. Díl II. a III. Vydání 2.	2 „ 20 „

Zpěv.

Tiray J., Trojdílný zpěvník pro žactvo českých škol středních. Šolc, Telč.	
V 1. oddělení: Díl I.	— K 60 h
„ 2. „ „ II.	— „ 80 „
„ 3. „ „ III.	1 „ — „

Knihy pomocné.

Sterzinger, Slovník český a německý. I. a II. díl. Lipsko	8 K — h
Fiala H., Stručná grammatika francouzská	1 „ 90 „
Herzer-Ibl, Slovník francouzský. I. a II. díl	18 „ — „
Ad. Mach, Sbírka úloh geometrických. 2. vydání	2 „ 80 „
Jarolímek V., Sbírka úloh z deskriptivní geometrie	1 „ 40 „

D) Důležitější vynesení úřední.

1. Počínajíc šk. rokem 1907/8 může ředitelství vybírat příspěvek na hry mládeže po konferenčním usnesení až do výše 1 K a sbor učitelský může žáky nemajetné od zapravení příspěvku toho osvobodovati bez ohledu, jsou-li osvobození od školného či-li nic. (C. k. m. z. šk. rada dne 21. prosince 1906 č. 24856).

2. Při mimořádných zkouškách, o něž za zvláštními účely bylo žádáno, zaplacen má býti jako taxa zkušební obnos třiceti šesti (36) K, vztahují-li se na látku učebnou z více než dvou pololetí. Jinak zůstává v platnosti taxa 24 K. (C. k. m. z. šk. rada dne 16. ledna 1907 č. 1020).

3. Programy ústavu jest pravidelně zasílati „Českému museu paedagogickému“ v Praze. (C. k. mor. z. šk. rada dne 18. března 1907 č. 4927).

4. Pan c. k. ministr kultu a vyučování nařídil, aby se zřetelem k nastávajícím volbám do říšské rady státním zřízcům jeho ressortu poskytnut byl vhodným rozdělením, jež by odpovídalo poměrům služebním, volný čas k vykonávání volebního práva nutný. (C. k. m. z. šk. rada dne 22. dubna 1907 č. 7685).

5. Israelitským žákům dáti jest prázdnou v odpoledni, které předchází slavnosti smíření, by mohli se zúčastniti odpoledních a večerních bohoslužeb, jimiž se tato slavnost zahajuje. (C. k. m. z. šk. rada dne 26. dubna 1907 č. 7979).

6. Nestojí-li proti známce dobré z povinného kreslení žádná známka výborná z jiného předmětu, jest na reálkách se zřetelem k většímu významu kreslení pro tyto školy v takovém případě přiřknouti vyznamenání, po případě u zkoušky maturitní dospělost s vyznamenáním, jen po zvláštním usnesení porady učitelské. Naproti tomu známka výborná z kreslení padá na reálkách i na gymnasiích stejně na váhu jako v ostatních povinných předmětech. Konečně jest známky v krasopisu jakožto předmětu povinném při všeobecné třídě prospěchu posuzovati právě tak jako známky z kreslení. (C. k. mor. z. šk. rada ze dne 16. května 1907 č. 9506).

7. Pan c. k. ministr kultu a vyučování dovolil, aby se školní rok 1906/7 na ústavech moravských skončil již v pátek dne 5. července t. r. (C. k. m. z. šk. rada dne 2. června 1907 čís. 10810).

Dodatky k oddělení A.

IV. Školní zdravotnictví.

Konference o prostředcích, jež by příznivě působiti mohly na tělesný rozvoj mládeže školní, předepsaná výnosem c. k. ministeria kultu a vyučování dne 15. září 1890 č. 19097, konala se dne 29. listopadu 1906.

Přehled účastníků

v tělocviku a ostatních tělesných cvičeních.

Ve třídě	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Celkem	Kolik v %
Žáků veřejných	40	23	37	36	26	25	20	207	100
Do tělocviku chodili	40	23	37	36	26	25	20	207	100
Od tělocviku osvobozeni úplně dočasně	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hr se "účastnili"	33	17	25	26	20	22	12	155	74.9
Bruslili	37	22	37	34	22	25	18	195	94.9
Na lyžích jezdili	12	15	24	30	23	22	19	145	70.6
Koupali se	40	23	36	34	26	23	20	202	97.6
Plovati uměli	23	21	31	34	20	23	20	172	83.9
Žáci přespolní	8	6	10	10	6	2	3	45	2.2
Na kole umějí jezdit	6	4	13	21	20	23	16	102	49.2

1. **Bruslení na ledě** počalo letos 19. prosince. Žáci bruslili na Cihelském rybníce a to vždy ve středu, v sobotu, v neděli a ve svátek od 3—5 hodin odpoledne povinně, všechny jiné dni od 4—6 hodin nepovinně za dozoru učitele tělocviku a ostatních členů sboru. Za všechny žáky bruslící zapravilo ředitelství ústavu Bruslařskému klubu příspěvek 60 K, kterýžto od žáků přiměřeně vybrán byl.

2. **Jízda na lyžích** byl letošní rok velmi přízniv. Žáci, kteří toto odvětví cvičení tělesných s nemalou zálibou pěstují, jezdili vždy ve feriálních a svátečních odpůldnech a to jen v nejbližším okolí.

3. **Koupání** započalo letos 13. června. Žáci koupali se kromě neděle a svátků denně v městské plovárně na Cihelském rybníce vždy od 1/2 5—6 hod. odp. ve dvou skupinách za dozoru učitele tělocviku i ostatních členů sboru učitelského; k vůli bezpečí žáků býval přítomen vždy najatý plavec. Do obecní pokladny zapraveno za všechny koupající se žáky 60 K, kterýžto obnos od žáků přiměřeně vybrán byl.

4. **Hry mládeže** na reálním rejdišti provozovány byly počínaje dnem 6. května vždy v pondělí I. a II. třída, v úterý III. a IV. třída a v pátek V., VI. a VII. třída od 5—6 i 7 hod., později v čas koupání od 6 přes 7 hod. Žáci přespolní hrávali si ve volné chvíli polední. Hry cvičil a řídil uč. tělocviku ve smyslu učebné osnovy (vys. výnos minist. ze dne 13. února 1898 čís. 12261 ex 1896). Při hrách dozírali i ostatní členové sboru. Kázeň byla dobrá, ač žákům dopráno možné volnosti.

5. **Vycházky** konány hlavně z ohledů zdravotních a měly především ráz tělocvičný, však nepomijeno též spojovati je s příležitostným poučením z oboru přírodního, zeměpisného, historického, uměleckého a p. Kázeň na pochodech rušena nebyla. Stejneměrný krok udržován písněmi a trubením na polní trubku.

Dosud vykonány byly tyto vycházky:

Číslo	Datum	Třída	Směr cesty	Vůdce	Počet účastníků	Cesta tam i zpět	Vycházka trvala	Účel	Pozn.
1	14./XI.	V.	Harusův kopec-Šibenice	Cigánek	20	6 km	2 1/2 h.	Rozhled po okolí	—
2	17./XI.	I.	Harusův kopec-Šibenice	Bažant	20	6 „	2 1/2 „	Zeměpisná	—
3	4./V.	I.	Černá skála-Bílá skála	Bažant	19	6 „	2 1/2 „	Tělocvičná	—
4	7./V.	VII.	Špitálský zářez-Šaškův lesík	Jelínek	18	2 „	1 h.	Geologická	—
5	8./V.	II.	Sýkovec-Tři Studně-Vlachovice	Cigánek	12	14 „	5 „	Tělocvičná	—
6	„	III.	Zubří-Míchovy	Brož	13	9 „	3 „	„	—
7	10./V.	V.	Ochoza-Černá skála-Plačkovec	Jelínek	27	5 „	2 „	Botanická	—
8	12./V.	I.	Harusův kopec-Šibenice	Bažant	12	6 „	2 1/2 h.	Zeměpisná	—
9	15./V.	V.	Hlinné-Običtov-Jámy-Slavkovice	Cigánek	18	20 „	5 1/2 „	Tělocvičná	—
10	23./V.	VII.	Tři kříže-Nová Ves-Humpolecký lom	Jelínek	20	5 „	1 1/2 „	Geologická	—
11	29./V.	II.	Pasecké skály	Oulehla	14	13 „	4 h.	Tělocvičná	—
12	30./V.	III.	Koníkov-Lhota-Vojtěchov-Zubří	Bažant	13	24 „	5 1/2 „	„	—
13	1./VI.	I.	Petrovice-Zátoky-Nová Ves	Pokora	25	10 „	4 h.	„	—
14	5./VI.	I.	Rožná-Bukov-Mitrov-Stražek-Zám. Rožinka	Soška	35	54 „	Celý den	Turist.	Část drahou
15	„	II.	Žďár-Zámek Žďár-Dářsko-Radostín-Račín	Mafocha	22	41 „	„	Zeměp., umělecká, tělocv.	„
16	„	III.	Kadov-Malínská skála-Drátníkova sk.-Německé-Buchtův kopec	Bažant	35	33 „	„	Zeměpisná a tělocvičná	„
17	„	IV.	Sklenné-Dářsko-Zámek Žďár-Zelená Hora-Žďár	Bláha	23	45 „	„	Turistická. Prohlídka rašelní, sádky a Zámku Žďaru	Část drahou
18	„	V.	Německý Brod-Lipnice-Světlá	Cigánek	17	136 „	„	Prohlídka města, hradu, parku.	Větší část drahou
19	„	VI.	Sklenné-Škrdlovice-Dářsko-Radostín-Žďár	Landa	18	41 „	„	Turist.	Část drahou
20	11./VI.	VII.	Zastávka-po trati k Slavkovicům	Jelínek	18	6 „	1 1/2 h.	Geologická	—
21	12./VI.	I.	Černá skála-Bílá skála-Vlachovice-Radňovice	Pokora	32	12 „	5 h.	Tělocvičná	—
22	15./VI.	III.	Vejdoch-Hodiškov-Řečice-Petrovice	Bažant	10	20 „	6 „	Zeměpisná a tělocvičná	—
23	„	IV.	Medlov-Fryšava-Tři Studně-Vlachovice	Pokora	17	16 „	6 „	Tělocvičná	—
24	22./VI.	VII.	Panské cihelny-zářez u Bezděkova mlýna	Jelínek	18	4 „	1 „	Geologická	—
25	24./VI.	II.	Šaškův lesík-Plačkovec-Kubovské rybníky	Jelínek	23	5 „	1 1/4 h.	Botanická	—
26	24./VI.	VI.	Rybníky Kubovské horní a dolní	Jelínek	25	4 „	1 h.	Zoologická	—
27	26./VI.	I.	Ochoza-Plánava-Hrobky	Jelínek	39	5 „	1 1/4 h.	Botanická	—

Ostatní projektované vycházky vykonají se ještě, bude-li počasí příznivo.

8. **Cestování o prázdninách.** Žákům na konci šk. roku vřele se doporučuje, aby ve vlastním prospěchu dle možnosti o prázdninách cestovali. Pomíjejíce menších četných cest uvádíme tyto:

II. Feldmann Otto: Nové Město-Brno-Hrušovany-Pálavské kopce-Drnholec (část drahou). Koudela Stan.: Olešná-Přibyslav-Borová-Polná-Něm. Rudolec-Žďár (část drahou).

III. Adamec Jan: Ranná-Skuč-Chrudim-Heřm. Městec-Čáslav-Kutná Hora (část pěšky). Blažek Otto: Žarošice-Holešov-Hostýn (část drahou). Koudela Jarosl.: Olešná-Přibyslav-Borová-Polná-Něm. Rudolec-Žďár (část drahou). Lorenc Jarosl.: Německé-Polička-Lanškroun (část drahou). Miček Lev: N. Město-Nedvědice-Brno-Rájec-Sloup-Macocha-Blansko-Tišnov (část drahou). Mužátko Al.: Veselíčko-Něm. Brod-Pardubice-Jablonec-Liberec (drahou). Ptáček Rud.: Bystřice nad Pernštýnem-Vír-Tišnov-Brno (pěšky). Spiegel Rud.: Křižanov-Vel. Byteš-Brno-Mor. Budějovice (část drahou). Vlček Alois: Přibyslav-Pernštýn-Blansko-Sloup (drahou a pěšky).

IV. John Ig.: Bučovice-Brno-Podivín-Lednice-Břeclava (část drahou). Košťál Karel: Nové Město-Jihlava-Jindř. Hradec-Třeboň-Ceské Budějovice-Krumlov-Tábor-Bechyně (drahou). Miček Viktor: (Viz Miček Lev III.). Rajnyš Ad.: N. Město-Brno-Znojmo a okolí (drahou a pěšky).

V. Beran Otakar: Světnov-Žďár-Něm. Brod-Kolín-Nymburk-Ml. Boleslav-Turnov-Liberec (větší část drahou). Homolka Jos.: Míchov-Polička-Ces. Třebová-Zábřeh-Štěpánov-Olomouc a okolí-Přerov-Kroměříž-Vyškov-Brno (drahou). Kubelka Václav: N. Město-N. Brod-Chrudim-Pardubice-Kolín (drahou). Kaňk-Kutná Hora-Čáslav-Lichnice-Chrudim (pěšky). Procházka Fr.: Žďár-N. Brod-Kolín-Praha-Libeň-Beroun-Zdice-Příbram; Žďár-Kutná Hora (drahou a pěšky). Šolín Václ.: Daňkovice-Vír-Kunštát-Rájec-Sloup-Macocha-Blansko-Brno-Tišnov-N. Město-Žďár-Chrudim a okolí (část drahou). Vilím Fr.: Stražek-Rožná-Pernštýn-Štěpánov-Vír-Polička (pěšky). Zejda Jan: 1. Přibyslav-N. Město-Jimramov-Vír-Kunštát-Rájec-Sloup-Macocha-Blansko-Brno-Nedvědice-Pernštýn (část drahou). 2. Přibyslav-Světlá-Sázava-Želiv-Humpolec (pěšky).

VI. Činčera Em.: Přibyslav-N. Brod-Kolín-Praha (drahou), Zbraslav-Praha-Říčany (pěšky), Jilemnice (drahou), Turnov-Labská bouda-Labské prameny-Schreiberhava-Mumlava-Vodopád-Vysoké Kolo-Sněžka-Janské Lázně (pěšky). Fiala Jos.: N. Město-Něm. Brod-Kutná Hora (drahou). Matoušek Karel: Chlívské-Brno-Lednice-Kyjov-Bystřice pod Hostýnem (drahou), Hostýn-Frenštát-Radhošť-Rožnov (pěšky), Přerov-Brno (drahou). Linsbauer Aleš, Rosa Karel, Vacík Lad.: Žďár-Nedvědice (drahou), Pernštýn-Tišnov-Blansko-Macocha-Sloup-Prostějov-Olomouc-Přerov-Chropiň-Kroměříž-Slavkov (pěšky), Brno-Tišnov (drahou). Pospíšil Karel: Nové Město-Polná-Jihlava (na kole). Výborný Jan: Hrušovany-Znojmo-Mikulov-Lednice-Valčice-Břeclava-Láva-Maria Szászvaros (část na kole, část drahou).

VII. Hlavatý Adolf, Uhliř Jan: Kunratice-Nedvědice-Brno-Lednice-Hodonín-Uh. Hradiště-Velehrad-Buchlov-Ivanovice-Vyškov-Blansko-Lomnice (větší část pěšky).

9. **Zdravotní stav žactva** byl celkem zcela uspokojivý. Toliko jeden žák VII. tř. trpěl neuralgií a jeden žák VI. třídy komplikovaným zánětem vnitřním následkem chřipky (na konci školního roku).

10. **Měření sil tělesného vývinu žactva** jako léta předešlá i letos prováděno a odnášelo se k stanovení výšky, objemu prsou při v dechu i výdechu, objemu paže v záloktí napiaté i skrčené a objemu lýtky v centimetrech a stanovení váhy v kilogramech. Žáci I. až III. třídy vzpírali z vodorovné polohy na prsou do vzpažení činku 15 kg, žáci ostatních tříd činku 25 kg těžkou.

Přehlednou tabulku viz na konci programu.

V. Kronika ústavu za školní rok 1906-7.

Zápis a zkoušky přijímací vykonány dne 14. a 16. července, dne 15., 17. a 18. září 1906. Přijato bylo 215 žáků.

Školní rok započal ve středu dne 19. září slavnými službami božími pro žáky katolické v katolickém, pro žáky evangelické v evangelickém chrámu Páně.

Ve čtvrtek dne 20. září v 8 hodin ráno začalo pravidelné vyučování.

Ve čtvrtek dne 4. října konány za příčinou jmenin J. V. císaře a krále v 8 hodin ráno slavné bohoslužby pro žáky katolické v reální kapli; bohoslužeb těch se zúčastnil veškerý sbor professorský. Pro žáky evangelické konány zvláštní bohoslužby v chrámu Páně evangelickém.

V sobotu dne 3. listopadu bylo prázdné (výn. c. k. m. z. š. rady dne 30. října 1906 čís. 22.422/pr.)

V pondělí dne 19. listopadu za příčinou Nejvyšších jmenin Jejího Veličenstva zesnulé císařovny a královny Alžběty bylo prázdné. Pro žáky katolické byly smuteční bohoslužby v 8 hodin v reální kapli a zúčastnil se jich veškeren sbor professorský. Pro žáky evangelické konány zvláštní bohoslužby v chrámu Páně evangelickém.

První pololetí skončeno v sobotu dne 9. února 1907, ve kterýžto den po skončeném vyučování rozdána vysvědčení.

Druhé pololetí počalo ve středu dne 13. února.

V úterý dne 26. března bylo prázdné (výn. c. k. m. kultu a vyučování dne 5. března 1907 č. 9010, int. 10. března 1907 č. 5203 m. z. š. r.). Jest však poznamenati, že žáci přespólní pro veliké vánice a vichřice, které zuřily dne 23. 24. a 25. dubna, nemohli ani po dráze, ani po saních odejeti na svátky.

Dne 30. března zemřel v domově svém Bystřicí nad Pernštýnem srdeční vadou hodný a pilný žák

Karel Musil.

Pohřeb byl konán v pondělí dne 1. dubna odpoledne. Na rakev položil sbor professorský věnec a na pohřbu byli ředitel ústavu a třídní III. třídy c. k. prof. Jar. Bažant. Poněvadž byly právě velikonoční svátky, mimo žáky domácí zúčastnili se pohřbu jen dva žáci z Nového Města.

Ve středu dne 5. června dal ředitel ze své moci prázdné. V ten den podnikly vycházky I. třída do Rožné, Mitrova a Stražku (do Rožné a z Rožné zpět drahou), II. třída do Žďáru, k rybníku Dářsku, přes Radostín a Ranské rašeliníště do Žďáru (do Žďáru a ze Žďáru drahou), III. třída do Kadova, na Malínskou skálu a do Německého, IV. třída přes Sklenné k Dářsku a do Žďáru (ze Žďáru zpět drahou), V. třída drahou do Německého Brodu a Okrouhlice, na hrad Lipnici a do Světlé, ze Světlé drahou do Nového Města, VI. třída přes Sklenné a Škrdlovice k Dářsku a do Žďáru (ze Žďáru drahou). Žáci II. třídy byli pohoštěni v Radostíně (v Čechách) od p. Jirky, hostinského, žáci III. třídy od p. učitele Lorence a společnosti v Německém; za laskavou tuto přízeň ředitelství vzdává díky.

Vyučování kat. náboženství byl přítomen veldp. arcikněz Fr. Kunstmüller jakožto biskupský komisař dne 7. června ve třídě I., VI. a VII., dne 8. června ve třídě III. a V., dne 10. června ve třídě II. a 20. června ve třídě IV.

V neděli dne 16. června 1907 uspořádány byly těsnopisné závody. Účastnilo se 12 žáků I. oddělení a 6 žáků III. oddělení. První oddělení psalo kraso-

pisný diktát písmem korrespondenčním, třetí oddělení diktát rychlopisný stupňovanou rychlostí 60—85 slov po 5 minut, přepis 30 minut.

V I. oddělení dostali I. cenu: Blažíček Miloslav IV. tř., II. cenu: Josef Lukeš IV. tř., III. cenu: Peňáz Metoděj IV. tř., IV. cenu: Svítal Václav IV. tř., V. cenu: Zetulák Josef IV. tř. Odměny dostali: Košťál Karel IV. tř., Rotkovský František IV. tř. a Sáblik František IV. tř. Ve III. odd. I. cenu: Kuda Konrád VI. tř., II. cenu: Janáček Josef VI. tř., III. cenu: Matoušek Karel VI. tř. Odměnu za dobrou práci Dvořák Frant VI. tř.

Knihy na ceny a odměny věnovali ochotně: sl. spolek českých těsnopisců v Brně 6 roč. Věstníku a 3 brožury Nástinů Holasovy soustavy českoslov. rychlopisu, p. prof. J. Arn. Bláha: Vrchlického Bar-Kochba (váz.), soukromník p. Jos. Jelínek: Zeyer, Amparo a j. povídky, p. lékárník Aleš Seichert: Vrchlického Moje sonata (váz.) a Machar 1893—1896 (váz.), odb. učitel p. Mil. Jičínský: Benešův Těsnopis pro samouky, Morava svým Maticim, Řehákové Povídky z cest (váz.), Markalousovu Nauka o slohu, Dr. Kurz Zeměpisné rozšíření rostlin a zvířat, Lipany (časopis Máj), Kettnerův Slovníček samoznaků těsnopisných, Machovu Malou učebnici těsnopisu a několik čísel německých časopisů stenografických, celkem v ceně 42 K. Velečtým dárcům srdečně díky vzdává ředitelství.

Žakovská čítárna založena a spravována bylo jako roku minulého.

Školní rok byl ukončen v pátek dne 5. července (výnos c. k. min. k. a v. ze dne 22. května 1907 č. 18.563, int. 2. června 1907 č. 10.810 m. z. šk. rada), slavnými službami božími v kapli reální pro žáky katolické, v evangelickém chrámu Páně pro žáky evangelické. Téhož dne byla vydána žákům vysvědčení. —

Dodatek k B I. 1.

c) Themata k úlohám.

Úlohy české.

Ve třídě V. 1. Tvrdý jsme rod a zkušený všelikých trudů, neklamným důkazem jsouce, ký původ je našeho vzniku (Ovidius). Vypravování. 2. Pověsti o rytířích blanických a o králi Ječmínkovi. Příběh. 3. Na Harusově kopci. Ličení. 4. Zlatý kolovrat. Vypravování dle básně Erbenovy. 5. Achilleus. Povahopis. 6. Ústavní poměry v Athenách a ve Spartě. Příběh. 7. Žižka před Prahou. Dle básně Sv. Čecha. 8. Jednou ranou dub nepadne. Rozbor. 9. Jak vlny osením po tobě hrají mé vzpomínky a touhy, rodný kraji! (Sv. Čech). Rozbor. 10. Lest Sinonova. Vypravování. 11. O důležitosti cestování. Rozprava. 12. O výživě rostlin. Rozprava. — Práce postupná: V čem tkví podstata ballady. Rozprava. — Úkoly 1., 4., 7., 10. jsou školní. E. Cigánek.

Ve třídě VI. 1. Změny v přírodě v mém domově za dobu prázdnin. Ličení. 2. Giljoma matka. Povahopis. 3. A zlý k zlému jako přilne, neb což je podobno k čemu, to vždy jako přilne k němu. Rozbor. 4. Květy a naděje. Přirovnání. 5. Dalimilova kronika. Rozprava. 6. Jaké následky měl poměr Slovanů ku křesťanství po jich usazení v Evropě. Rozprava. 7. Obraz staročeské literatury. Rozprava. 8. Zobrazuje-li pohádka o Ryzci a Holubince osud Dagmarin? Rozprava. 9. Krupař Kleofáš. Povahopis. 10. Meč mnoho jest — však více radlice. Rozprava. 11. Středověký humanismus v Čechách. Rozprava. 12. Mythický a symbolický význam Zeyerovy básně Zelený vítěz. Rozprava. — Práce postupná: Zasluby Jednoty bratrské o literaturu českou. Rozprava. — Úloha 2., 5., 8., 11. školní. Leander Čech.

Ve třídě VII. 1. Klidný rozvoj všude platí, v brázdách polí, v brázdách hvězd. (J. Vrchlický). Rozprava. 2. Život a povaha Václava Tháma dle Jiráskova Věka. Charakteristika. 3. Jungmannovy zásluhy o básnictví české. Rozprava. 4. Střední Podunají jevištěm dějin světových. Rozprava. 5. Umělé světlo. Rozprava. 6. Pohádkové živly v Zeyerově Radúzovi a Mahuleně. Rozbor. 7. Vlast svou máš nade vše milovat! (Neruda, Písně kosmické). Rozprava. 8. Praha srdcem našeho národa. Rozprava. 9. O povinnostech studující mládeže. Úvaha. — Maturitní práce: Moře Středozemní — moře kulturní. Rozprava. — Úkoly 3., 6., 9. jsou školní.

Řečnická cvičení: O sopečné činnosti naší země (Bukovský). O lásce k vlasti (Hlavatý). Spory o rukopisy (Hošpes. Luděk Marold (Jambor). Vlast v poesii Macharově (Kalásek). Raisovi Zapadlí vlastenci (Klimeš). O vzduchoplavbě (Kubík). O K. Havlíčkovi Borovském (Malina). Jak se jeví v poesii Nerudově láska k matce (Maršálek). Stav literatury české po bitvě bělohorské (Najmon). Jan Maria Plojhar (Pail). O B. Smetanovi (Poláček). Nad hrobem F. Bartoše (Růžička). Vývoj názoru světového (Svítal). J. A. Komenský (Tatíček). Božena Němcová (Uherka). Dějiny české v dílech Jiráskových (Uhlíř). O Karlu Moorovi a jeho hudbě. (Vondruška). Idea vlastenecká v poesii Sv. Čecha (Zich). E. Cigánek.

Úlohy německé.

Ve třídě V. 1. Ein schlaues Hündchen. Übersetzung. 2. Soldat und Sohn. Nacherzählung. 3. Mein Geburtsort. Beschreibung. 4. Worte des Korans. Nacherzählung in Prosa. 5. Die Seele. Übersetzung. 6. Der Sänger. Prosaische Wiedergabe. 7. Wurm und Schöps. Übersetzung. 8. Die Elbe. Nacherzählung. 9. Der neue Diogenes. Prosaische Wiedergabe. 10. Wien. Nacherzählung eines übersetzten Lesestückes. 11. Der vertriebene König. Prosaische Wiedergabe. 12. Prag. Nacherzählung. 13. Der Hirsch, der Hase und der Esel. Übersetzung. 14. Zeus und das Pferd. Nacherzählung. — Postupná práce: Der Nagel. Diktat und Übersetzung. — Úlohy čís. 2., 4., 6., 8., 10., 12., 14. jsou školní.

Karel Frič.

Ve třídě VI. 1. Dornröschen. Nach der Schullektüre. 2. Die Gaben des Herbstes. Schilderung. 3. Roseggers Jugendzeit. Nach seiner Erzählung „Als ich den Kaiser Josef suchte“. 4. Josef II. Übersetzung. 5. Maria Theresia. Diktat. 6. Die Feuersbrunst in Petrowitz. Schilderung. 7. Die Moldau. Beschreibung. 8. Der Hirsch. Übersetzung. 9. Wien in Vorstellungen eines Bauernknaben und in der Wirklichkeit Nach Roseggers: „Als ich den Kaiser Josef suchte.“ 10. Der geizige Nussbäuer. Übersetzung. 11. Belsazar. Prosaische Wiedergabe eines Gedichtes von H. Heine. 12. Der Frühling — ein Bild der Jugend. Vergleichung. 13. Der Wolf und der Fuchs. Diktat. 14. Der Ackerbau als Grundlage der Kultur. Im freien Anschluss an Schiller's Gedicht „Das eleusische Fest“. Versetzungsarbeit: Ein Brief. Retroversion. Gedankengang in Schillers Gedichte: „Hoffnung“. — Úlohy 1., 3., 5., 7., 9., 11., 13. jsou školní. In Arnošt Bláha.

Ve třídě VII. 1. Entwicklung der mittelhochdeutschen Dichtung. Nach der Schullektüre. 2. Die Exposition in Lessings Minna v. Barnhelm. 3. Ein Undankbarer schadet zehn Hilfsbedürftigen. Nach dem Französischen. 4. Maria Theresia. Übersetzung. 5. Mutter und Sohn. Nach Goethes Hermann und Dorothea. 6. Moderne Verkehrsmittel. Abhandlung. 7. Wanderungen der Menschen. Von Goethe. Diktat und Übersetzung. 8. Der Brand. Schilderung. 9. Die Verbreitung der Pflanzen auf der Erde. 10. Die Entdeckungen des XV. Jahrhunderts und ihre Bedeutung für das Kulturleben Europas. Abhandlung. 11. Ein Tag im April. Schilderung. 12. Josef II. Übersetzung. — Úlohy číslo 1., 3., 5., 7., 9., 11. jsou školní. Karel Frič.

Úlohy francouzské.

Ve třídě V. 1. Quelques détails sur la route du Grand-Saint-Bernard. Traduction. 2. Une saillie originale. Récit. 3. La religion chrétienne. Traduction. 4. Mort de Jean, roi de Bohême. Récit. 5. La mer. Traduction. 6. Le corbeau et le renard. Fable de Lafontaine mise en prose. 7. Défense de Servilius devant le peuple romain. Traduction. 8. Les animaux choisissent un roi. Récit. 9. Offre de service d'un employé de commerce. Traduction. 10. Le loup et la cigogne. Fable de Lafontaine mise en prose. 11. Racine dans sa famille. Traduction. 12. Les deux voyageurs. Poésie de Florian mise en prose. 13. Le tigre et le jeune chevreuil. Traduction. 14. L'art de faire beaucoup de bien. D'après une lettre de Franklin. 15. Diverses reparties. Traduction. 16. Un bon docteur. Récit. 17. Thème de promotion: Philippe Lebon. Rétroversion. Exercice. — Úlohy 2., 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16. jsou školní. In. Arnošt Bláha

Ve třídě VI. 1. Le locataire irrésolu. Traduction. 2. Gil Blas, élève du docteur Sangrado. Récit. 3. Le maître chat. D'après la lecture de maison. 4. Quels éléments contribuèrent à la formation de la nationalité française. Tableau historique. 5. Notre maison d'école. Lettre descriptive. 6. Le chêne et le roseau. Fable de Lafontaine mise en prose. 7. Le maréchal Davoust. Traduction. 8. Importance des arts. Récit. 9. Un plan de vie. Traduction. 10. Le bûcheron et la mort. Fable de Lafontaine mise en prose. 11. Gudrun. D'après la lecture allemande. 12. Le bon fils. Rétroversion. 13. Les mines de sel de Hallein. Traduction. 14. Après la bataille. Poésie de V. Hugo mise en prose. 15. Rencontre avec J. J. Rousseau. D'après la lecture de maison. 16. L'abeille et la fourmi. Fable de Jussieu mise en prose. 17. Thème de promotion: Charlemagne visitant les écoles. Dictée et version. Exercice. — Úlohy 2., 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16. jsou školní. In. Arnošt Bláha

Ve třídě VII. 1. L'archiduc Albert d'Autriche. Traduction. 2. Le Saint Graal. Dictée et version. 3. L'automne. Description. 4. Le secret de maître Cornille. Reproduction. 5. Pierre le Grand. D'après l'histoire. 6. La renaissance en France. Essai. 7. La France sous Louis XIV. D'après l'histoire. 8. Montaigne. Imitation. 9. Ma biographie. Narration. 10. Unité de la population française. Dictée et version. 11. Mort de Napoléon à Sainte Helène. Traduction. 12. Les usages et les mœurs de la révolution française. 13. Taillefer. Reproduction du poème allemand par Uhland. — Úlohy čís. 2., 4., 6., 8., 10., 12. jsou školní.

Karel Frič.

E) Seznam žáků.

*V II. pololetí s vyznamenáním.

V závorce udáno různé bydliště rodičů od rodiště žákova.

I. třída.

Beranovský Antonín z Nového Města. — Bláha Vojtěch ze Zvole. — Blažek Jaroslav z Podolí. — Boháč Adolf z Olešné (Nové Město). — Böhm Vladimír z Nového Města. — Borovička Eugen z Val. Klobouk (Nové Město). — Filipi Adolf z Nedvězíčka (Nové Město). — *Gregor Bohumil z Odrance (Nové Město). — Gregor Josef z Daňkovic. — Haman Bohumil z Cikháje. — Hašek Ladislav z Nedvědice. — Herzog Jakub z Miroslavě. — Holsbach Josef z Bohdalova. — Chorvát Juraj z Velké Vsi v Uhrách (Březová, Uhry). — Kaláb František z Veselíčka. — Kaňa Josef z Podolí. — Klimeš Mořic z Mirošova. — *Kryštof Adolf z Věcova. — Libra Boh. z Rozsoch (Rokytno). — *Libra Josef z Krásné (Novosady). — Lorenz Vlastimil z Německého. — Med Vojtěch z Poděšína v Čechách. — Nečas Frant. z Nového Města. — Petr Josef z Petrovic. — *Pochop František z Petrovic. — *Rosický Bohumír z Mor. Janovic.

— Rott Karel z Rychmburka v Čechách. — *Seidl František z České Svatky v Čechách (Nové Město). — Sláma František z Fryšavy. — Srnský Ladislav z Olešné. — Staněk František z Nového Města. — *Svítil Aleš z Nov. Města. — Svoboda František ze Zubří. — *Svoboda Václav z Nového Města (Něm. Rudolec). — *Šín Ladislav z Rokytna. — Šouba Josef z Řečice (Rad. Svatka). — Švanda Theodor z Jihlavy (Bystřice n. P.) — Večeřa Jan z Březí. — *Zicha Miloslav z Lažánek. — Židlický Jiří z Nového Města. 40

II. třída.

Caha František z Horních Rosiček. — *Čápek Karel z Moravské Olešnice. — Feldmann Otto z Nového Města. — *Filipi František z Nedvězíčka (Nov. Město). — Fousek Jan z Petrovic. — Jakubiček František z Bobruvky. — *Jirka Jan z Radostína v Čechách. — Jurnečka Ladislav z Jamného (Jestřabí Kuřimské). — Koudela Stanislav z Něm. Rudolce (Olešná). — Koza Jindřich z Jimramova (Nové Město). — *Král Karel z Jiřkovic. — Kučera František z Pohledce. — Menšík Miloš z Vojnova Městce. — Mička František z Nového Města. — Musil Rudolf z Křidel. — *Pohanka Josef z Nového Města. — Polanský Alois z Vidně v Dol. Rak. (Radešín). — *Seidl Antonín z České Svatky v Čechách (Nové Město). — Štikar Josef z Věchnova. — Tulis Josef z Nového Města. — Vališ Josef z Jiřkovic. — Vidoň Jan z Nového Města. — *Zadina Alois z Horní Krupé v Čechách. 23.

III. třída.

Adamec Jan z Ranné v Čechách. — Beranovský Karel z Nov. Města. — Bláha Jaroslav ze Zvole (Hor. Rožinka). — *Blažek Otto z Nasedlovic (Žarošice). — Gabessam Hubert z Fryšavy. — Göttler Karel ze Žďáru. — Heičman Adolf ze Zámku Žďáru (Nové Město). — Hlavatý Josef z Pohledce. — *Hnátek Antonín z Olší. — Chmela Ladislav z Kuklíku. — Kaňa Bonifác z Podolí. — Kašpárek Emanuel z Horní Bobrové. — Koudela Adolf ze Slavkovic. — Koudela Jaroslav z Něm. Rudolce (Olešná). — Kozák František z Pohledce. — Kupec František z České Svatky v Čechách. — Landisch Bohumil ze Žďáru. — Lorenc Jaroslav z Německého. — *Marzy Stanislav z Velkého Meziříčí (Vel. Byteš). — *Miček Lev z Krakova v Haliči (Nové Město). — Mužátko Alois z Veselíčka. — Navrátil František z Víru. — Neubauer Václav z Polné v Čechách. — Ondráček František z Nového Města. — Peňáz Jan z Vatin (Slavkovice). — Ptáček Rudolf z Bystřice n. P. — Rosický Karel z Mor. Janovic. — *Soška František z Řečice. — Spiegel Rudolf z Křižanova. — Staněk Josef z Nového Města. — Starý Josef z Křidel. — Svoboda Bernard ze Zubří. — Svoboda Rudolf z Pohledce. — *Špinar Jindřich ze Zámku Žďáru (Žďár). — *Václavek Vladimír z Proseče v Čechách. — Večeřa Ladislav z Branšova. — Vlček Alois z Příbyslavě v Čechách, 37.

IV. třída.

Bastl Metoděj z Jimramova. — Benč Oldřich ze Stražku (Dlouhé). — *Blažíček Miloslav z Polničky v Čechách. — Černý František z Bobruvky. — *Dvořák Josef z Mirošova. — Fiala Julius z Nového Města. — *Ganzwohl Karel z Uherského Hradiště (Nové Město). — Gregor Josef z Odrance (Nové Město). — Habán Josef z Radkova. — Havlík Josef z Nového Města. — Homola Frant. z Ostrova (Občtov). — Hudeček Karel z Jam. — Charvát Richard z Českých Křižánek v Čechách. — John Ignác z Bučovic (Vicomelice). — Košťál Karel z Nového Města. — *Lukeš Josef z Petrovic. — Menšík Vladislav z Vojnova Městce v Čechách. — *Miček Viktor z Krakova v Haliči (Nové Město). — Mičík František z Olešné. — *Nahodil Jaroslav z Hodiškova (Ostrov). — Nasswetter Emil z Nového Města. — Nový Emil z Vranové v Čechách (Ždírec v Čechách). — Palla Eduard ze Zámku Žďáru. — Peňáz František z Petrovic. 9*

— Peňáz Josef ze Slavkovic. — *Peňáz Metoděj ze Slavkovic. — Rajnyš Adolf z Nového Města. — Rotkovský František z Bystřice n. P. — Sáblik František ze Slavkovic. — Srnský Josef z Jiřikovic. — Svítal Václav z Nového Města. — Šandera Václav z Jam. — Tobyaš Jaroslav z Německého. — Váňa Eduard z Nového Jimramova. — Zezulák Josef z Nového Města. — Zigmund František z Hlubokých Mašůvek (Křídla). 36.

V. třída.

Beran Otakar z Košťálova (Světlov v Čechách). — Čuhel Antonín z Rovečína. — Čuhel Rudolf z Rovečína. — Ferbr František z Volešné v Čechách (Okrouhl. Dvořáci). — Filipi Josef z Telecí (Pustá Rybná v Čechách). — Homolka Josef z Míchova. — Janáček František z Německého (Nové Město). — Joukl Karel ze Šenfeldu v Čechách. — Kaša Josef z Divišova (Zubří). — Kozák Josef z Pohledce. — Krob Josef z Kladna v Čechách (Svidnice). — *Kubelka Václav z Uher. Hradiště (Nové Město). — Oberreiter Karel z Nového Města. — Peňáz Josef z Vatin (Slavkovice). — Pohanka František z Radňovic. — *Procházka František z Rantířova (Krnín v Čechách). — *Sigmund Jindřich z Ostrova. — Smejkal Karel z Nového Města. — *Svoboda Josef z Radňovic. — Škrla Jindřich z Morkůvek. — Šmirous František z Čes. Šicendorfu v Čechách. — *Šolín Václav z Dalečína (Daňkovice). — Štikar František z Věchňova. — Václavek Jan z Proseče v Čechách. — Vilím František z Věcova (Stražek). — Zejda Jan z Přibyslavě v Čechách. 26.

VI. třída.

Činčera Emanuel z Polné v Čechách (Přibyslav). — Dvořák František z Horní Libochové. — *Fiala Josef z Nového Města. — Chyba Lud. z Horních Heřmanic. — *Janáček Jaroslav ze Sázavy v Čechách. — Jurnečka Jaroslav z Jamného (Kuřimské Jestřabí). — Kubík Jan z Javorku. — *Kuda Konrád ze Zvole. — Linsbauer Aleš z Hodiškova (Nové Město). — Löwidt Kamil z Chodčic (Chlívské). — Mrázek Josef z Jiřikovic. — Navrátil Josef z Bukoví. — Oberreiter Josef z Nového Města. — Pešek František z Jimramova. — Pospíšil Karel z Pardubic v Čechách (Nové Město). — Rosa Karel ze Zámku Žďáru (Předklášteří). — Růžička Jaroslav z Nového Města (Žďár). — Růžička Karel z Nového Města (Žďár). — Straka Vladimír z Obyčtova. — Taušek Josef z Brna. — *Vacík Ladislav z Jamného. — Vališ František z Jiřikovic. — Vítek František z Horní Bobrové. — Výborný Jan z Černého Blata v Čechách (Praha). 25.

VII. třída.

Bukovský Kamil z Přibyslavě v Čechách (Nové Město). — *Hlavatý Adolf z Pohledce. — Hošpes Bohumil z Nového Města. — Jambor Josef z Pohledce. — Kalásek František z Jimramova. — Klimeš Vladimír z Mirošova. — Kubík Josef z Nového Města. — *Malina Rudolf z Horního Holetína v Čechách. — Maršálek Josef z Prosetína. — Najmon Jindřich z Německého. — Pail František ze Svratouchu v Čechách. — Poláček František z Vojnova Městce v Čechách. — Růžička Antonín ze Žďirce v Čechách. — Svítal Julius z Nového Města. — Tatíček František z Rokytina. — Trefulka Josef z Nového Města. — Vondruška Bohdan z Bohdalova (Žďár). — Uherka Josef z Unčína. — Uhlíř Jan z Bohuňova. — *Zich Josef ze Světnova v Čechách. 20.

F) Statistický přehled.

	T ř í d a							Úhrnem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
1. Počet žáků.								
Na konci roku 1905-6	27	41	41	40	28	22 ¹	17	216 ¹
Na počátku roku 1906-7	41	26	39	37	27	25	20	215
Ve školním roce přistoupilo	—	—	—	—	—	—	—	—
V celku tedy přijato	41	26	39	37	27	25	20	215
Z těch bylo								
Nově přijatých a to:								
postoupilých	38	5	6	—	—	1	—	50
opakujících	1	—	—	2	—	—	—	3
Žáků zdejších z roku 1905-6								
postoupilých	—	20	32	33	25	22	20	152
opakujících	2	1	1	2	2	2	—	9
Ve školním roce vystoupili	1	3	2	1	1	—	—	8
Počet žáků na konci r. 1906-7	40	23	37	36	26	25	20	207
2. Rodiště (vlast.)								
Nové Město	7	5	3	7	2	4	4	32
Morava (mimo Nové Město)	29	13	28	24	15	16	0	135
Čechy	3	4	5	4	9	5	6	36
Dolní Rakousy	—	1	—	—	—	—	—	1
Halič	—	—	1	1	—	—	—	2
Uhry	1	—	—	—	—	—	—	1
Úhrnem	40	23	37	36	26	25	20	207
3. Jazyk mateřský.								
Český	40	23	37	36	26	25	20	207
4. Náboženství.								
Katolické	27	19	32	33	18	19	9	157
Evangelické ref.	11	3	4	2	8	5	10	43
„ a v.	1	—	—	1	—	—	1	3
Mojžišské	1	1	1	—	—	1	—	4
Úhrnem	40	23	37	36	26	25	20	207
5. Stáří žáků.								
10 let	1	—	—	—	—	—	—	1
11 „	19	—	—	—	—	—	—	19
12 „	15	2	—	—	—	—	—	17
13 „	5	10	3	—	—	—	—	18
14 „	—	9	21	10	—	—	—	40
15 „	—	2	8	13	8	—	—	31
16 „	—	—	3	7	11	6	—	27
17 „	—	—	2	5	3	9	2	21
18 „	—	—	—	1	4	8	9	22
19 „	—	—	—	—	—	2	6	8
20 „	—	—	—	—	—	—	2	2
21 „	—	—	—	—	—	—	1	1
Úhrnem	40	23	37	36	26	25	20	207

	T ř í d a							Úhrnem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
6. Dle bydliště rodičů.								
Novoměstští	7	8	5	10	4	4	5	43
Přespolní	33	15	32	26	22	21	15	164
Úhrnem	40	23	37	36	26	25	20	207
7. Klasifikace.								
a) Na konci šk. roku 1906-7								
I. třída s vyznamenáním	10	7	7	7	5	5	3	44
I. „	30	14	25	27	19	19	17	151
Zkouška opravná povolena	—	—	1	—	—	—	—	1
dodatečná „	—	—	—	—	—	1	—	1
II. třída	—	2	3	2	2	—	—	9
III. třída	—	—	1	—	—	—	—	1
Neklassifikováni	—	—	—	—	—	—	—	—
Mimořádní žáci	—	—	—	—	—	—	—	—
Úhrnem	40	23	37	36	26	25	20	207
b) Dodatek za šk. r. 1905-6								
Oprav. zkoušek bylo povolen	—	—	1	1	—	5	—	7
Vyhověli	—	—	—	1	—	3	—	4
Nevyhověli	—	—	1	—	—	2	—	3
Dodatečných zkoušek bylo povoleno	—	1	—	—	—	1	—	2
Vyhověli	—	—	—	—	—	1	—	1
Nevyhověli	—	1	—	—	—	—	—	1
Konečný výsledek za školní rok 1905-6	—	—	—	—	—	—	—	—
Vysvědčení I. tř. s vyzn.	5	7	6	7	5	3	4	37
„ I. „	19	32	29	29	19	17 ¹	13	158 ¹
„ II. „	2	1	3	4	4	2	—	16
„ III. „	1	—	3	—	—	—	—	4
Nedozkoušení zůstali	—	1	—	—	—	—	—	1
Úhrnem	27	41	41	40	28	22 ¹	17	216 ¹
8. Poplatky žáků.								
Školné platiti byli povinni								
v I. pololetí	13	10	8	13	8	7	9	68
v II. „	6	7	6	11	9	8	8	55
Z polovice „ byli osvobozeni								
v I. pololetí	—	—	3	3	3	2	—	11
v II. „	—	1	2	3	2	1	1	10
Zcela byli osvobozeni								
v I. pololetí	28	16	28	21	16	16	11	136
v II. „	34	16	30	22	16	16	11	145
Školné činilo v celku								
v I. pololetí	390	300	285	435	285	240	270	2205
v II. „	180	225	210	375	300	255	255	1800
Úhrnem K	570	525	495	810	585	495	525	4005

	T ř í d a							Úhrnem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Taxy přijímací à 4·2 K	163·8	21	25·2	8·4	—	4·2	—	222·6
Příspěvky na pomůcky à 2 K	82	52	78	74	54	50	40	430
„ „ herní náčiní à 2K	37	26	37	36	27	25	20	208
Úhrnem K	282·8	99	140·2	118·4	81	79·2	60	860·6
9. Návštěva vyučování v předmětech relativně závazných a nezavazných.								
Praktická cvičení v chem. laboratoři								
v I. oddělení	—	—	—	—	6	—	—	6
„ II. „	—	—	—	—	—	6	—	6
Úhrnem	—	—	—	—	6	6	—	12
Těsnopis								
v I. oddělení	—	—	—	28	—	—	—	28
„ II. „	—	—	—	—	18	1	—	19
„ III. „	—	—	—	—	—	16	3	19
Úhrnem	—	—	—	28	18	17	3	66
Zpěv								
v I. oddělení	39	—	—	—	—	—	—	39
„ II. „	—	15	30	—	—	—	—	45
„ III. „	—	—	—	—	18	12	15	45
Úhrnem	39	15	30	—	18	12	15	129
Housle								
v I. oddělení	6	4	2	1	—	2	—	15
„ II. „	9	4	6	—	—	—	—	19
„ III. „	—	3	4	6	1	—	—	14
Úhrnem	15	11	12	7	1	2	—	48
10. Stipendisté.								
Počet stipendistů	1	—	—	1	1	1	—	4
Úhrnný obnos stipendií K	200	—	—	280	140	400	—	1020

Návěští pro školní rok 1907-1908.

I. Zápis žáků.

A. Nově na ústav se hlásících.

1. Do třídy první.

Zápis:

- a) V období letním v sobotu dne 6. července 8—10 hodin dopoledne. Přijímací zkouška písemní od 10—12 hodin dopol., ústní od 2 hodin odpoledne.
- b) V období podzimním v pondělí dne 16. září a v úterý dne 17. září od 8—10 hodin dopoledne. Přijímací zkouška písemní od 10—12 hod. dopoledne, ústní od 2 hod. odpoledne.

Průkazy:

- a) *Křestní (rodný) list.* (Žádá se, aby žák bylo 10 let buď před vstoupením do střední školy, buď do konce téhož roku občanského. (*Výtahy z matrik nestačí*)).
- b) *Vysvědčení frekventační* ze školy národní nebo **dle předpisu vydané poslední školní zprávy** (jedna známka z jazyka mateřského.)

2. Do tříd ostatních.

- a) *Žáci veřejní*, kteří z jiných škol středních přestupují a pokračovati nebo opakovati hodlají, přihlastež se k zápisu **v pondělí dne 16. září** od 7—8 hod. dopoledne.

Průkazy: Křestní list, poslední vysvědčení opatřené náležitou klausulí na odchodnou a *všecka vysvědčení předešlá ze studií reálních neb gymnasijských.*

- b) *Žáci škol měšťanských* nebo *žáci soukromí*, kteří se připravovali doma, přihlastež se k zápisu nejdéle **v pondělí dne 16. září** od 7—8 hodin dopoledne — Žáci takoví vykažte se křestním (rodným) listem, vysvědčením o zachovalosti a dosavadním průběhu vzdělání, načež podniknouti jim jest přijímací zkoušku.

Všichni ti žáci dostavte se do ředitelny v průvodu svých rodičů nebo jich zástupců.

Žáci ti všichni budou dělati přijímací zkoušku v pondělí dne 16. září od 8 hodin.

Žáci později přišli nemohli by býti přijati.

B. Z ústavu zdejšího.

Žáci ústavu postupující a opakující dostaví se k zápisu **v úterý dne 17. září od 10—12 hod.** v příslušných třídách.

II. Požadavky zkoušek přijímacích.**1. Do třídy první.**

- b) *Z náboženství* tolik, kolik může poskytnouti národní škola v prvních čtyřech odděleních.
- b) *Z vyučovacího jazyka* (češtiny): Hbité čtení a psaní, známost počátků tvarosloví, zběhlost v písemném a v ústním rozboru jednoduchých rozvinutých vět a jednotlivých slov; známost pravidel pravopisných a správné jich užívání při psaní diktanda.
- c) *Z počtů.* Důkladná znalost čtyř základních způsobů počítání s čísly celými.
- Poznámka.* Od zkoušky z náboženství a ústních zkoušek z češtiny a počtů může býti žák osvobozen, má-li na vysvědčení známku „dobrou“ a dopadla-li písemná práce také aspoň „dobře“.

2. Do tříd ostatních.

Žáci soukromí (ze škol měšťanských) hodlající vstoupiti do tříd vyšších podrobí se zkoušce přijímací ze všech předmětů všech tříd předcházejících. Nevyhoví-li žák požadavkům ze všech předmětů, může být přijat pouze do třídy nižší, po případě i vůbec nepřijat. — Všichni ti žáci se upozorňují, že jim dle v. m. výn. dne 9. listopadu 1896 čís. 26661 nelze poskytnouti prážádnýh úlev, zejména také ne lhůtu k pozdějšímu skládání zkoušky z některého předmětu. *Také ze škol měšťanských není přímého postupu do školy střední, jelikož obě školy různé jsouce svým účelem nekryjí se v jednotlivých třídách ani učebnými předměty ani rozsahem učiva; právě vytčené výnosy ministerské vztahují se i na ně. I upozorňuji se rodičové, aby nedostatečně připravených žáků nepřiváděli, poněvadž jim žádných úlev poskytnouti nelze.*

III. Opravné a doplňovací zkoušky

konají žáci ve svých třídách **v úterý dne 17. září** o 8. hod. ranní, ohlásivše se řádně a odevzdavše svá vysvědčení prozatímní.

IV. Taxy a platy.

Při zápisu platí každý žák *nově vstupující* 7 K 20 h (zápisného 4 K 20 h 2 K na učebné prostředky, 1 K na herní nářadí). Každý jiný žák (žáci našeho ústavu postupující do tříd vyšších) 3 K (2 K příspěvkem na knihovnu, 1 K na herní nářadí.)

Taxa za zkoušku přijímací do vyšších tříd jest 24 K a složí se hned při zápisu před zkouškou. Neudělá-li žák zkoušky, taxy zkušebné se nevracejí.

Školní plat 30 K pololetně platí se v prvních šesti nedělích každého pololetí napřed. Žáci opravdu chudí nebo nemajetní osvobozují se od celého nebo polovice školného, jakmile prokáží, že v mravech, pilnosti a prospěchu vyhověli zákonitým podmínkám.

Zároveň se upozorňují rodiče, že mimo učebné knihy šetrní žáci jednotlivých tříd na ostatní potřeby (sešity, péra, tužky, křidy, inkousty, kreslicí a rýsovací desky, rýsovadla, mísky atd.) vystačí na celý rok asi takto:

Žáci I. třídy se 14 K, žáci 2. třídy s 30 K (nastupuje koupě desk, rýsovadla atd.) třídy 4., 5., 6. a 7. s 18 K.

V. Podpory.

Žákům chudým a mravy i pilností zachovalým zapůjčí se, pokud stačí, z knihovny výpomocné školní knihy; mimo to i od spolku podporovacího v městě, pokud bude možno, dostane se jim podpory.

VI. Předměty nezávazné.

Příštím rokem vyučovati se bude *zpěvu a těsnopisu* bezplatně a *praktickým cvičením v chemické laboratoři* za celoroční taxu 6 K. Dále se vyučuje *hře na housle* za měsíční poplatek 1 K. Žákům nezámožným se poplatek tento odpouští — Přihlášky hned na počátku školního roku — V pololetí nesmí žák vystoupiti z předmětu nezávazného, na konci semestru jen na *odůvodněnou* žádost rodičů. Vyňaty jsou případy, kde sbor by uznal z příčin vážných za dobré odkázati k vystoupení, nebo zdravotní stav žáků neodkladně by toho vyžadoval.

VII. Byty žáků.

Dle výnosu velesl. c. k. z. šk. rady moravské ze dne 7. ledna 1898 čís. 15161 obdrží ubytovatelé a stravovatelé zvláštní vel. c. k. mor. zemskou školní radou schválený návod a poučení o svých povinnostech. Přijetí návodu tohoto písemně potvrdí a jest jim dle něho přesně se řídit. *U těch stravovatelů, kteří se dle předpisů těchto nebudou spravovati, bude zakázáno žákům bydlet i a rodičové se upozorňují, aby dávali své syny jen do bytů ředitelstvím doporučených.*

Školní rok 1907—1908 započne ve středu 18. září 1907 slavnými službami božími a vzýváním Ducha svatého o 8. hod. ranní.

Ředitelství státní reálky.

V Nov. Městě, dne 5. července 1907.

Leander Čech,
c. k. ředitel.

Díkůvzdání.

Všem šlechetným příznivcům, kteří ústav dary svými ať k účelu jakémukoliv obmyslili, vzdává ředitelství upřímné díky, toho srdečně žádajíc, aby přízeň a podpora ušlechtilá všem dobrým a jen ku věci dobré vedoucím snahám i na dále laskavě byla zachována.

Ředitelství.

Přehled tělesného stavu žactva.

Třída	Počet žáků			Stáří			Výška těla			Váha			Objem prsou						Objem paže v záloktě						Objem lýtky						Počet vzepření	
	největší	nejmenší	průměrné	největší	nejmenší	průměrná	největší	nejmenší	průměrná	při vdechu			při výdechu			napjaté			skrčené			největší	nejmenší	průměrný	největší	nejmenší	průměrný	největší	nejmenší	průměrný		
										největší	nejmenší	průměrný	největší	nejmenší	průměrný	největší	nejmenší	průměrný	největší	nejmenší	průměrný											
I. 40	14	10	12	161	130	140.5	54.2	30	36	88	66	73	81	61	67	24	16.5	19.5	27.5	18.5	51.5	34	24	28.5	22	0	6					
II. 23	15	12	13.5	165	131.8	145	55.3	28.6	40	91	72	78.7	86	64	73	26	17.5	20	28	20	22	37	21.5	26	30	2	14					
III. 37	17	13	14.5	178	133	158	63.2	29	45.2	95	67.5	83	84	63	74	26	17	21.5	30	19	25	37	29	31	33	2	15					
IV. 36	18	14	15	175	139.2	159	75.2	34.1	44.1	106	74	83	101	66.5	78	30	18.5	22	33	20	24	40	25.5	33	30	0	8					
V. 26	18	15	16	176	151.5	154	64.2	43	55.3	96	82	89	89	72	81	27	22	24.5	32	25	27.5	39	30	35	23	1	13					
VI. 25	19	16	17	180.3	157.5	167.7	77	44.2	57	105.5	74	90	97	66	81	31	20	25	35	22	29	40	30	35	30	1	15					
VII. 20	21	17	18	181.7	146.5	171.5	80.2	47	62.5	99	76.5	90	96	72	84	29	22	25	33.5	25	29	42	33	37	33	2	18					
25 kg																																
15 kg																																